

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์และความฉลาดทางอารมณ์
ของเด็กอายุ 3-11 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
มัทยวีร์ หนังสือ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
มีนาคม 2549

มัทยวีร์ หนังสือ. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-11 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของเด็ก(จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) และความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละระดับอายุของเด็ก 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของเด็กและความฉลาดทางอารมณ์ ในแต่ละระดับอายุของเด็ก ตามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของเด็กและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3 -11 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล 1- 3 และประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีอายุระหว่าง 3 -11 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multiple Random Sampling) จำแนกตามระดับชั้นอนุบาล1-3 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนละ 60 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียนรวมทั้งหมด 120 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ 1 ฉบับ คือ แบบสัมภาษณ์ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตามตัวแปรที่ศึกษา และการสัมภาษณ์เด็กเกี่ยวพฤติกรรมในการดูโทรทัศน์ของเด็ก(จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์)โดยมีตารางผังรายการโทรทัศน์ของช่อง 3,5,7,9 และไอทีวี ให้เด็กดูและสัมภาษณ์รายการที่เด็กรับชมและนำมารวมเวลาเป็นเวลาชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่เด็กดูและแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี สำหรับครู/ผู้ดูแล เด็กชั้นอนุบาล 1- 3 กับแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปีสำหรับครูประจำชั้นเด็กประถมศึกษาปีที่ 1- 6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสถิติค่าที (t-test) สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (one-way ANOVA) สถิติการเปรียบเทียบแบบรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ (Scheffe's) และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient.)

ผลการวิจัย ปรากฏ ดังนี้

1. เด็กในช่วงอายุ 3-5 ปีมีจำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์แตกต่างจากเด็กในช่วงอายุ 6-11 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. เพศชาย มีจำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์ไม่แตกต่างจากเพศหญิง
3. ระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน มีจำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เด็กในวัย 6-11 ปี เพศชาย มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างจากเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเพศหญิงมีความฉลาดทางอารมณ์มากกว่าเพศชาย

5. เด็กในวัย 3-5 ปี เพศชาย มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างจากเพศหญิง

6. เด็กในทั้งวัย 3-5 ปี และ 6-11 ปี กลุ่มเด็กในครอบครัวที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

7. พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) ของเด็กอายุ 3-5 ปี มีความสัมพันธ์ทางลบกับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) ของเด็กอายุ 6-11 ปี มีความสัมพันธ์ทางลบกับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE RELATIONSHIP OF TELEVISION VIEWING BEHAVIOR
AND EMOTIONAL INTELLIGENCE OF CHILDREN 3-11 YEARS OF AGE
IN BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
MATYAWEE NANGSUE

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Development Psychology
at Srinakharinwirot University

March 2006

Matyawee Nangsue. (2006). *The Relationship of Television Viewing Behavior and Emotional Intelligence of Children 3-11 years of Age in Bangkok*. Master's Project, M.Ed. (Developmental Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Assist. Prof. Wattana Srisatavacha.

The purposes of this research were 1) to study television viewing behavior (spent time watching television) and emotional intelligence in terms of sex, age of children and educational level of parents, 2) to compare television viewing behavior and emotional intelligence on the basis of sex, age of children and educational level of parents, and 3) to find the relationship between television viewing behavior and emotional intelligence of children, 3-11 years of age, in Bangkok.

The multiple random sample of 120 children for this research included boys and girls in kindergarten 1-3, and in elementary grades 1-6, at the age of 3-11 years old, in their second school term during the academic year 2548: 60 children from the kindergarten schools and 60 children from the elementary schools.

The instrument for this research was an interview schedule for collecting the data on general information related to the research variables and a questionnaire on children's television viewing behavior (spent time to watching television), scheduled television programs of channels 3, 5, 7, 9 and itv for the children to view and to be followed by interviewing them and assessing the time they spent in terms of hours per week. The emotional intelligence tests were provided and administered to the kindergarten and elementary school children.

The statistical methods and procedures for analyzing the obtained data were percentage, mean and standard deviation, t-test, one-way analysis of variance, Scheffe's method of paired comparison, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The findings indicated a significant age difference at the .05 level in television viewing behavior (spent time watching television); there was no significant sex difference in the children's television viewing behavior (spent time watching television). A significant difference at the .05 level in terms of parents' educational level was found in children's television viewing behavior (spent time watching television), and a significant sex difference

at the .01 level was also found in emotional Intelligence of 6-11 years old children – the girls' emotional intelligence higher than the boys'. At the age level of 3-5 years old, the boys and the girls were not significantly different in their emotional intelligence. Television viewing behavior(spent time watching television) and emotional intelligence of children at ages 3-5 years old, were negatively correlated and statistically significant at .05 level; a negative correlation between television viewing behavior(spent time watching television) and emotional intelligence of 6-11 years old children were also found to be statistically significant at the .01 level.

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์และความฉลาดทางอารมณ์
ของเด็กอายุ 3-11 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
มัทยวีร์ หนังสือ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
มีนาคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	3
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการดูโทรทัศน์.....	8
ความหมายและความสำคัญของโทรทัศน์.....	8
ประโยชน์และความพึงพอใจในการใช้สื่อโทรทัศน์.....	9
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสื่อโทรทัศน์และพฤติกรรมทางสังคม.....	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการดูโทรทัศน์ของเด็ก.....	15
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์.....	20
พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี.....	20
พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปี.....	21
ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์.....	22
องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์.....	23
เครื่องมือและการวัดความฉลาดทางอารมณ์.....	31
การวัดความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก.....	35
ความเป็นมาของการวัดความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต....	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
ผลกระทบทางอารมณ์จากการดูโทรทัศน์.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์กับ ความฉลาดทางอารมณ์.....	42
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	67
ความมุ่งหมาย ของการวิจัย.....	67
สรุปผลการวิจัย.....	70
อภิปรายผล.....	73
ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	78
ภาคผนวก.....	84
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	106

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม อายุ เพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง.....	55
2 พฤติกรรมการดูโทรทัศน์(จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม อายุ เพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง.....	57
3 ความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ในแต่ละระดับอายุ.....	59
4 เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูโทรทัศน์(จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) จำแนกตามอายุ และเพศ.....	61
5 เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูโทรทัศน์(จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษาของผู้ปกครอง.....	62
6 เปรียบเทียบรายค่าของพฤติกรรมการดูโทรทัศน์(จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง.....	63
7 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ จำแนกตาม เพศ ในแต่ละระดับอายุ.....	64
8 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ ตามตัวแปรระดับการศึกษาของผู้ปกครอง.....	65
9 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์(จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) และความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละระดับอายุ.....	66

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....

8

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ครอบครัวนั้นเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญ มีบทบาทในการวางรากฐานทางพัฒนาการที่ดีให้เด็ก และผู้ที่มีบทบาทและมีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุดคือ พ่อแม่ แต่ในยุคที่มีวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำทันสมัย สื่อต่างๆ ทั้งวิทยุ ภาพยนตร์ หนังสือการ์ตูน โทรทัศน์ เกม คอมพิวเตอร์ และโลกอินเทอร์เน็ต ต่างเข้ามามีบทบาทกับพัฒนาการของเด็ก (Kail, 1998: 401) ในอดีตเด็กจะสามารถมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอยู่กับการเล่นของพ่อแม่ ครู หนังสือ แต่ในปัจจุบันเด็กเรียนรู้สิ่งเหล่านี้จากสื่อต่างๆ และเด็กก็ยังเป็นผู้รับสารที่ได้มีโอกาสใกล้กับสื่อโทรทัศน์มากที่สุดจากเวลารว่างที่มีมากกว่าวัยอื่นๆ และสื่อโทรทัศน์ เป็นสื่อที่น่าสนใจ โดยโทรทัศน์ได้รวมเอาคุณสมบัติของวิทยุ หนังสือพิมพ์ และภาพยนตร์ เข้าด้วยกัน คือผู้ชมสามารถได้ยินทั้งเสียงเช่นเดียวกับการฟังวิทยุ ได้เห็นภาพเคลื่อนไหวติดต่อกันเช่นเดียวกับการดูภาพยนตร์ และได้เห็นตัวหนังสือเช่นเดียวกับการอ่านหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์เป็นสื่อที่แสดงเหตุการณ์ต่างๆ ให้เห็นได้ชัดเจนที่สุด เพราะคนเรานั้นสามารถรับรู้การมองเห็นถึง 75% และรับรู้การได้ยิน 13 % โทรทัศน์ให้ทั้งการได้ยินและการมองเห็นทำให้การรับรู้ถึง 88% (อรอนพ เขียวถาวร. 2520: 117)

พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของเด็ก เริ่มตั้งแต่เมื่อเด็กอายุประมาณ 2 ปี เด็กจะเริ่มดูโทรทัศน์สนใจภาพและเสียงที่เกิดจากโทรทัศน์ และตั้งแต่ช่วงวัย 2 ปีนี้ จนกระทั่งถึงก่อนเข้าโรงเรียน เด็กก็จะมีโอกาสที่ได้ดูโทรทัศน์มากกว่าเด็กในช่วงอายุอื่นๆ โดยเด็กสามารถมีเวลาดูโทรทัศน์ได้ทั้งวัน (นราพร สังข์ชัย. 2539: 2) จากการศึกษาของ แชรรมม์ (อรพินท์ ศักดิ์เอี่ยม. 2537; อ้างอิงจาก Schramm. 1961) เด็กอายุ 3 ปีใช้เวลาเฉลี่ยในการดูโทรทัศน์ 45 นาทีต่อวัน และการศึกษาวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์ พบว่า เด็กอายุ 2-3 ปี ใช้เวลาดูโทรทัศน์ 1-2 ชั่วโมงต่อวัน เด็กอายุ 5 ปีดูโทรทัศน์เพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยประมาณ 2 ชั่วโมงต่อวัน ส่วนเด็กในวัยเรียนนั้นอาจมีเวลาดูโทรทัศน์น้อยลง โดยใช้เวลาดูหลังจากเลิกเรียนแล้วในช่วงบ่ายจนถึงเย็น (นราพร สังข์ชัย. 2539: 2)

นอกจากนั้นยังมีงานวิจัยพบว่า เฉพาะในกรุงเทพมหานคร เด็กกว่าร้อยละ 80 ดูโทรทัศน์ทุกวัน (สุกัญญา ตีรวนิช; และ นันทริกา คุ่มไพโรจน์. 2526) โดยเด็กในช่วงอายุ 10-12 ปีเป็นวัยที่มีการชมโทรทัศน์มากที่สุด และจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2547) พบว่าประชากรในอายุ 11-19 ปี ชมโทรทัศน์เป็นประจำสูงสุด คือ ประมาณร้อยละ 86.3 ของประชากรในอายุเดียวกัน รองลงมาได้แก่ อายุ 6-10 ปี มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 83.4 จากสถิติดังกล่าวจะเห็นว่า กลุ่มผู้ชมโทรทัศน์ส่วนใหญ่ จะอยู่ในช่วงวัยเด็กนั่นเอง โทรทัศน์เป็นสื่อที่เข้ามามีบทบาทต่อผู้ชมในช่วงวัยเด็ก

มาก และเด็กใช้เวลากับการดูโทรทัศน์มากจนโทรทัศน์กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของเด็กไปแล้ว

แต่ในวัยเด็กช่วงอายุ 3-11 ปี เป็นช่วงวัยของการเริ่มต้นการเรียนรู้ทางสังคมซึ่งเป็นช่วงที่มีความสำคัญมากเพราะเด็กจะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม สังคม และประสบการณ์ที่เด็กได้รับโดยตรง (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542) เนื่องจากเด็กเริ่มที่จะเข้าโรงเรียน เล่นกับเพื่อนบ้าน ซึ่งเด็กต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างมากขึ้น ทำให้ต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป และเด็กยังต้องการมีสัมพันธภาพกับเพื่อน อยากให้เพื่อนรักและให้ความสำคัญกับตัวเอง รวมทั้งเป็นวัยที่มีการเล่นด้วยกันกับเพื่อนซึ่งจะทำให้เด็กได้มีพัฒนาการในด้านต่างๆอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะทางด้านอารมณ์สิ่งแวดล้อมรอบข้างในวัยนี้ยังช่วยส่งเสริมให้เด็กมีอารมณ์หลากหลายมากขึ้น โดยเด็กในวัยนี้เริ่มเข้าใจอารมณ์ของตนเอง อารมณ์ของผู้อื่น การรู้จักควบคุมตนเอง และการรู้จักแสดงอารมณ์ที่เหมาะสมนั้น เด็กจะต้องมีการวิ่งเล่นออกกำลังกาย มีการเล่นเกมและกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกับเพื่อน (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2540: 214, 268) โดยเกมสื่อกิจกรรมและกิจกรรรมก็ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน แต่ถ้าเด็กติดโทรทัศน์ โดยเด็กต้องใช้เวลาในการนั่งนานหลายชั่วโมง จะทำให้เด็กขาดการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น อาจทำให้เด็กไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ (เบญจมาศ เบญจพรกุลพงศ์. 2544: 39)

และการนำเสนอเนื้อหาของรายการยังส่งผลต่อเด็กในช่วงวัยนี้ โดยถ้ารายการโทรทัศน์เสนอแต่สิ่งที่ดีๆ ก็จะส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีต่อเด็กได้ ในทางตรงกันข้ามถ้ารายการโทรทัศน์เสนอสิ่งไม่ดีก็จะ เป็น พิษภัยต่อเด็กก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ และคุณสมบัติของโทรทัศน์ที่สามารถแสดงภาพให้เห็นเหมือนของจริงและประทับใจได้ เรียกร้องให้เกิดความเชื่อ ความสนใจ ความเลื่อมใสและสามารถชักจูงให้คล้อยตามได้ ซึ่งมีการวิจัยเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กบางรายการมีผลกระทบต่อเด็กในด้านพัฒนาการทางอารมณ์ พบว่ารายการประเภทการ์ตูน ปกิณกะบันเทิง สารคดี เกมโชว์และข่าว มีพฤติกรรมทางบวกในการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก และรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ประเภทการ์ตูน นิตยสารทางอากาศ มีพฤติกรรมทางลบในการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก (หฤทัย อนุสรราชกิจ. 2539) หรือในรายการละครโทรทัศน์ที่มีการเสนอเรื่องราวที่ทำให้ดูเหมือนเกิดขึ้นจริง โดยนำเสนอพฤติกรรมต่างๆ ผ่านตัวละคร เช่น ละครที่มีฉากต่อสู้กัน หรือพฤติกรรมการแต่งกายไม่เหมาะสมของนักแสดงหญิง (มติชน. 2548: ออนไลน์) หรือ รายการปกิณกะบันเทิงที่มีการสร้างฉาก เช่น รายการที่นำเสนอในรูปแบบเรียลลิตี้ที่มีการจัดฉาก เพื่อสร้างความน่าสนใจ และเน้นใช้ภาษาและกิริยาท่าทางที่รุนแรง หยาบคาย เต็มไปด้วยพฤติกรรมกาสิโนทา และทะเลาะเบาะแว้ง (กรุงเทพธุรกิจ. 2548: ออนไลน์) การแสดงภาพต่างๆเหล่านี้มีผลกระทบต่อเด็ก โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นวัยที่มีพฤติกรรมเรียนรู้โดยการเลียนแบบพฤติกรรม (learning by imitation)โดยเมื่อ

เห็นตัวแบบจากการสังเกต จะตอบสนองต่อสิ่งที่เห็นออกมาในรูปของอารมณ์ที่คล้ายคลึงกับสิ่งที่ได้สังเกตมา และจดจำมาแสดงเป็นพฤติกรรม ซึ่งถ้าเด็กได้ดูพฤติกรรมที่มีฉากต่อสู้ มีการทะเลาะกันเกิดพฤติกรรมที่ก้าวร้าวขึ้น เด็กก็จะแสดงก้าวร้าวออกมา (Nora.1995: 403; citing Liebert; & Sprafkin. 1998; วีระ ชัยยุทธบรียง. 2521: 57) ดังนั้นสื่อโทรทัศน์นั้นจึงเปรียบเหมือนดาบสองคมที่ให้ทั้งประโยชน์และโทษแก่ผู้ชมได้ โดยเฉพาะเด็ก

แต่ในยุคที่พ่อแม่ส่วนใหญ่ ต้องการวางรากฐานทางพัฒนาการเพื่อให้ลูกเป็นเด็กที่มีความพร้อมทางด้านสติปัญญา และมีความพร้อมทางด้านอารมณ์ที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่น อย่างสร้างสรรค์และมีความสุขควบคู่กันไป นั่นคือ ความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งความฉลาดทางอารมณ์ นั้นเป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งเสริมให้เด็กสามารถเรียนได้ดีและเร็ว มีความสุข ปรับตัวได้ดี ชอบช่วยเหลือ รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งในวัยเด็กเป็นวัยที่กำลังมีการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยการเรียนรู้จากสังคมรอบข้าง แต่จากที่กล่าวข้างต้นว่า ในปัจจุบันเด็กได้รับผลกระทบจากสื่อต่างๆ โดยเฉพาะโทรทัศน์ และเด็กก็ยังเป็นผู้รับสารที่ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับสื่อโทรทัศน์มากที่สุดจากเวลาว่างที่มีมากกว่าวัยอื่นๆ

จากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ข้างต้นนั้นได้ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของเด็กอย่างเลี่ยงได้ยาก ในสังคมปัจจุบันที่ต้องการให้เด็กเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และไม่ค่อยมีปัญหาในเรื่องของพฤติกรรมหรืออารมณ์ ซึ่งถือว่าเป็นเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง แต่ถ้าเด็กที่มีความบกพร่องในพัฒนาการทางอารมณ์ด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ก้าวร้าว ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ ทะเลาะกับเพื่อน ทำให้ความสัมพันธ์กับเพื่อนไม่ดี ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ยาก เด็กคนนั้นจะเป็นเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ พฤติกรรมการดูโทรทัศน์นั้นเป็นอุปสรรคหนึ่ง ที่เข้ามามีบทบาทกับการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. 2542: 155) ดังที่ ดร.ซิงเกอร์ ได้กล่าวไว้ว่า ในเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 2 ปีนั้นไม่ควรดูโทรทัศน์เลย และเด็ก 2 ปีขึ้นไปพ่อแม่ หรือผู้ปกครองก็ควรที่จะดูโทรทัศน์ร่วมกับเด็ก จะได้ทราบว่าเด็กดูรายการอะไร และสามารถมีบทบาทในการเลือกรายการที่มีประโยชน์กับเด็กได้ มีบทบาทในการคัดกรองรายการและควบคุมดูแลเรื่องเป็นเวลาซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีได้ (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. 2545?: 20-21) จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในปัจจุบัน เด็กนั้นมีความต้องการดูโทรทัศน์เพิ่มขึ้น และพ่อแม่ ผู้ปกครองนั้น ยังไม่ตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์เท่าที่ควร จากการที่เด็กสามารถมีอิสระในการเปิดดูโทรทัศน์ โดยไม่จำเป็นต้องขออนุญาตจากพ่อแม่ก่อน (สุกัญญา ตีรวนิช. 2518: 7-14)ทำให้เด็กดูโทรทัศน์ โดยไม่มีผู้ใหญ่เป็นผู้คัดกรองรายการที่เป็นประโยชน์แก่เด็ก จึงเป็นปัญหาที่ควรจะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3 -11 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูโทรทัศน์(จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์)ของเด็ก และความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละระดับอายุของเด็ก ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูโทรทัศน์(จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์)และความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละระดับอายุของเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร ตามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์(จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์)และความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละระดับอายุของเด็ก ในเขตกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญในการวิจัย

ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้กับ ผู้ปกครองให้ทราบและเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของเด็ก ซึ่งโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อเด็กอย่างมากในปัจจุบัน กับความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมในสังคมอย่างปกติสุข และเพื่อได้ตระหนักถึงการส่งเสริมในปัจจัยที่มีประโยชน์สำหรับเด็ก และลดหรือหลีกเลี่ยงผลกระทบที่ก่อให้เกิดผลเสียสำหรับเด็กในด้านของอารมณ์จากพฤติกรรมการดูโทรทัศน์

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3 -11 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มเด็กอายุ 3 -11 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล 1- 3 และประถมศึกษาที่ 1-6 ที่มีอายุระหว่าง 3 -11 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multiple Random Sampling) จำนวน 120 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) ของเด็ก

ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล

1.1 อายุของเด็ก แบ่งเป็น

1.1.1 อายุ 3-5 ปี

1.1.2 อายุ 6-11 ปี

1.2 เพศของเด็ก แบ่งเป็น

1.2.1 ชาย

1.2.2 หญิง

1.3 การศึกษาของผู้ปกครอง แบ่งเป็น

1.3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

1.3.2 ปริญญาตรี

1.3.3 ปริญญาตรีขึ้นไป

ตัวแปรตาม

พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์)

2. เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กในแต่ละระดับอายุ

ตัวแปรอิสระ

2.1 เพศของเด็ก แบ่งเป็น

2.1.1 ชาย

2.1.2 หญิง

2.2 การศึกษาของผู้ปกครอง แบ่งเป็น

2.2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

2.2.2 ปริญญาตรี

2.2.3 ปริญญาตรีขึ้นไป

ตัวแปรตาม

ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์)

และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก

นิตยสารศัพท์ปฏิบัติการ

1. **พฤติกรรมการณ์การดูโทรทัศน์** หมายถึง จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ ที่เด็กใช้ในการดูโทรทัศน์ โดยผู้วิจัยจัดทำตารางผังรายการโทรทัศน์แสดงช่วงเวลาของรายการแต่ละรายการตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ ซึ่งออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 ช่อง ได้แก่ ช่อง 3, ช่อง 5, ช่อง 7, ช่อง 9 และ ช่อง ไอทีวี เริ่มตั้งแต่เวลาประมาณ 06.00-24.00 น. สัมภาษณ์เด็กเกี่ยวกับรายการที่ดูและเวลาที่เด็กว่าดูนานเท่าใด แล้วนำเวลาที่เด็กตอบว่าดูรายการทั้งหมดมารวมกันเป็นจำนวนชั่วโมงที่เด็กดูรายการโทรทัศน์ต่อ 1 สัปดาห์

2. **ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก** หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับอายุ ดังนี้

2.1 **ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี** หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตกับผู้อื่นอย่างมีความสุขแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

2.1.1 **ด้านดี** คือ ความพร้อมทางอารมณ์ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น

2.1.1.1 รู้จักอารมณ์

2.1.1.2 มีน้ำใจ

2.1.1.3 รู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด

2.1.2 **ด้านเก่ง** คือ ความพร้อมทางอารมณ์ที่จะพัฒนาตนเองไปสู่

ความสำเร็จ

2.1.2.1 กระตือรือร้น/สนใจใฝ่รู้

2.1.2.2 ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

2.1.2.3 กล้าพูดกล้าบอก

2.1.3 **ด้านสุข** คือ ความพร้อมทางอารมณ์ของบุคคลที่ทำให้เกิดความสุข

2.1.3.1 รู้จักพอใจ

2.1.3.2 อบอุนใจ

2.1.3.3 สนุกสนานร่าเริง

สามารถวัดโดยใช้แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3 - 5 ปี ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ปี 2545 จำนวน 55 ข้อ ประเมินโดยครู/ผู้ดูแลของเด็กตามความเป็นจริง และแบ่งคะแนนเป็นคะแนนที่ได้ 3 ระดับ โดย

เด็กที่ได้คะแนนที่ตั้งแต่ 50 คะแนนขึ้นไป จัดเป็นเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ดี

เด็กที่ได้คะแนนที่ตั้งแต่ 40-49 คะแนน จัดเป็นเด็กที่ควรได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์อย่างต่อเนื่อง

เด็กที่ได้คะแนนที่ต่ำกว่า 40 คะแนน จัดเป็นเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปี หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตกับผู้อื่นอย่างมีความสุขแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านดี คือ ความพร้อมทางอารมณ์ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น

2.2.1.1 ควบคุมอารมณ์

2.2.1.2 รู้และใส่ใจอารมณ์ผู้อื่น

2.2.1.3 ยอมรับถูกผิด

2.2.2 ด้านเก่ง คือ ความพร้อมทางอารมณ์ที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ

2.2.2.1 มานะพยายาม

2.2.2.2 ปรับตัวต่อปัญหา

2.2.2.3 กล้าแสดงออก

2.2.3 ด้านสุข คือ ความพร้อมทางอารมณ์ของบุคคลที่ทำให้เกิดความสุข

2.2.3.1 พอใจในตนเอง

2.2.3.2 รู้จักปรับใจ

2.2.3.3 รื่นเริงเบิกบาน

สามารถวัดโดยใช้แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6 - 11 ปี ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ปี 2545 จำนวน 60 ข้อ ประเมินโดยครู/ผู้ดูแลของเด็กตามความเป็นจริง และแบ่งคะแนนเป็นคะแนนที่ได้ 3 ระดับ โดย

เด็กที่ได้คะแนนที่ตั้งแต่ 50 คะแนนขึ้นไป จัดเป็นเด็กที่ความฉลาดทางอารมณ์ดี

เด็กที่ได้คะแนนที่ตั้งแต่ 40-49 คะแนน จัดเป็นเด็กที่ควรได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์อย่างต่อเนื่อง

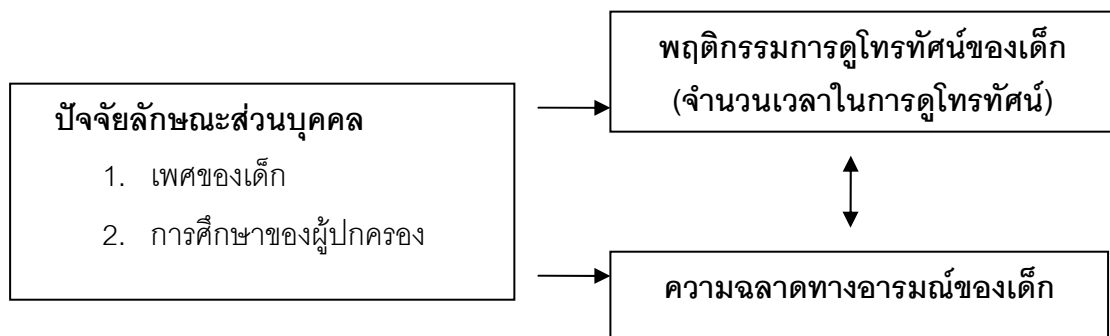
เด็กที่ได้คะแนนที่ต่ำกว่า 40 คะแนน จัดเป็นเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้ดียิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3 -11 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร ในแต่ละระดับอายุ (อายุ 3-5 ปี และอายุ 6-11 ปี) มีกรอบการวิจัยดังนี้

ตัวแปรต้น (independent variable)

ตัวแปรตาม (dependent variable)

สมมติฐานของการวิจัย

1. เด็กมีพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) แตกต่างกันตามตัวแปร ระดับอายุ เพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง
2. เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันตามตัวแปรเพศ และการศึกษาของผู้ปกครอง ในแต่ละระดับอายุของเด็ก
3. พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความฉลาดทางอารมณ์ ในแต่ละระดับอายุของเด็ก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกาารดูโทรทัศน์
 - 1.1 ความหมายและความสำคัญของโทรทัศน์
 - 1.2 ประโยชน์และความพึงพอใจในการใช้สื่อโทรทัศน์
 - 1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสื่อโทรทัศน์และพฤติกรรมทางสังคม
 - 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกาารดูโทรทัศน์ของเด็ก
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์
 - 2.1 พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี
 - 2.2 พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปี
 - 2.3 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์
 - 2.4 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์
 - 2.5 เครื่องมือและการวัดความฉลาดทางอารมณ์
 - 2.6 การวัดความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก
 - 2.7 ความเป็นมาของการวัดความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต
 - 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์
 - 2.9 ผลกระทบทางอารมณ์จากการดูโทรทัศน์
 - 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกาารดูโทรทัศน์กับความฉลาดทางอารมณ์

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกาโทรทัศน์

1.1 ความหมายและความสำคัญของโทรทัศน์

ความหมายของโทรทัศน์

ดิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์ (2528: 19) กล่าวว่า โทรทัศน์เป็นสื่อทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่มีประสิทธิภาพกว้างไกล สามารถส่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ ไม่ว่าข้อมูลข่าวสารนั้นเกิดขึ้น ณ ที่ใด ประชาชนสามารถรับรู้ได้ทันทีทุกพื้นที่

วัฒนา พุทธางกูรานนท์ (2531: 13) กล่าวว่า โทรทัศน์เป็นวิวัฒนาการทางการสื่อสารมวลชน ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม ให้มีความรู้ความบันเทิงสำหรับผู้ชมที่อยู่ทางบ้าน ได้มีโอกาสเรียนรู้ข่าวสารและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั่วโลก

แมคคลูอัน (ประมวล ดิคคินสัน. 2533: 65; อ้างอิงจาก แมคคลูอัน. ม.ป.ป.) กล่าวว่า โทรทัศน์ทำให้คนเรากลายเป็นเผ่าพันธุ์เดียวกัน

ดำเนิน ยอดมิ่ง (2543: 19-20) กล่าวว่า สื่อโทรทัศน์นั้นมีภาษาภาพที่ทำให้เกิดภาษาในการสื่อสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งผลผลิตทางภาพจากสื่อโทรทัศน์ที่มีประสิทธิภาพ และมีความสมบูรณ์แบบในการสื่อสาร สามารถถ่ายทอดความหมายทั้งในลักษณะรูปธรรมและนามธรรมได้ เพื่อสามารถก่อให้เกิดการสื่อความหมายด้านอารมณ์ความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมายได้

สรุปได้ว่า โทรทัศน์เป็นวิวัฒนาการทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สามารถส่งข้อมูลข่าวสารถึงผู้ชมได้รวดเร็ว ให้ทั้งความรู้ ความบันเทิงสู่ประชาชนอย่างกว้างขวางทุกเพศทุกวัย ทุกเชื้อชาติ ศาสนาได้โดยพร้อมกัน และก่อให้เกิดการสื่อสารเพื่อสามารถถ่ายทอดความหมายด้านอารมณ์ความรู้สึกได้

ความสำคัญของโทรทัศน์

พันเพชร พัฒนาประสิทธิ์ชัย (2536: 83) ได้กล่าวเกี่ยวกับความสำคัญของโทรทัศน์คือ

1. ขณะออกอากาศโทรทัศน์ได้รับความนิยมมากกว่าสื่ออื่นๆ
2. เข้าถึงผู้ชมถึงในบ้านและมีอิทธิพลมากขึ้นทุกขณะ
3. โทรทัศน์เป็นสื่อรวมของภาพยนตร์ วิทยุและหนังสือพิมพ์รวมกัน
4. ผู้ปกครองมีโอกาสดูร่วมกับเด็กมีโอกาสอธิบายและชี้แนะเด็กในขณะที่ดู

โทรทัศน์ หรือตอบคำถามที่เด็กสงสัยได้

ศิริรัตน์ เจริญศักดิ์ (2513: 3 - 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของโทรทัศน์ไว้ดังนี้

1. สามารถแสดงภาพให้เห็นเหมือนของจริงและประทับใจได้ เรียกร้องให้เกิดความเชื่อ ความสนใจ ความเลื่อมใสและสามารถขังจูงให้คล้อยตามได้

2. ทำให้ผู้ชมเกิดความทรงจำติดตาได้นาน
3. ภาพที่แสดงชัดพาให้เด็กหรือแม้แต่ผู้ใหญ่เชื่อว่าเป็นจริงจริงๆ ที่อาจเสนอผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง
4. ช่วยปลูกอารมณ์ฝันของเด็กได้ง่ายและสร้างรอยประทับใจให้เด็กดีกว่าผู้ใหญ่
5. มีความรวดเร็วในการเสนอข่าวและชักจูงให้ผู้ชมสนใจติดตาม
6. ผู้ชมมีความเพลิดเพลินเหมือนมีส่วนร่วมกับรายการนั้นๆ
7. นำความรู้ไปถึงตัวผู้ชมที่อยู่ไกลๆ ได้จึงเข้าถึงจิตใจของผู้ชมได้
8. สามารถส่งได้อย่างรวดเร็ว
9. เข้าถึงประชาชนทุกชั้น ทุกเพศ ทุกวัย ทุกชาติศาสนา และอาชีพในขณะเดียวกัน

10. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ซึ่งเป็นทางทำให้เกิดความคิด ความเห็นต่อชาติ ย่อมก่อให้เกิดการกระทำซึ่งเป็นปฏิกิริยาจากความคิดเห็นหรือประชาชนของชุมชน

นอกจากนี้อรรถนพ เขียวถาวร (2520: 117) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของโทรทัศน์ไว้ว่า โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่รวมเอาคุณสมบัติของวิทยุ ภาพยนตร์ และหนังสือพิมพ์เข้าไว้ด้วยกัน คือผู้ชมสามารถได้ยินทั้งเสียงเช่นเดียวกับการฟังวิทยุ ได้เห็นภาพเคลื่อนไหวติดต่อกันไปเช่นเดียวกับการชมภาพยนตร์ และได้เห็นตัวหนังสือเช่นเดียวกับการอ่านหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์จึงเป็นสื่อมวลชนที่แสดงถึงเหตุการณ์ต่างๆ ให้เห็นได้อย่างชัดเจนที่สุด

จากความหมาย ความสำคัญและคุณสมบัติของโทรทัศน์ที่กล่าวมาแล้วพอจะสรุปได้ว่าโทรทัศน์เป็นสื่อทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพกว้างไกล ส่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ สามารถให้ความรู้ ความบันเทิงสู่ประชาชนถึงในบ้านทุกเพศทุกวัย ทุกเชื้อชาติศาสนาพร้อมๆ กัน เพราะเป็นสิ่งที่ให้ทั้งภาพ เสียง และตัวอักษร ทำให้คนสามารถรับรู้และซึมซับได้เร็ว โดยเฉพาะเด็ก ซึ่งเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม

1.2 ประโยชน์และความพึงพอใจในการใช้สื่อโทรทัศน์

เบอร์เกอร์ (จุฑามาส กิริติกสิกร. 2542; อ้างอิงจาก Berger. 1991: 86 – 91) ได้กล่าวถึงการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการใช้สื่อโทรทัศน์ไว้ ดังนี้คือ

1. เพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นและแจ้งข้อมูลข่าวสาร เป็นการตอบสนองความต้องการในการรับรู้ข่าวสารที่กำลังเกิดอะไรขึ้น ความพึงพอใจในการแสวงหาข่าวสาร อาจกระทำโดยความอยากรู้อยากเห็นที่กระตือรือร้น หรือเป็นธรรมชาติ

2. เพื่อหาแบบอย่างในการเลียนแบบ แบบอย่างที่เราพบในสื่อช่วยให้ผู้ชมสามารถบ่งบอกตัวเอง และสอนให้ผู้ชมสามารถต่อสู้กับสถานการณ์นั้น และเข้าใจลักษณะทางสังคมของตน

3. เพื่อหาเอกลักษณ์ให้กับตนเองจากวีรบุรุษ และผู้ร้ายที่เราติดตามในสื่อ สิ่งเหล่านี้ช่วยให้ผู้ชมสร้างบุคลิกลักษณะให้กับตน

4. เพื่อดูผู้อื่นทำความผิด เนื่องจากมนุษย์ทุกคนย่อมสามารถทำความผิดได้ ดังนั้นเมื่อผู้ชมเห็นผู้อื่นทำความผิดเช่นเดียวกับหรือเหมือนกับที่ตนทำ ผู้ชมจะรู้สึกผิดน้อยลง เพราะสรุปได้ว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่จะทำผิดได้ หรืออีกด้านหนึ่งผู้ชมอาจรู้สึกเหนือกว่า เพราะตนไม่เียงพอนที่จะทำความผิดเช่นนั้น รวมทั้งผู้ชมยังสามารถเรียนรู้จากการดูผู้อื่นทำความผิดและหลีกเลี่ยงที่จะทำความผิดเช่นเดียวกัน

5. เพื่อให้มีประสบการณ์ต่อสิ่งที่น่าเกลียดน่ากลัว

6. เพื่อดูพฤติกรรมของผู้ร้าย โดยทั่วไปบทบาทของผู้ร้ายมักนำเสนอใจว่าพระเอกและนางเอก (หรือบางครั้งเราอาจเห็น “พระเอกที่ร้าย” และ “ผู้ร้ายที่ดี”) ผู้ร้ายสามารถทำทุกสิ่งทุกอย่าง และสามารถเป็นทุกสิ่งทุกอย่าง ผู้ชมชอบดูสิ่งที่น่ากลัวที่คนร้ายทำ ขณะเดียวกันผู้ชมก็ชอบที่จะเห็นคนร้ายถูกลงโทษ ซึ่งเป็นการตอบสนองของความพึงพอใจของคนดู 2 ประการพร้อมๆ กัน

จากแนวคิดพื้นฐานเรื่องการใช้สื่อมวลชนเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจนั้น นำมาจัดแบ่งประเภทของการใช้โทรทัศน์ 4 ประเภท คือ

1. ใช้เพื่อเบนความสนใจออกไปจากสภาพการณ์ในชีวิตจริง (division)
2. ใช้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการเพื่อน หรือการมีความสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่น ๆ ของสังคม (personal relationships)
3. ใช้ในด้านการแสวงหาเอกลักษณ์ส่วนบุคคล (personal identity)
4. ใช้เพื่อติดตามเหตุการณ์ต่างๆ (surveillance)

การใช้โทรทัศน์ทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวนี้ ลูล์ (ปัทมชิตา ทองสิมา. 2536: 15-18; อ้างอิงจาก Lull. 1980) มีความเห็นว่า โดยนัยแล้ว เป็นการใช้ส่วนบุคคล (personal uses) และได้พยายามที่จะจัดแบ่งประเภทของการใช้โทรทัศน์ในด้านสังคม (social uses) ด้วยวิธีสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในครอบครัว และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่ง Lull ได้แบ่งประเภทของการใช้โทรทัศน์เพื่อเข้าร่วมสังคมภายในครอบครัวเป็น 2 ประเภทหลักๆ คือ การใช้ในด้านโครงสร้าง (structural) และการใช้ในด้านความสัมพันธ์ (relational) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การใช้ในด้านโครงสร้าง (structural)

โทรทัศน์ได้ถูกใช้เสมือนเป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน (Environmental) ซึ่งช่วยสร้างเสียงประกอบ (background noise) ขณะกิจกรรมต่างๆ ในบ้านดำเนินอยู่ จนกว่าสมาชิกในบ้าน

ให้ความสนใจ จึงเลื่อนมาเป็นส่วนสำคัญแทน โทรทัศน์ยังถูกใช้เพื่อเป็นเพื่อนร่วมงาน (companion) ขณะที่กิจวัตรหรืองานบ้านกำลังกระทำอยู่ และแน่นอนว่าโทรทัศน์ได้ใช้เป็นแหล่งบันเทิงของครอบครัว อยู่สม่ำเสมออย่างไม่จำกัดเวลา

นอกจากนี้แล้ว ในด้านโครงสร้าง โทรทัศน์ยังได้ถูกใช้เพื่อการจัดระเบียบ พฤติกรรม (regulative) ได้อีก โทรทัศน์จะช่วยแบ่งเวลา และกิจกรรมในครอบครัว (punctuation time and activity) ไม่ว่าจะเป็นเวลาอาหาร เวลาทำงานบ้าน หรือเวลานอน แม้แต่แบบแผนการ พูดคุย (talk patterns) ก็ถูกนำมาใช้ขณะดูโทรทัศน์ กิจกรรมต่างๆทั้งภายในและภายนอกบ้านก็ยัง ถูกจัดตารางตามรายการโทรทัศน์ จึงกล่าวได้ว่าโทรทัศน์ได้ช่วยก่อร่างโครงสร้างของแต่ละวันขึ้นเวลา ดูโทรทัศน์จึงเป็นเวลาที่เกี่ยวพันกับกิจกรรมต่างๆ ที่สมาชิกเกี่ยวข้องอยู่

2. การใช้ในด้านความสัมพันธ์ (relational)

วิธีการที่ผู้ใช้โทรทัศน์ในการปฏิบัติเพื่อติดต่อกับสังคม สามารถแบ่งตาม ประเภทของการแสดงออกได้เป็น 4 ประเภท

2.1 การใช้เพื่อเสริมสร้างการติดต่อสื่อสาร (communication facilitation) เนื้อหาสาระต่างๆ จากโทรทัศน์ ดูเหมือนจะเป็นภาพที่เต็มไปด้วยเรื่องราวให้ผู้ชมสามารถมีส่วนร่วมสนทนาได้ บ่อยครั้งที่วัยรุ่นได้อาศัยรายการโทรทัศน์เป็นแหล่งข้อมูลบอกเล่าเรื่องราวให้วัยรุ่นด้วยกัน ฟัง หรือแม้แต่กับผู้ใหญ่ เช่น ครู หรือ ผู้ปกครองก็ตาม

การดูโทรทัศน์จะช่วยให้การสนทนาเป็นเรื่องง่ายขึ้นในบางกรณีที่ผู้ สนทนา รู้สึกอึดอัด เคอะเขิน หรือไม่มีเรื่องจะพูดกันนั้น การเปิดโทรทัศน์จะช่วยให้บรรยากาศผ่อนคลายลง เพราะแต่ละคนจะเบนความสนใจไปสู่โทรทัศน์ ไม่ต้องคอยพะวงว่าจะพูดคุยกันเรื่องอะไร ยิ่งไปกว่านั้นโทรทัศน์ยังอาจช่วยสร้างหัวข้อพูดคุยให้เกิดขึ้นอีกด้วย

2.2 การใช้เพื่อเข้าร่วมหรือหลีกเลี่ยงกิจกรรมต่างๆ (affiliation/avoidance) โทรทัศน์นับได้ว่าเป็นมีความสำคัญในการช่วยสร้างหรือหลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์ นักวิจัยการใช้สื่อมวลชน เชื่อว่าการใช้โทรทัศน์วิธีทางนี้เป็นการใช้ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เด็กๆ รู้จักใช้สถานการณ์หน้าจอ โทรทัศน์แสดงการสื่อสารทั้งทางภาษาและทางร่างกายกับผู้ใหญ่หรือญาติพี่น้อง เช่นเดียวกันกับผู้ใหญ่ เวลาสำหรับใกล้ชิดกันอาจหาได้ยาก การสัมผัสและต้องแสดงความรักต่อกันอาจเกิดขึ้นในช่วงเวลา ของการดูโทรทัศน์

กิจกรรมการดูโทรทัศน์เป็นกิจกรรมที่สมาชิกในครอบครัวสามารถการ กระทำร่วมกันได้ การดูโทรทัศน์เป็นโอกาสที่ครอบครัวได้ร่วมเพลิดเพลินไปด้วยกัน ความรู้สึกของ ความกลมเกลียวในครอบครัวบางครั้งจะอยู่ในรูปของการร่วมหัวเราะ เศร้าโศก โกรธเคืองไปกับ เรื่องราวในโทรทัศน์ นอกจากนี้การที่สมาชิกในครอบครัวได้ร่วมกันคาดเดา แสดงความเห็นในขณะดู

โทรทัศน์ก็ได้ช่วยย้าให้สมาชิกได้เห็นว่ ครอบครัวเป็นหน่วยที่ต้องอาศัยการพึ่งพาระหว่างสมาชิกด้วยกัน ไม่เพียงเท่านั้น การดูโทรทัศน์ยังช่วยให้สมาชิกในครอบครัวได้ผ่อนคลายความตึงเครียดโดยการลดความขัดแย้งได้ อย่างน้อยก็ในระหว่างการดูโทรทัศน์

ในทางตรงกันข้าม โทรทัศน์จะช่วยลดความต้องการที่จะพูดคุย หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว เพราะต่างก็มุ่งที่จะสนใจแต่โทรทัศน์ การใช้โทรทัศน์ในกรณีนี้จึงเป็นการสร้างเส้นขนานระหว่างบุคคลแสดงให้เห็นว่าโทรทัศน์ได้ทำให้บุคคลสามารถหลีกเลี่ยงไปจากสภาพความเป็นจริงได้

2.3 การใช้เพื่อการเรียนรู้ทางสังคม (social learning) มนุษย์ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ มากมายจากโทรทัศน์ ข้อมูลต่างๆ ที่คนเราได้ในชีวิตประจำวันนั้นก็ไดมาจากสื่อชนิดนี้ เช่น การโฆษณาสินค้าทางโทรทัศน์ช่วยให้ผู้บริโภคมีข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ เช่นเดียวกับละครโทรทัศน์ซึ่งทำให้ผู้ชมสามารถนำมาใช้เป็นแบบอย่างพฤติกรรมได้ โดยอาจมีประโยชน์อย่างมากในการเป็นแนวทางแก้ปัญหา หรืออย่างน้อยที่สุดโทรทัศน์ก็มีแบบอย่างมากมายให้ผู้ชมได้ลอกเลียนและใช้ประโยชน์

2.4 การใช้เพื่อแสดงความสามารถหรือความเหนือกว่า (competence / dominance) การออกกฎการดูโทรทัศน์ให้ลูก เป็นวิธีหนึ่งซึ่งผู้ปกครองใช้แสดงอำนาจต่อเด็กๆ ผู้ปกครองโดยเฉพาะแม่ มักจะเลือกสรรรายการโทรทัศน์ให้ลูกดูเพื่อแสดงบทบาทของผู้ปกครองที่ดีซึ่งกลั่นกรองสิ่งที่เหมาะสมให้ลูกๆ ของตน

ผู้ดูโทรทัศน์บางคนจะใช้โทรทัศน์ในการแสดงความรู้ความสามารถของตน เป็นต้นว่า ผู้ชมอาจจับผิดพิธีกรหรือผู้รายงานข่าวทางโทรทัศน์ เพื่อแสดงให้เห็นว่าตนนั้นรู้มากกว่า ความขัดแย้งกันของสมาชิกในครอบครัวบางเรื่องอาจจบลงเมื่อข้อมูลจากโทรทัศน์ได้ช่วยยืนยันความถูกต้องของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การดูโทรทัศน์บางครั้งจึงทำให้สมาชิกครอบครัวบางคนมีโอกาสแสดงความเป็นผู้รู้ในบางเรื่องไปได้

1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสื่อโทรทัศน์และพฤติกรรมทางสังคม

ฮุสตันและคณะ (Huston, et al. 1998) ได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสื่อโทรทัศน์และพฤติกรรมทางสังคม ไว้ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมในเรื่องการเรียนรู้ทางการสังเกต (Social Cognition Theory of Observational Learning)

มีการวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาทางรายการโทรทัศน์ ที่เกี่ยวกับแนวทางในเรื่องการเรียนรู้จากการสังเกต โดยแบนดูรา อธิบายว่า ระหว่างขบวนการคิดและขบวนการการกระตุ้นให้เกิดการ

เรียนรู้จากตัวแบบจะต้องผ่านกระบวนการเก็บสิ่งที่เรียนรู้ในความทรงจำและการบรรลุการกระทำนั้นๆ จึงจะเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่ต้องการ โดยแต่ละกระบวนการขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลักษณะเหตุการณ์ที่มีการเลียนแบบและบุคลิกภาพของผู้สังเกต โดยความเอาใจใส่ (Attention) นั้นเด็กจะต้องเอาใจใส่ต่อลักษณะของตัวแบบและการแสดงพฤติกรรมในเวลาต่อมา ขบวนการเก็บรักษาสิ่งที่เรียนรู้ไว้ในความทรงจำ (Retention) โดยขบวนการนี้ต้องขึ้นอยู่กับความแม่นยำในการสังเกตสิ่งที่เห็นและได้ ยินไว้ในความทรงจำ และนำไปปฏิบัติ สำหรับเด็กต้องขึ้นอยู่กับระดับพัฒนาการในการรู้การคิด

การเรียนรู้ในการสังเกตจะสิ้นสุดเมื่อการเรียนรู้นั้นเก็บไว้ในความทรงจำ บางส่วนของ เหตุการณ์จะเก็บไว้ในความทรงจำ แต่ส่วนมากจะยังไม่ใช้ส่วนที่จำไว้ที่เรียกว่า ความรู้นั้นๆ มาใช้ใน ทันทีทันใด โดยในขั้นตอนของการบรรลุผลของการกระทำ ความรู้เหล่านี้จะนำมาใช้ในเมื่อเหตุการณ์ที่ คล้ายกันเกิดขึ้น และในขั้นของการกระตุ้น จะประกอบด้วย การเลียนแบบพฤติกรรมนั้นซ้ำๆ เพื่อให้ บรรลุเป้าประสงค์

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงแบบใหม่ (Cognitive Neoassociationist Theory)

ตามทฤษฎีนี้ในด้านของความคิด อารมณ์ และแนวโน้มในการกระทำได้ถูกจัดระบบ เพื่อให้เกิดความเกี่ยวข้องกัน โดยถ้าส่วนประกอบหนึ่งทำงานจะทำให้อีกส่วนหนึ่งทำงานขึ้นมาด้วยการ ดูโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาความรุนแรงสามารถเรียกว่า ปรากฏการณ์ระเบิด (Priming effect) เพราะจะ ส่งผลให้ความคิดด้านความก้าวร้าวและจะนำไปสู่อารมณ์โกรธ และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม ก้าวร้าว โดยพฤติกรรมเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ หลังจากดูโทรทัศน์ และจะทำให้ผู้ชมเกิด

1. ความคิดที่ทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าเราไม่มีความเป็นมิตร
2. รูปแบบของความเชื่อที่ว่าความก้าวร้าวจะทำตนเองมีอำนาจเหนือผู้อื่น
3. ความโน้มเอียงที่จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว

ผลกระทบจากระยะเวลาในการรับสื่อต่างๆ มี 2 ขบวนการ คือ

1. คนอาจจะคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ดูไปและสิ่งนี้จะทำให้เกิดเครือข่ายในการเกิดขึ้นซ้ำๆ อีกโดยพบว่ามี การวิจัยที่สนับสนุนผลกระทบนี้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการดูรายการโทรทัศน์ที่มี เนื้อหาความรุนแรงกับการฝันกลางวันเกี่ยวกับความก้าวร้าว หรือ

2. ผู้คนอาจจะไปพบเหตุการณ์ที่คล้ายกับสิ่งที่ได้เห็นหรือฟังจากโทรทัศน์ โดยพบว่ามี การวิจัยที่สนับสนุนผลกระทบนี้เกี่ยวกับการทดลองกับเด็กผู้ชายเกรด 2 และ 3 ดูรายการโทรทัศน์ที่มี เนื้อหาความรุนแรง โดยตัวแสดงที่ใช้เครื่องรับวิทยุแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวแล้วแบ่งเด็กแต่ละกลุ่มเป็น 2 กลุ่มไปสัมภาษณ์กับคนที่ใช้เครื่องรับวิทยุ หลังจากนั้นให้เด็กไปเล่นหยอกก็ เด็กผู้ชายที่ดูโทรทัศน์ที่มี เนื้อหาความก้าวร้าวและไปสัมภาษณ์กับคนที่ใช้เครื่องรับวิทยุจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่ากลุ่มควบคุม

เนื่องจากเด็กเชื่อมโยงตัวสื่อคือเครื่องรับวิทยุกับพฤติกรรมก้าวร้าว ทำให้เด็กเกิดความคิดและแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว

ทฤษฎีการกระตุ้น (Arousal Theory)

การแสดงเนื้อหาต่างๆ จากโทรทัศน์ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว การแสดงความเข้าใจ ความรู้สึกผู้อื่น เป็นต้น สามารถทำให้เกิดระดับของอารมณ์ที่ไม่แน่นอน และการกระตุ้นทางกายตามที่ ระบุว่าที่ดูโทรทัศน์ การกระตุ้นจะเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของรายการ ซึ่งนั่นคือ จะทำให้คนมีความรู้สึกต่างๆ เช่น รู้สึกเสียใจ โกรธ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับเราได้ดูอะไร แต่หลังจากดูจบแล้ว การกระตุ้นยังคงเป็นอิสระจากเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ต่อเนื่องของคนขึ้นอยู่กับความหมายของเหตุการณ์ที่ต่อเนื่อง เช่น ถ้าเราโดนดูถูก เราารู้สึกโกรธ ความรุนแรงของอารมณ์จะมีผลต่อขบวนการที่เรียกว่า "การย้ายภาวะที่ถูกกระตุ้น (excitation transfer)" การกระตุ้นที่ล่าช้าจากประสบการณ์จากการดูโทรทัศน์รวมกับขบวนการกระตุ้น โดยเหตุการณ์ปัจจุบันจะทำให้คนรู้สึกและแสดงพฤติกรรมที่มากขึ้นกว่าคนที่อยู่ในเหตุการณ์โดยไม่มีการกระตุ้น

มีการทำนายจากทฤษฎีนี้ไว้ว่า ผลกระทบจากสื่ออาจมีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของรายการแต่ละส่วน เพราะ ผู้ผลิตสื่อที่สำคัญจะไม่มีการกระตุ้นที่แน่นอน การดูรายการที่มีการกระตุ้นความก้าวร้าวสูง จะสามารถเพิ่มให้คนมีแนวโน้มที่จะช่วยกันในยามฉุกเฉิน การดูรายการที่ไม่มีเนื้อหาของความรุนแรง แต่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางเพศ จะสามารถทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวได้ ถ้ามีคนที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว

ทฤษฎีขบวนการจัดการข้อมูล (Information Processing Theory)

พฤติกรรมความรุนแรงทางโทรทัศน์ ทำให้การรับรู้ของเด็กได้เรียนรู้รูปแบบของการกระทำจะทำให้เราคาดหวังเกี่ยวกับผู้อื่น และพฤติกรรมของตัวเอง และการยอมรับการแก้ปัญหาทักษะทางสังคม การใช้ทฤษฎีขบวนการของข้อมูลมีอยู่ 3 ขั้นตอน

1. การแปลความหมายของสิ่งเร้าภายนอกในความทรงจำ
2. การนำเสียงที่ได้ยินมาผ่านกระบวนการอย่างพิถีพิถัน หรือการกระทำอีกครั้งกับสิ่งเร้าที่คล้ายกัน
3. การเผชิญปัญหาทางสังคมสำหรับเด็ก

ผลกระทบระยะยาวจากการผลิตสื่อที่มีเนื้อหาซ้ำๆ ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีชัดเจน เช่น การใช้ความรุนแรงเพื่อแก้ปัญหาความคับข้องใจ หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นทันทีทันใดนั้นเกิดขึ้นเมื่อสื่อมีการเสนอนั้นไปหรือพื้นข้อมูลที่มีอยู่ เพราะการรื้อฟื้นข้อมูลที่มีอยู่ซ้ำๆ จะทำให้ข้อมูลที่มีอยู่มีความชัดเจนและขยายข้อมูลนั้นๆต่อไปได้อีก และข้อมูลสามารถทำให้เกิดผลกระทบในระยะยาวได้ โดยเด็กเล็กที่

ไวต่อการเรียนรู้ข้อมูลใหม่จากโทรทัศน์ พบข้อมูลที่ศึกษาคุณผลแบบระยะยาว พบว่า ผลกระทบจากการดูโทรทัศน์ จะพบได้ในเด็กวัยกลาง (Middle childhood)

ทฤษฎีการปลูกฝังทางวัฒนธรรม (Cultivation Theory)

ทฤษฎีนี้ยังได้รับการอธิบายกันในระดับการวิเคราะห์รายบุคคล อยู่ในปัจจุบัน โดยได้อธิบายไว้ว่า สื่อในระดับของสังคมและวัฒนธรรม โดยโต้แย้งว่า ผู้ชมนั้นได้ค่อยๆ ซึมซับสื่อข่าวสารทางสังคมที่เป็นมุมมองต่างๆ ในโลก จากเสนอเป็นเวลาหลายชั่วโมงต่ออาทิตย์ ซึ่งเป็นการแสดงสิ่งต่างๆ ทางโทรทัศน์ ในโลกทัศน์ที่แคบและระบบที่ไม่เปลี่ยนแปลง

ได้มีการทดลองในการสนับสนุนทฤษฎีนี้ พบว่า การวิเคราะห์ระบบข้อมูล โดยได้ทดสอบเกี่ยวกับเนื้อหาของโทรทัศน์ และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมในแต่ละสังคมที่แตกต่างกัน และความเชื่อเกี่ยวกับโลกที่เป็นจริง ได้เปรียบเทียบเสนอรายการทางโทรทัศน์ พบว่า คนที่ติดโทรทัศน์ จะถูกบิดเบือนข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ทางโทรทัศน์

โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อชีวิตมนุษย์ในยุคปัจจุบัน โทรทัศน์ยังแพร่หลาย และมีอิทธิพลมากเท่าใด ก็ยังมีผู้เป็นห่วงกังวลถึงผลกระทบที่โทรทัศน์มีต่อสังคม โดยเฉพาะบทบาทของโทรทัศน์ต่อเด็กเนื่องจากในปัจจุบันพ่อแม่ใช้โทรทัศน์เป็นพี่เลี้ยงดูแลลูกแทนตนเอง หรือเวลาที่แม่ต้องสาละวอนอยู่กับงานบ้านประจำวัน มักจะเปิดโทรทัศน์ทิ้งไว้เป็นพี่เลี้ยงให้ลูกเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กชน กวนใจแม่ หรือเด็กในวัยก่อนวัยเรียนมักจะดูโทรทัศน์ร่วมกับครอบครัว ตามรายการที่พ่อแม่ดู จนกล่าวว่าเด็กๆ สมัยนี้โตขึ้นด้วยโทรทัศน์มากกว่าการเลี้ยงดูอบรมของพ่อแม่ โดยเด็กเริ่มดูโทรทัศน์ตั้งแต่เด็กอายุประมาณ 1 ขวบครึ่ง เด็กจะเริ่มรู้จักการดูโทรทัศน์มาจกกระทั่งเด็กอายุ 4 ขวบครึ่งก็จะดูโทรทัศน์น้อยลง เนื่องจากเด็กเริ่มเข้าโรงเรียน แต่พอเด็กเข้าโรงเรียนได้ประมาณ 1 ปี ก็จะมีแนวโน้มในการดูเพิ่มขึ้นอีก เฉพาะในกรุงเทพมหานคร เด็กกว่าร้อยละ 80 ดูโทรทัศน์มากที่สุดเมื่อมีเวลาว่าง ทุกวันวันละประมาณ 2 ชั่วโมง (สุกัญญา ตีรวนิช และ นันทริกา คุ้มไพโรจน์. 2526) และการสำรวจทัศนคติเด็กในวัย 6-12 ปี ของสถาบันวิจัยสังคมจุฬา (2527) พบว่า เด็กนักเรียนใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์ 25.3% เล่น 23.1% อ่าน 18.4% ทำงานบ้าน 16.5% น่าสังเกตว่าสัดส่วนของการดูโทรทัศน์มาเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งๆ ที่เด็กในวัยนี้น่าจะชอบเล่นมากกว่านั่งนิ่งๆ อยู่กับที่ โดยเฉพาะเด็กในช่วงอายุ 10-12 ปีเป็นวัยที่มีการชมโทรทัศน์มากที่สุด ซึ่งเด็กในช่วงไปโรงเรียนได้ประมาณ 1 ปี เด็กจะมีแนวโน้มในการดูโทรทัศน์มากขึ้นและดูเพิ่มขึ้นจนกระทั่งถึงอายุ 12 ปี ก่อนที่จะย่างเข้าสู่วัยรุ่น (นันทวัน สุชาติ. 2530)

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของเด็ก

งานวิจัยในประเทศ

บำรุงสุข สีหอำไพ และคณะ (Bumroongsook Siha Umpai; et al.. 1975) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของโทรทัศน์กับเด็กไทย พบว่า เด็กไทยที่มีอายุต่ำกว่า 9 ปี ดูโทรทัศน์อย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมง และเด็กที่มีอายุระหว่าง 10-21 ปี ดูโทรทัศน์วันละไม่ต่ำกว่า 3 ชั่วโมง โดยเฉพาะวันหยุดและวันสุดสัปดาห์ เด็กไทยดูโทรทัศน์เพื่อความบันเทิง เด็กชายและเด็กหญิงอายุระหว่าง 7-10 ปี นิยมภาพยนตร์ไทย และภาพยนตร์การ์ตูนญี่ปุ่น เด็ก ๆ ชอบดูโทรทัศน์มากกว่าฟังวิทยุ ดูภาพยนตร์ อ่านหนังสือ หรือเล่นกีฬาอื่น ๆ เด็กมีความรู้สึกที่ว่า ถ้าไม่มีโทรทัศน์เขาจะเหงาและไม่มีความสุขเลย นอกจากนี้ยังพบว่า โทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการติดต่อสัมพันธ์เป็นกลุ่ม คือในระหว่างดูโทรทัศน์เด็กจะพูดคุยกับคนอื่น ๆ ด้วย เช่น ในหมู่เพื่อนและสมาชิกในครอบครัว เด็กส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อน ๆ ที่ดูโทรทัศน์ และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเพื่อนที่ไม่ได้ดูโทรทัศน์เพราะเด็กเห็นว่าคนที่ดูโทรทัศน์เป็นคนร่าเริง เข้าสังคมได้ เป็นคนฉลาดมีความรู้และมีสถานะทางสังคมเทียบเท่ากับเขา เด็กจะดูและพูดคุยเรื่องราวที่ได้รับชมจากโทรทัศน์กับเพื่อน ๆ มากกว่าบิดามารดา

รัฐจวน มีนประดิษฐ์ (2513) ศึกษาอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อนักเรียน ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมาจากครอบครัวที่มีฐานะต่างกัน พบว่า รายการที่นักเรียนชอบมากที่สุด คือ ภาพยนตร์บันเทิง นักเรียนจะดูโทรทัศน์วันละประมาณ 2 ชั่วโมง นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่ารายการโทรทัศน์ให้ความบันเทิงมากกว่าประโยชน์ด้านการศึกษา และอิทธิพลของโทรทัศน์มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนมากที่สุดแต่โทรทัศน์ก็ไม่มีผลดีหรือเสียต่อการเรียนแต่อย่างใด

สุกัญญา ตีระวนิช (2518: 7-14) ในเด็กอายุ 7-10 ปี และมารดาเด็กอายุ 7-10 ปี จำนวน 200 คน พบว่า ร้อยละ 70 ของครอบครัวที่อยู่ในระดับผู้ใช้แรงงาน และร้อยละ 96 ของครอบครัวระดับกลาง จะมีโทรทัศน์เป็นของตนเอง รายการโทรทัศน์ที่นิยมมากที่สุด ได้แก่ หนึ่งไทย และหนึ่งญี่ปุ่น เด็กไม่จำเป็นต้องขออนุญาตพ่อแม่ก่อนดูโทรทัศน์ด้วย

มนต์ชัย นินนาทนนท์ (2526) ศึกษาอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชนในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า เยาวชนชายหญิงจะชมโทรทัศน์ทุกวัน วันละ 1-2 ชั่วโมง เยาวชนชายชอบดูภาพยนตร์การ์ตูนมากที่สุด ในขณะที่เยาวชนหญิงชอบดูรายการละครสำหรับเด็กมากที่สุด ส่วนมากเยาวชนจะเลียนแบบจากละครโทรทัศน์ในเรื่องคำพูดและท่าทาง

วนิดา เปาอินทร์ (2534) ศึกษาเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยส่งแบบสอบถามให้ผู้ปกครองเด็กประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพญาไท กรุงเทพฯ พบว่า เด็กร้อยละ 69 ดูโทรทัศน์ทุกวัน โดยใช้เวลาเฉลี่ย 2.4 ชั่วโมงต่อวัน เด็กร้อยละ 81 นิยมดูรายการการ์ตูนมากกว่ารายการอื่น รองลงมาคือ ภาพยนตร์และละคร พ่อแม่ดูพร้อมเด็กเฉลี่ย 4.5 วันต่อสัปดาห์

วไลรัตน์ พูนวศิน (2534) ศึกษาเรื่องความต้องการรายการโทรทัศน์ของเด็กชนบทในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ร้อยละ 73.5 ของเด็กที่มีโทรทัศน์จะดูที่บ้านของตน รายการที่เป็นที่นิยมของเด็กชนบท ได้แก่ การ์ตูน รายการเด็ก และละคร

นันทวัลย์ ตันดิธินวัฒน์ (2535) ได้ศึกษาในเด็กอายุ 4-11 ปี พบว่า ในกลุ่มที่สัมภาระทั้งหมดมีโทรทัศน์ที่บ้าน โดยร้อยละ 60 มีโทรทัศน์ 1 เครื่อง และร้อยละ 40 มีโทรทัศน์ 2 เครื่อง และพบว่าระยะเวลาในการดูโทรทัศน์ต่อสัปดาห์นั้นร้อยละ 52 อยู่ระหว่าง 5-15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ร้อยละ 41 ศึกษามากกว่า 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รายการที่เด็กชอบดู คือ รายการการ์ตูน (ร้อยละ 48) รายการภาพยนตร์ชุด (ร้อยละ 20) รายการเด็ก (ร้อยละ 18) พ่อแม่ดูรายการพร้อมเด็ก ร้อยละ 44 และดู 3-4 ครั้งต่อเดือน (ร้อยละ 40)

นารากร ตียายน (2536) ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่เด็กออกอากาศในเดือนพฤศจิกายน 2535 ระหว่างเวลา 16.00-19.30 น. ทางสถานีโทรทัศน์ที่ตั้งอยู่กรุงเทพมหานคร 4 สถานี ผลการวิจัยพบว่ารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมกับเด็ก 3 ปีครึ่งถึง 12 ปี

ปัทมทิศา ทองสีมา (2536) ได้ศึกษาการใช้โทรทัศน์ของเด็กภายในครอบครัว โดยใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และทฤษฎีการใช้โทรทัศน์ในด้านสังคมเป็นแนวทาง จากการศึกษาวิจัย พบว่า รายการที่เด็กเปิดรับชมมากที่สุดได้แก่ รายการการ์ตูนและละคร เด็กๆจะใช้เวลาดูโทรทัศน์วันละประมาณ 2-3 ชั่วโมง โดยส่วนใหญ่เป็นการดูโทรทัศน์พร้อมกับการทำกิจกรรมอย่างอื่นไปด้วย ซึ่งที่พบมากที่สุดได้แก่การรับประทานอาหารหรือขนมขบเคี้ยว นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กที่ดูโทรทัศน์มากจะใช้เวลาในการเล่นน้อย ตรงข้ามกับเด็กที่ใช้เวลาเล่นมากจะมีชั่วโมงการดูโทรทัศน์ที่น้อยกว่า

อรพินท์ ศักดิ์เยี่ยม (2537) ศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่เด็กได้รับจากการชมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก โดยศึกษาในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ารายการที่เด็กเปิดรับชมมากที่สุดได้แก่ รายการประเภทการ์ตูน รองลงมาคือรายการประเภทนิตยสารทางอากาศ (Variety) ช่วงเวลาที่เด็กเปิดรับชมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กบ่อยที่สุดคือ ช่วงเวลา 16.00-18.00 น. ของวันจันทร์-ศุกร์ ส่วนวันเสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุด จะดูช่วงเวลา 08.00-10.00 น. บ่อยที่สุด โดยเด็กส่วนใหญ่จะเปิดรับชมเป็นประจำทุกวันและในแต่ละครั้งจะดูจนจบรายการ และเนื้อหาที่เด็กต้องการคือ เนื้อหาที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน รองลงมาคือเนื้อหาที่สอดแทรกความรู้ด้านต่างๆ

งานวิจัยต่างประเทศ

แชรรมม์ (เหตุทัย อนุสรราชกิจ. 2539; อ้างอิงจาก Schramm. 1964) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของโทรทัศน์กับเด็กพบว่า เด็กอายุ 6 ขวบจนถึงเกรด 6 ซึ่งเป็นวัยที่ช่างเข้าสู่วัยรุ่น จะใช้เวลาในการชมโทรทัศน์อยู่ระหว่างสองถึงสองชั่วโมงครึ่งต่อวัน เด็กเกรด 5-8 จะชมประมาณวันละ 3 ชั่วโมง และเด็ก 2 ใน 3 ของสหรัฐอเมริกาชอบดูรายการที่จัดไว้สำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นรายการที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความเป็นนักเลง เชื่องมภายในเรื่องหมอมณี ปีศาจ ซึ่งเป็นอันตรายในการทำลายธรรมเนียมและคุณค่าชีวิตของเด็ก

ฮิมเมลวิท และ ออฟเพนเคิม (เหตุทัย อนุสรราชกิจ. 2539; อ้างอิงจาก Himmelwicit, & Oppenkeim. 1969) ได้ศึกษาอิทธิพลของโทรทัศน์กับเด็ก พบว่า เด็กส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างให้หมดไปด้วยการดูโทรทัศน์ โทรทัศน์จะให้ข่าวสาร ได้รับความสนใจ ปรับปรุงรสนิยมให้ดีขึ้น และให้ประสบการณ์แก่เด็กมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ทำให้เด็กสนใจการเรียนน้อยลง ตลอดจนมีอิทธิพลต่อสภาวะทางอารมณ์ของเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่ขาดที่พึ่งทางใจ และขาดความมั่นคงในชีวิต

เจนคินส์ (เหตุทัย อนุสรราชกิจ. 2539; อ้างอิงจาก Penelope Jenkins. 1971) ได้ทำการศึกษารายการอ่านและการดูโทรทัศน์ของเด็ก พบว่า เมื่อเด็กเริ่มต้นดูโทรทัศน์แล้วเด็กจะอ่านหนังสือน้อยลง แต่จะน้อยเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับบุคคล ลักษณะภูมิหลังทางบ้าน ระดับสติปัญญา และอายุที่แตกต่างกัน อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อการอ่านจะมีผลมากกับเด็กสติปัญญาปานกลาง แต่มีผลน้อยมากต่อเด็กฉลาด และเด็กจะใช้เวลาในการดูโทรทัศน์สัปดาห์ละ 12-24 ชั่วโมง เด็กอายุ 12-13 ปี ดูโทรทัศน์วันละ 3 ชั่วโมง

พาล์มเมอร์ (อรพินท์ ศักดิ์เยี่ยม. 2537; อ้างอิงจาก Palmer. 1974: 95-100) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เพื่อสำรวจลักษณะการเลือกชมรายการโทรทัศน์และความแตกต่างของเด็กในแต่ละระดับ ในการเลือกชมรายการโทรทัศน์ โดยศึกษากลุ่มนักเรียนประถมศึกษา และชั้นมัธยมศึกษา นอกจากนี้ได้สัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ พบว่า

1. เด็กชั้นประถมศึกษาชมรายการโทรทัศน์สัปดาห์ละ 21 ชั่วโมงและมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นในปีต่อไป
2. เด็กเล็กชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ 16 ชั่วโมง ในขณะที่เด็กโตชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ 24 ชั่วโมง
3. เด็กเล็กชมรายการประเภทลึกลับโลดโผน ผจญภัย เช่น รายการนักสืบ รองลงมาชอบชมการ์ตูน ส่วนเด็กโตชอบชมรายการละครและภาพยนตร์คดีสอนใจ

สปากิน (กาญจน์ นิโรธนันท์. 2536; อ้างอิงจาก Sprakin J. 1992) พบว่าครอบครัวอเมริกันใช้เวลาเฉลี่ยในการดูโทรทัศน์ 7-8 ชั่วโมงต่อวัน เด็กอายุเพียง 6 เดือนก็คุ้นเคยกับโทรทัศน์แล้ว เด็กอายุตั้งแต่ 3-5 ปี จะเริ่มเลือกดูโทรทัศน์ในรายการที่ตนชอบ การใช้เวลาในการดูโทรทัศน์จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อเด็กโตขึ้น

ทาร์ส (กาญจน์ นิโรธนันท์. 2536; อ้างอิงจาก Taras HL. 1990) ศึกษาในเด็กอายุ 3-8 ปี พบว่าเด็กใช้เวลาเฉลี่ยในการดูโทรทัศน์ 21.4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ พ่อแม่ร้อยละ 20 ใช้เวลาในการดูโทรทัศน์กับเด็กมากกว่าครึ่งของเวลาที่ดูโทรทัศน์ทั้งหมด มีพ่อแม่เพียงร้อยละ 38 ที่พูดคุย แนะนำเด็กขณะดูโทรทัศน์ พ่อแม่ร้อยละ 66 ให้เด็กดูโทรทัศน์เพียงเพื่อให้เด็กได้รับความบันเทิงเพียงอย่างเดียว

โบนิน (กาญจน์ นิโรธนันท์. 2536; อ้างอิงจาก Bonin CB. 1991) ศึกษาการดูโทรทัศน์ของเด็กอายุ 3-10 ปี จำนวน 387 คน พบว่าทุกครอบครัวมีโทรทัศน์อย่างน้อย 1 เครื่อง เด็กร้อยละ 45.2 ใช้เวลาเฉลี่ยในการดูโทรทัศน์ 7-16 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เด็กร้อยละ 1 ใน 3 ดูโทรทัศน์ตามความชอบของตนเอง ผู้ปกครองร้อยละ 63.3 เชื่อว่า โทรทัศน์ทำให้เด็กได้รับการเรียนรู้มากขึ้น

ระดับการศึกษาของผู้ปกครองกับพฤติกรรมการดูโทรทัศน์

รัฐจวน มินประดิษฐ์ (2513) พบว่าครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อการเลือกชมรายการโทรทัศน์ของเด็กไม่มากนัก เพราะ ส่วนมากจะเลือกชมรายการตามความพอใจ

วันชาติ ศิลา น้อย (2528) พบว่า เด็กนักเรียนที่มีฐานะทางสังคมมิตสูง รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยสูง หรือระดับการศึกษาของผู้ปกครองโดยเฉลี่ยสูง มีแนวโน้มที่เลือกชมรายการประเภทศิลปะและดนตรี ภาพยนตร์ ปกตินักบันเทิง การ์ตูน รายการสำหรับเด็ก สารคดี และกีฬา ในขณะที่นักเรียนทางมิตสังคมต่ำ รายได้ของครอบครัวต่ำ กลุ่มอายุสูงหรือเกรดเฉลี่ยสูง มีแนวโน้มจะเลือกชมรายการศาสนาและส่งเสริมศีลธรรมมากกว่ากลุ่มอื่นๆ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (ปัทมาธิตา ทองสิมา. 2536: 15-18; อ้างอิงจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2529) พบว่า เด็กที่ชอบชมโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ จะเป็นเด็กที่รายงานว่าถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ปกครองที่ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กน้อย คือผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำ และมีระดับฐานะทางเศรษฐกิจต่ำอีกด้วย

จะเห็นได้ว่า จากการศึกษาของผู้วิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมในการดูโทรทัศน์ของเด็กนั้น ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับจำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์ของเด็กไว้มากมายและข้อมูลที่ศึกษามาก่อนข้าง หลากหลาย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

2.1 พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี

พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปีหรือเด็กก่อนวัยเรียน นั้น โดยเด็กในวัยก่อนเรียนนี้เป็นช่วงของการเริ่มต้นการเรียนรู้ทางสังคมซึ่งเป็นช่วงที่มีความสำคัญมากเพราะเด็กจะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม สังคม และประสบการณ์ที่เด็กได้รับโดยตรง (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542) เนื่องจากเด็กเริ่มที่จะเข้าโรงเรียน เล่นกับเพื่อนบ้าน ซึ่งเด็กต้องปฏิสัมพันธ์กับ บุคคลรอบข้างมากขึ้น ทำให้ต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ทำให้เด็กมีอาการหลากหลายมากขึ้น เนื่องจากสภาพอารมณ์ของเด็กต้องขึ้นอยู่กับสภาพร่างกายในสภาวะอารมณ์นั้นๆของเด็ก เช่น ไม่สบาย อาจจะทำให้เด็กโกรธ หรือส่วนหนึ่งมาจากสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายซึ่งเด็กต้องเผชิญ ในเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี จะวัดพฤติกรรมที่แสดงออกทางสังคม ได้แก่

การรู้จักอารมณ์ ในเด็กวัย 2-3 ขวบ จะสามารถแยกแยะความรู้สึกหลายอย่างและเข้าใจว่าความรู้สึกเกิดจากสาเหตุอะไร เช่นฉันดีใจเมื่อได้ขนม เด็กวัยนี้มีการควบคุมการแสดงออกแบบหุ่นหันหลังเล่นได้ แต่ยังไม่ดีนัก และในช่วง 3 ขวบเด็กจะเริ่มเข้าใจถึงความต้องการของผู้อื่นได้มากขึ้น และเริ่มใช้คำพูดแสดงความโกรธแทนการรุกรานด้วยกำลังกาย เพราะจะถูกคาดหวังว่า ควรมีพฤติกรรมที่ปราศจากความก้าวร้าวและไม่เป็นมิตร

ในเด็กวัย 5 ขวบ จะเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมได้ดีขึ้น สามารถควบคุมตัวเองในเรื่องกิจกรรม ความสนใจ และการช่วยเหลือตนเอง ไม่ค่อยพึ่งพาผู้ใหญ่อยู่ตลอดเวลา และคาดหวังว่าไม่เอาแต่ใจตัวเอง

ในเด็กวัย 3-5 ขวบ เด็กไม่สามารถแสดงถึงความรู้สึกและอารมณ์ออกมาเป็นคำพูดได้ เด็กจะรู้สึกไม่พอใจ ไม่สบายใจซึ่งกลายเป็นแรงกดดันทางอารมณ์ทำให้เด็กเครียดและกังวลได้ ซึ่งมักพบว่าความเครียดในวัยเด็กทำให้นำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าวในวัยผู้ใหญ่ได้

การรู้ว่าจะอะไรถูกผิดในช่วงวัย 3-5 ปี เด็กจะเริ่มมีการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมจากเพื่อนเล่นในโรงเรียนหรือเพื่อนบ้าน แต่ยังไม่เข้าใจถึงความถูกต้องและความผิด สำหรับเด็กวัยนี้คำว่าดีหมายถึงคนที่ทำกิจวัตรประจำวันได้ ขนมนอกรอบ และคำว่า เลว หมายถึงคนที่ไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่ ในวัยนี้พ่อแม่จะให้เด็กเริ่มรับผิดชอบตัวเองในบางสิ่งบางอย่าง เช่น การแต่งตัว เด็กจะเริ่มเลียนแบบผู้ใหญ่ และพ่อแม่ คำนวณสิ่งแวดล้อม ช่างซักถาม และจินตนาการถึงสิ่งที่เป็นไปได้สำหรับตนเอง การริเริ่มของเด็กอาจถูกจำกัดโดยความรู้สึกผิด เมื่อเด็กเริ่มเรียนรู้ว่า การริเริ่มของงานอาจเกิดความขัดแย้งกับผู้อื่น และไม่สามารถทำตามความต้องการของตัวเองได้ ความรู้สึกผิดจะทำให้เด็กเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

การเข้าใจเห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกันและทักษะในการเสริมสร้างคุณภาพของการอยู่ร่วมกันในช่วงวัย 3-5 ปีนั้น เด็กจะเริ่มเข้าใจความรู้สึกและความต้องการของบุคคลอื่น และเริ่มเรียนรู้พฤติกรรมที่ช่วยเหลือผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

2.2 พัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปี

เด็กวัยนี้เป็นเด็กวัยเรียน เป็นวัยที่เริ่มเข้าโรงเรียนอย่างเป็นทางการ ทำให้เด็กต้องปรับตัวเข้ากับประสบการณ์และสังคมใหม่ รวมทั้งต้องพบกับกฎระเบียบวินัยต่างๆ ทำให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์

เด็กอายุ 6-11 ปี นั้น เป็นช่วงวัยที่เริ่มมีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองในทุกๆด้าน โดยเฉพาะในด้านของอารมณ์ซึ่งจะวัดพฤติกรรมที่แสดงออกทางสังคม ได้แก่

การควบคุมอารมณ์ ในช่วงวัย 6-11 ปี สิ่งแวดล้อมใหม่ๆจะทำให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์มาก และจะแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง คำพูด และเริ่มที่จะสามารถควบคุมตัวอารมณ์และปรับตัวได้ดีขึ้นตามวัยที่เพิ่มขึ้น เช่น ถ้าไม่พอใจหรือโกรธก็จะเดินหนีหรือไม่เผชิญกับสถานการณ์นั้นๆ สามารถควบคุมความต้องการและยืดระยะเวลาเพื่อตอบสนองความต้องการได้นานขึ้น

ในวัย 6-11 ปี เด็กวัยเรียนสามารถประเมินได้ว่าอะไรถูกผิด ความเข้าใจจริยธรรมของเด็กวัยนี้มาจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาที่สูงขึ้น

ในเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี และอายุ 6-11 ปี นั้น เป็นช่วงวัยที่เริ่มมีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองในทุกๆด้าน โดยเฉพาะในด้านของอารมณ์ ซึ่งการเรียนรู้มีผลต่อเด็กในการแสดงอารมณ์โดยขึ้นอยู่กับวิธีการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมที่เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมว่าเด็กจะสามารถแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมตามวัยหรือไม่ โดยวิธีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางอารมณ์ ได้แก่ (ประณต คำฉิม. 2544: 2-3)

1. การเรียนรู้โดยการลองผิดลองถูก (trail-and error learning) รูปแบบนี้จะเกิดขึ้นในช่วง วัยเด็กตอนต้นมากกว่าในวัยต่อมา แต่ก็ยังพบการเรียนรู้แบบนี้บ้างในวัยต่อมา

2. การเรียนรู้แบบเลียนแบบ (learning by imitation) การเลียนแบบในการแสดงอารมณ์มีผลกระทบต่อสิ่งเร้า และการตอบสนองต่อสิ่งต่างๆที่มากระตุ้นให้เกิดอารมณ์จากการสังเกตคนอื่น ๆ และใช้วิธีการแสดงออกที่คล้ายคลึงกับสิ่งที่เขาสังเกต

3. การเรียนรู้โดยการเทียบกับตัวแบบ (learning by identification) รูปแบบการเรียนรู้นี้จะคล้ายคลึงกับวิธีการเลียนแบบ แต่เด็กจะเลียนแบบคนที่เด็กมีอารมณ์ผูกพันหรือรักมากๆ และมีแรงจูงใจในการเลียนแบบมากกว่าการเลียนแบบใครคนใดคนหนึ่ง

4. การวางเงื่อนไข (conditioning) เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสิ่งเร้าที่ไม่ก่อให้เกิดอารมณ์ใดๆในเวลานั้นๆ แต่ในเวลาต่อมาสิ่งเร้านั้นจะก่อให้เกิดอารมณ์ได้โดยการวางเงื่อนไขในการพบสิ่งเร้าครั้งต่อมาได้

5. การฝึกอบรม (training) เป็นการเรียนรู้ภายใต้การแนะนำเพื่อให้เด็กแสดงอารมณ์ที่สังคมยอมรับได้

2.3 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

เมเยอร์ และสโลเวย์ (Mayer ;& Salovey. 1997) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า เป็นความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ของตนเองและความสามารถที่จะแสดงอารมณ์ของตนเองออกมา รวมทั้งเข้าใจอารมณ์และการแสดงอารมณ์ของผู้อื่น สามารถใช้อารมณ์ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการคิด การจำ และช่วยให้เกิดมุมมองการแก้ปัญหาในทางที่สร้างสรรค์ สามารถแยกแยะวิเคราะห์อารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับงานหรือสถานการณ์ในขณะนั้น และสามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ของผู้อื่นโดยการให้กำลังใจเมื่อเขาท้อแท้ได้

คูเปอร์และสว๊อฟ (Cooper ;& Sawaf. 1997) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้ เข้าใจ และประยุกต์ใช้จากพลังการรู้จักอารมณ์ของตนเป็นรากฐานในการสร้างความสัมพันธ์ และโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น

โกลแมน (Goleman. 1998) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า เป็นความสามารถในการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและความรู้สึกของผู้อื่น ทำให้สามารถบริหารหรือจัดการกับอารมณ์ของตน มีแรงจูงใจในตัวเอง และมีความสามารถทางด้านทักษะในการสัมพันธ์กับผู้อื่น

ทศพร ประเสริฐสุข (2542) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า เป็นความสามารถลักษณะหนึ่งของบุคคลที่จะตระหนักรู้ถึงความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นภายในตลอดจนสามารถรอคอยการตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างถูกกาลเทศะ สามารถให้กำลังใจตนเองในการที่จะเผชิญกับอุปสรรคและข้อขัดแย้งต่างๆ ได้อย่างไม่คับข้องใจ รู้จักจัดความเครียดที่จะมาขัดขวางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อันมีค่าของตนเองได้ สามารถชี้้นำความคิดและการกระทำของตนในการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในฐานะผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างมีความสุขจนประสบความสำเร็จในการเรียน ในอาชีพ ตลอดจนประสบความสำเร็จในชีวิต

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2542) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า เป็นการเรียนรู้จักอารมณ์ ความรู้สึกของตนให้ตระหนัก มีสติรู้เท่าทันสาเหตุและความแปรผันด้านอารมณ์

ของตนเอง เป็นการเรียนรู้ พูดคุยภายในตน (Intraindividual Talk) บริหารจัดการอารมณ์ ภาวะอารมณ์ อุนิสัยใจคอของตนไปในทางที่สร้างประโยชน์แก่ทุกฝ่าย สร้างแรงจูงใจที่ดีให้แก่ตนเอง ในทางสร้างสรรค์ นำความฉลาดทางอารมณ์ของตนออกมาติดต่อกับผู้อื่น (Interpersonal Relations) ทั้งรูปแบบของการสื่อสาร ความเก่งคน ความเข้าอกเข้าใจคน เอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) และเป็นคนที่บุคคลมี A sense of proportion รักษาความสมดุลของเหตุผลกับอารมณ์ บริหารจัดการความสัมพันธ์งานในหน้าที่ของตนกับผู้อื่น

กรมสุขภาพจิต (2543) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข

วิลาลักษณ์ ชิววลี (2543) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะเข้าใจ จัดการ และใช้ประโยชน์จากอารมณ์ของตนเอง สามารถเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น และมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลได้

กรมสุขภาพจิต (2545) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กไว้ว่า หมายถึง

1. การมีพัฒนาการทางอารมณ์ที่สมวัย มีสัมพันธภาพที่ราบรื่นกับผู้อื่น ปรับตัวและปรับใจได้อย่างเหมาะสม
2. การมีความพร้อมทางอารมณ์ที่จะเอื้อให้การดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในวัยผู้ใหญ่ เป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข
3. การมีพัฒนาการทางอารมณ์ที่สมวัยและมีความสามารถทางอารมณ์ที่ได้รับการส่งเสริมเพื่อเอื้อให้ดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุขในวัยผู้ใหญ่
4. ความพร้อมทางอารมณ์ที่จะเอื้อให้ตนเองมีความสุขและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็นสุขด้วย
5. พัฒนาการทางอารมณ์ที่จะเอื้อให้ตนเองมีความสุขและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็นสุขด้วย
6. ศักยภาพทางอารมณ์ที่จะเอื้อให้ตนเองมีความสุขและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็นสุขด้วย

2.4 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

สโลเวย์และเมเยอร์ (ทศพร ประเสริฐสุข. 2543: 100 – 101; อ้างอิงจาก Salovey ;& Mayer. 1990) ได้เสนอองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์เป็นประเด็นหลักๆ 5 ประเด็น คือ

1. Knowing one's Emotional หรือ Self-Awareness หมายถึงการตระหนักรู้ตนเอง และอารมณ์ของตนตามความเป็นจริง และสามารถควบคุมอารมณ์ และความรู้สึกของตนเองได้

2. Managing Emotional คือ ความสามารถในการบริหารจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์เพื่อไม่ให้เกิดความเครียด มีเทคนิคในการคลายความเครียด สกัดความวิตกกังวล รุนแรงได้อย่างรวดเร็ว ไม่ฉุนเฉียวง่าย กล่าวคือ สามารถทำให้อารมณ์ขุ่นมัวหายไป โดยเร็ว

3. Recognizing Emotional in Other เป็นการรับรู้อารมณ์และความต้องการของผู้อื่น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา และสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม

4. Motivating Oneself เป็นความสามารถในการจูงใจตนเองสามารถควบคุมความต้องการและแรงกระตุ้นได้อย่างเหมาะสม สามารถรอคอยการตอบสนองความต้องการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ดีกว่า มองโลกในแง่ดี สามารถจูงใจ และให้กำลังใจตนเองได้

5. Handling Relationship เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับคนรอบข้างได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนรอบข้าง

บาร์ออน (คมเพชร ฉัตรศุภกุล และผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2540: 10; อ้างอิงจาก Bar – On. 1998. และกรมสุขภาพจิต. 2543.) ได้กำหนดโครงสร้างความฉลาดทางอารมณ์ โดยแบ่งเป็นโครงสร้างหลัก 5 ด้าน และองค์ประกอบย่อย 15 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 องค์ประกอบภายในตนเอง (Intrapersonal Skills) ประกอบด้วย

1.1 Emotional Self – Awareness การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง คือ ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเอง

1.2 Self – Regard การเคารพในศักดิ์ศรีของตนเอง คือความสามารถในการรับรู้ เข้าใจ และศรัทธาตนเอง

1.3 Assertiveness การกล้าแสดงออก คือความสามารถในการแสดงความรู้สึก ความเชื่อ ความคิด และปกป้องสิทธิของตนเองด้วยวิธีการอย่างสร้างสรรค์

1.4 Self– Actualization การรู้จัก และเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง คือการรับรู้ถึงคุณค่าของตนเองทำในสิ่งที่สามารถทำได้ และต้องทำด้วยความสุข และความพอใจ

1.5 Independent ความเป็นอิสระด้านอารมณ์ คือความสามารถในการกำหนดเป้าหมายของตนเอง สามารถควบคุมความคิด การกระทำโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

ด้านที่ 2 องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills) ประกอบด้วย

2.1 Interpersonal Relationships สัมพันธภาพระหว่างบุคคล คือความสามารถในการสร้างและคงสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น แสดงออกโดยมีความผูกพันทางอารมณ์ที่แน่นแฟ้น รวมทั้งรู้จักการให้ และรับความรับผิดชอบต่อใจใส่

2.2 Social Responsibility ความรับผิดชอบทางสังคม คือความสามารถในการร่วมมือและมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคมที่เกี่ยวข้อง

2.3 Empathy ความเห็นอกเห็นใจ คือความสามารถในการรับรู้ เข้าใจ และยอมรับความรู้สึกของผู้อื่น

ด้านที่ 3 องค์ประกอบด้านการปรับตัวทางอารมณ์ (Adaptability Scales) ประกอบด้วย

3.1 Problem – Solving การแก้ปัญหา คือความสามารถในการรับรู้ เข้าใจปัญหา และสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 Reality Testing การตรวจสอบตามความเป็นจริง คือความสามารถในการแยกแยะความรู้สึกส่วนตัวกับสิ่งที่มีอยู่ในความเป็นจริง และสามารถปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์นั้น

3.3 Flexibility ความยืดหยุ่น คือความสามารถในการปรับอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรม ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป หรือมีความยืดหยุ่น

ด้านที่ 4 องค์ประกอบด้านการจัดการกับความเครียด (Stress – Management Scales) ประกอบด้วย

4.1 Stress Tolerance การอดทน อดกลั้น ยืนหยัดต่อความเครียดที่เกิดขึ้น และหาแนวทางที่จะจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้น คือความสามารถในการอดทนต่อเหตุการณ์ที่ร้ายแรง ภาวะกดดัน และความรุนแรงของอารมณ์ได้ รวมทั้งตอบสนองได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

4.2 Impulse – Control การจัดการกับความรู้สึกที่บังเกิดขึ้นภายในจิตใจตนเอง และการควบคุมอารมณ์ของตนเอง คือความสามารถในการอดทนต่อความปรารถนา สิ่งยั่วๆ และการแสดงออกที่ขาดการควบคุมได้

ด้านที่ 5 องค์ประกอบด้านลักษณะโดยทั่วไป (General Mood) ประกอบด้วย

5.1 Happiness ความสุข คือความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตเป็นส่วนใหญ่ และยินดีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

5.2 Optimism การมองโลกในแง่ดี คือความสามารถในการมองโลกในแง่ดี แม้จะเผชิญกับสถานการณ์ที่เลวร้าย

คูเปอร์และสวาฟ (Cooper ;& Sawaf. 1997) ได้เสนอรูปแบบของความฉลาดทางอารมณ์เป็น 4 ด้าน ที่สำคัญเรียงตามลำดับ แต่ละด้านมี 4 องค์ประกอบ รวมเป็น 16 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. ความรอบรู้ทางอารมณ์ (Emotional Literacy)

1.1 การซื่อสัตย์ทางอารมณ์ (Emotional Honesty) รู้จักอารมณ์ของตนเอง มีสติรับรู้และไหวพริบทักษะทางอารมณ์ของตนที่ผันแปรไป

1.2 การมีพลังอำนาจทางอารมณ์ (Emotional Energy) มีความเชื่อมั่นในตนเอง

1.3 การรับทราบผลทางอารมณ์ (Emotional Feedback) มีความรับผิดชอบ

1.4 การหยั่งรู้และเชื่อมโยงทางอารมณ์ (Emotional Connection & Intuition) มีความคิดสร้างสรรค์

2. ความสมบูรณ์ทางอารมณ์ (Emotional Fitness)

2.1 การมีอยู่ที่แท้จริง (Authentic Presence) เชื่อในความสามารถของตน

2.2 การแผ่ความไว้วางใจ (Trust Radius) ในด้านอารมณ์ต่อผู้อื่น

2.3 การแสดงความไม่พอใจเชิงสร้างสรรค์ (Constructive Discontent) มีความสามารถในการฟัง

2.4 การมีความยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลง (Resilience & Renewal) จัดการกับความขัดแย้ง

3. ความลึกซึ้งทางอารมณ์ (Emotional Depth) มีระดับความลึกซึ้งของอารมณ์ที่เอื้อต่อการพัฒนา

1.1 การมีเป้าหมายและศักยภาพเฉพาะตน (Unique Potential & Purpose) สามารถสำรวจแนวทางของชีวิต การทำงานตามศักยภาพให้บรรลุเป้าหมายของตน

2.2 การอุทิศตน (Commitment) สามารถอุทิศตนและมีความสามารถในการรับผิดชอบ

3.3 การบูรณาภาพทางอารมณ์ (Applied Integrity) สามารถสำรวจแนวทางพอใจในชีวิต

4.4 การโน้มนำโดยไม่ใช้อำนาจ (Influence without authority)

4. ความเป็นไปได้ทางอารมณ์ (Emotional Alchemy) เป็นความสามารถในการใช้อารมณ์เพื่อความคิดสร้างสรรค์

4.1 การหยั่งรู้ตัวอย่างต่อเนื่อง (Intuitive Flow) ช่วยให้เกิดความเต็มใจและเข้าถึงการแก้ปัญหาซ่อนเร้นได้อย่างกว้างขวาง

4.2 มีการตอบสนองตามเวลาที่เปลี่ยน (Reflective Time-shifting)

4.3 การเล็งเห็นโอกาส (Opportunity Sensing) สามารถที่จะแก้ปัญหาและความ

กดดัน

4.4 การสร้างอนาคต (Creating the future) และไม่ปิดกั้นโอกาส

โกลแมน (Goleman. 1995) ได้เสนอความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งประกอบด้วยความสามารถ 2 ส่วน คือ

1. ความสามารถส่วนบุคคล (Personal Competence)

2. ความสามารถทางสังคม (Social Competence)

ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้าง 5 ประการ และมีองค์ประกอบย่อยรวม 25 องค์ประกอบ

ดังนี้

1. ความสามารถส่วนบุคคล (Personal Competence) ความสามารถนี้ทำให้เรารู้ว่าจะจัดการอย่างไรกับตนเอง ซึ่งจะมีองค์ประกอบย่อยดังนี้

1.1 การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) การรู้ว่าตนเองรู้สึกอย่างไรในขณะนั้น และใช้สิ่งนั้นชี้นำการตัดสินใจ โดยจะประเมินความสามารถของตนเองตามความเป็นจริง บนพื้นฐานของการมีความเชื่อมั่นในตนเองที่ดี

1.1.1 การตระหนักในอารมณ์ (Emotional awareness) ยอมรับและรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเองและผลกระทบที่จะเกิดของอารมณ์นั้น บุคคลประเภทนี้จะตระหนักในคุณค่าและเป้าหมายของตนเอง

2.1.2 สามารถประเมินตนเอง (Accurate self-assessment) การประเมินตนเองสามารถรู้ถึงจุดแข็งและข้อจำกัดของตนเองได้ บุคคลประเภทนี้จะสามารถแสดงอารมณ์ขันและมุมมองเกี่ยวกับตนเอง

3.1.3 ความมั่นใจในตนเอง (Self-confidence) มีความรู้สึกถึงคุณค่าและความสามารถของตนเอง บุคคลประเภทนี้จะแสดงออกถึงความมั่นใจในตนเอง สามารถออกเสียงแสดงความคิดเห็นในมุมมองที่ไม่เป็นที่ยอมรับเพื่อสิ่งที่ตนคิดว่าถูกต้อง กล้าตัดสินใจไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์เช่นไร

1.2 การกำกับตนเอง (Self-regulation) การรับมือกับอารมณ์ของตนเองได้ดี โดยมีให้สิ่งนั้นมารบกวนสิ่งที่กระทำอยู่ เป็นผู้ที่รอบคอบและสามารถรอคอยเพื่อสิ่งที่มุ่งหวังได้ สามารถกลับคืนสู่สภาพที่ดีได้หลังจากที่เกิดความทุกข์ใจมา

1.2.1 การควบคุมตนเองได้ (Self-control) จัดการกับภาวะอารมณ์ที่สับสน และกิเลสต่างๆ ได้ บุคคลประเภทนี้จะจัดการกับความรู้สึกที่เข้ามากระตุ้นและจัดการกับอารมณ์ทุกข์ใจได้ดี ทำตนให้สงบและไม่อ่อนแอ สามารถคิดและมีจิตจดจ่อแม้อยู่ภายใต้แรงกดดัน

1.2.2 เป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ (Trustworthiness) รักษาความสัตย์ซื่อและรักษาคำพูด บุคคลประเภทนี้จะประพฤติตนอย่างมีจริยธรรม สร้างความไว้วางใจกับผู้อื่นด้วยความเที่ยงและความจริง สามารถยอมรับผิดและเผชิญกับการไต่ถามหาข้อเท็จจริงของผู้อื่นได้ มีความเข้มแข็งแม้ตนจะไม่ใช่ที่ยอมรับ

1.2.3 มีจิตสำนึก (Conscientiousness) มีความรู้ผิดรู้ชอบ มีความรับผิดชอบในสิ่งที่กระทำ บุคคลประเภทนี้จะทำตามข้อผูกพัน รักษาสัญญา รับผิดชอบ วางแผนจัดการ และมีความระมัดระวังในงานที่ทำ

1.2.4 สามารถปรับตัวได้ (Adaptability) สามารถยืดหยุ่นต่อสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ บุคคลประเภทนี้จะรับมือกับความต้องการอันหลากหลายและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ สามารถรับการตอบสนองและยุทธวิธีที่จะอยู่ในสถานการณ์ที่ผ่านเข้ามาและมีมุมมองที่ยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ต่างๆ

1.2.5 นวัตกรรม (Innovation) เปิดรับแนวความคิดและข้อมูลใหม่ๆ ได้อย่างดี บุคคลประเภทนี้จะพยายามแสวงหาข้อมูลใหม่ๆ จากแหล่งต่างๆ สร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ กล้าที่จะมองในมุมใหม่ และเสี่ยงกับความคิดของตน

1.3 การจูงใจ (Motivation) การใช้ความชอบจากส่วนที่ลึกที่สุดมาชี้นำในการกระทำให้ไปสู่สิ่งที่มุ่งหวังได้ นำมาช่วยให้เกิดความคิดริเริ่ม เสริมสร้างความพยายามที่จะพัฒนา และนำมาช่วยในการเผชิญกับความท้อแท้สิ้นหวังได้

1.3.1 มีพลังขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จ (Achievement drive) พยายามที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงสู่มาตรฐานอันเป็นเลิศ บุคคลประเภทนี้จะตั้งเป้าหมายที่ท้าทายและคำนวณความเสี่ยงต่างๆได้ ติดตามข้อมูลที่ลดความไม่แน่นอนและหาทางออกที่ดีกว่า เรียนรู้ที่จะพัฒนาความสามารถของตนเอง

1.3.2 มีความผูกพัน (Commitment) ยึดมั่นในเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์กร บุคคลประเภทนี้จะพยายามหาโอกาสที่จะเติมเต็มเป้าหมายของกลุ่ม เสียสละให้ได้มาซึ่งเป้าประสงค์ขององค์กรที่ใหญ่กว่า

1.3.3 มีความคิดริเริ่ม (Initiative) พร้อมเสมอที่จะกระทำการต่างๆ เมื่อมีโอกาส บุคคลประเภทนี้จะมี ความพยายามในการคิดริเริ่ม ทำตามเป้าประสงค์ให้เกินกว่าความคาดหวังไว้

1.3.4 มองโลกในแง่ดี (Optimism) ยืนหยัดในการได้มาซึ่งเป้าหมายแม้จะเผชิญกับอุปสรรคและความพ่ายแพ้ บุคคลประเภทนี้จะกระทำการใดๆ ด้วยความหวังว่าสิ่งที่ทำจะสำเร็จมากกว่ากลัวความล้มเหลว พยายามที่จะจัดการกับความพ่ายแพ้ที่เกิดขึ้นมากกว่าจะปล่อยให้ผ่านไป

2. ความสามารถทางสังคม (Social Competence) ความสามารถนี้ทำให้เรารู้ว่าจะรับมือกับความสัมพันธ์ได้อย่างไร ซึ่งจะมีองค์ประกอบย่อยดังนี้

2.1 การเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) รับรู้ถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น โดยสามารถมองในมุมมองของพวกเขาได้ มีความเห็นอกเห็นใจ และสามารถปรับความคิดให้มีความหลากหลายได้

2.1.1 การเข้าใจผู้อื่น (Understanding others) สัมผัสได้ถึงความรู้สึกและมุมมองของผู้อื่น บุคคลประเภทนี้จะสนใจและรับฟังผู้อื่นได้ดี สามารถแสดงถึงความเข้าใจในมุมมองของผู้อื่น และให้ความช่วยเหลือบนพื้นฐานของความเข้าใจว่าผู้อื่นรู้สึกและต้องการอะไร

2.1.2 พัฒนาผู้อื่น (Developing others) สัมผัสได้ถึงความต้องการที่จะพัฒนาของผู้อื่น และสนับสนุนความสามารถของพวกเขา บุคคลประเภทนี้จะให้ผลป้อนกลับและชี้แจงในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของผู้อื่น

2.1.3 มีพื้นฐานการบริการ (Service orientation) สามารถคาดการณ์ล่วงหน้า รับรู้ และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้

2.1.4 คำนึงถึงความแตกต่าง (Leveraging diversity) เพิ่มพูนโอกาสจากบุคคลต่างประเภทกันได้ บุคคลประเภทนี้จะเคารพและมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ที่มีความแตกต่างกันได้ดี มีความรู้สึกไวกับกลุ่มที่ต่างกัน

2.1.5 ตระหนักถึงความเป็นไปของกลุ่ม (Political awareness) สามารถอ่านกระแสอารมณ์และอำนาจในความสัมพันธ์ของกลุ่มได้

2.2 ทักษะทางสังคม (Social skills) สามารถรับมือกับอารมณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ได้ดี และสามารถเข้าใจสถานการณ์และเครือข่ายทางสังคมได้อย่างถูกต้อง ตอบสนองได้อย่างแนบเนียน สามารถใช้ทักษะในการโน้มน้าวและชักนำได้ สามารถต่อรองและจัดการได้ตอบในการร่วมมือและทำงานกับผู้อื่นได้

2.2.1 มีอิทธิพล (Influence) สามารถโน้มน้าวใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลประเภทนี้จะใช้ยุทธวิธีที่ซับซ้อนดังเช่น การมีอิทธิพลทางอ้อมเพื่อสร้างความเป็นเอกฉันท์และการสนับสนุน

2.2.2 การติดต่อสื่อสาร (Communication) เปิดรับฟังความคิดและส่งสารที่เชื่อถือได้ บุคคลประเภทนี้จะรับสารพร้อมอารมณ์ที่ส่งมาเพื่อส่งสารกลับได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรับฟังเพื่อแสวงหาความเข้าใจและแบ่งปันข้อมูลซึ่งกันและกัน

2.2.3 จัดการกับความขัดแย้ง (Conflict management) บุคคลประเภทนี้จะสามารถต่อรองและแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้

2.2.4 ความเป็นผู้นำ (Leadership) สามารถกระตุ้นและชี้นำบุคคลหรือกลุ่มคนได้ บุคคลประเภทนี้จะมีความชัดเจนและจะคอยกระตุ้นความกระตือรือร้นในการร่วมแบ่งปันมุมมองและเป้าหมาย ชี้แนะแนวปฏิบัติและนำผู้อื่น

2.2.5 กระตุ้นความเปลี่ยนแปลง (Change Catalyst) สามารถริเริ่มให้เกิดความเปลี่ยนแปลงและจัดการกับความเปลี่ยนแปลงได้

2.2.6 สร้างสิ่งผูกพัน (Building bonds) ส่งเสริมความสัมพันธ์ บุคคลประเภทนี้จะรักษามิตรภาพภายในเพื่อนร่วมงาน แสวงหาความสัมพันธ์ที่ให้ผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

2.2.7 ให้ความร่วมมือ (Collaboration and cooperation) ทำงานกับผู้อื่นในเป้าหมายที่มีอยู่ร่วมกัน บุคคลประเภทนี้จะสร้างความเป็นมิตรและให้ความร่วมมือ พร้อมทั้งร่วมแบ่งปันแผนงาน ข้อมูลและทรัพยากรต่างๆ

2.2.8 สมรรถนะของทีมงาน (Team capability) สร้างความร่วมมือกันภายในกลุ่มให้นำมาซึ่งเป้าหมายที่วางไว้ บุคคลประเภทนี้จะทำให้สมาชิกภายในกลุ่มของตน มีความกระตือรือร้นและปกป้องชื่อเสียงของกลุ่ม

กรมสุขภาพจิต (กรมสุขภาพจิต. 2545: 45) ได้แบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก ไว้ดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตกับผู้อื่นอย่างมีความสุขแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

1.1 ด้านดี คือ ความพร้อมทางอารมณ์ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น

1.1.1 รู้จักอารมณ์

1.1.2 มีน้ำใจ

1.1.3 รู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด

1.2 ด้านเก่ง คือ ความพร้อมทางอารมณ์ที่จะพัฒนาตนเองไปสู่

ความสำเร็จ

1.2.1 กระตือรือร้น/สนใจใฝ่รู้

1.2.2 ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

1.2.3 กล้าพูดกล้าบอก

1.3 ด้านสุข คือ ความพร้อมทางอารมณ์ของบุคคลที่ทำให้เกิดความสุข

1.3.1 รู้จักพอใจ

1.3.2 อบอุนใจ

1.3.3 สนุกสนานร่าเริง

2 ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปี หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตกับผู้อื่นอย่างมีความสุขแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านดี คือ ความพร้อมทางอารมณ์ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น

2.1.1 ควบคุมอารมณ์

2.1.2 รู้และใส่ใจอารมณ์ผู้อื่น

2.1.3 ยอมรับถูกผิด

2.2 ด้านเก่ง คือ ความพร้อมทางอารมณ์ที่จะพัฒนาตนเองไปสู่

ความสำเร็จ

2.2.1 มานะพยายาม

2.2.2 ปรับตัวต่อปัญหา

2.2.3 กล้าแสดงออก

2.3 ด้านสุข คือ ความพร้อมทางอารมณ์ของบุคคลที่ทำให้เกิดความสุข

2.3.1 พอใจในตนเอง

2.3.2 รู้จักปรับใจ

2.3.3 รื่นเริงเบิกบาน

2.5 เครื่องมือและการวัดความฉลาดทางอารมณ์

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2542: 82-112) ได้เสนอหลักการวัดและประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และแนวทางการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ดังต่อไปนี้

1. หลักการวัดและประเมินความฉลาดทางอารมณ์ มี 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 จากการที่ใช้เครื่องมือที่เป็นปรนัย (Objective Measures) เช่น แบบทดสอบแบบสอบถาม และแบบประเมิน

1.2 การให้รายงานหรือแสดงความรู้สึก (Subjective Measures) เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การรายงานตนเองโดยการเขียนบันทึก การรายงานความรู้สึกจากสิ่งเร้าต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาพเขียน คำคุณศัพท์ เสียงเพลง การแสดงออกในสถานการณ์สวมบทบาท

ในการประเมินแต่ละแนวทางให้ผลการประเมินที่มีความเชื่อถือได้ และความเที่ยงตรงแตกต่างกันไป ยังไม่มีข้อสรุปว่าวิธีไหนเหมาะสมที่สุด เนื่องจากงานศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์มีอยู่อย่างจำกัด และอยู่ในขั้นของการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2. แนวทางการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ในการประเมินความฉลาดทางอารมณ์มีแนวทาง รูปแบบ และลักษณะการประเมินหลายรูปแบบ

2.1 การประเมินด้านแรงจูงใจภายในในบุคคล (Interpersonal Motivation) เป็นการประเมินแรงจูงใจที่ผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเกิดความรู้สึก หรือภาวะอารมณ์เช่นนั้น แรงบันดาลใจให้แสดงออกโดยอาจจะมีสิ่งกระตุ้นความรู้สึกนึกคิด อาทิ การเขียนความเรียง (Essay Tests) การตอบข้อความให้สมบูรณ์ การเขียนบันทึกประจำวัน การให้เล่าเหตุการณ์ที่ฝังใจ หรือที่เคยประสบมา โดยให้เขียนเล่าถึงสถานการณ์ต่างๆ ทั้งนี้ ผู้ประเมินต้องระมัดระวังในการกำหนดคำตอบที่ถูกต้อง ให้แก่ความรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์ต่างๆ การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ด้วยแนวทางนี้ จำเป็นต้องใช้ผู้ประเมินที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมศาสตร์ และด้านความฉลาดทางอารมณ์

2.2 การใช้เทคนิคเหตุการณ์สำคัญ (The Critical Incident Technique) หรือกรณีเหตุการณ์ (Incident Cases) เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมในเชิงคุณภาพ โดยให้ผู้เล่าบรรยายหรือเขียนเล่าถึงเหตุการณ์ที่บ่งชี้ถึงการคิด รู้สึก และการแสดงออกที่เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ในระดับต่างๆ แล้วให้เลือกเรียงตามลำดับพฤติกรรมที่ผู้ตอบเคยปฏิบัติหรือมีความตั้งใจจะปฏิบัติเพื่อนำคะแนนมาประมวลสรุปอ้างอิง (Infer) ถึงระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้ตอบ ข้อดีของวิธีนี้ คือ มุ่งให้กรอบที่เป็นแนวทางเดียวกันกับผู้ตอบทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน บางทีก็จะเปิดโอกาสให้เลือกเขียนตอบแต่ละตัวเลือก ก็มีความเป็นไปได้ในระดับต่างๆ กัน มากบ้าง น้อยบ้าง โดยไม่ต้องพะวงถึงความถูกต้อง ข้อเสียคือ ยังเป็นการประเมินความฉลาดทางอารมณ์จากการรายงานตัวเองว่าตั้งใจจะทำอะไร อาจมีการบิดเบือนสร้างภาพตนเองขึ้นมา ขาดความสมจริงเชิงสถานการณ์ประจำวันที่แสดงออก

2.3 การใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นการกำหนดเหตุการณ์ขึ้นให้มีความสมจริงใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เป็นสิ่งเร้า เพื่อกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความรู้สึกและภาวะอารมณ์ต่างๆ ของตนเองออกมา โดยมีอาจเสแสร้งหรือแก้งปฏิบัติได้ ข้อดีของสถานการณ์จำลอง คือ เป็นการกระตุ้น หรือ “ดึง” พฤติกรรมภาวะอารมณ์ ที่เรามุ่งมองหาจากการประเมิน ข้อเสียประการหนึ่งของสถานการณ์จำลอง คือ ใช้เวลาในการศึกษาสร้างนานและมีค่าใช้จ่ายสูง ต้องอาศัยผู้สร้างที่มีความรอบรู้ทางการวัดการประเมินพฤติกรรมในองค์การ

2.4 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่มีความยืดหยุ่น ให้อิสระแก่เข้ารับการสัมภาษณ์เป็นฝ่ายริเริ่มการสนทนาในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัวเอง ทั้งในด้านความสำเร็จและความล้มเหลว ความเสียใจ เป้าหมายของการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงพฤติกรรมในแง่มุมต่างๆ ของผู้เข้ารับการสัมภาษณ์ ปกติแล้วการสัมภาษณ์เชิงลึกจะใช้เวลาประมาณ 1.30 – 2 ชั่วโมง และเป็นการสัมภาษณ์แบบหนึ่งต่อหนึ่ง กรรมการหนึ่งคนกับผู้สมัคร 1 คนเท่านั้น โดยกรรมการจะกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการสัมภาษณ์แสดงความรู้สึกนึกคิดที่เป็นตัวของตัวเองที่แท้จริงออกมาตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ข้อมูลต่างๆ ที่ได้ กรรมการจะนำมาประมวลเป็นข้อมูล หรือ “ภาพ” เกี่ยวกับบุคคลคนนั้น ในการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่ง จะใช้ข้อมูลดังกล่าว จำแนกผู้สมัครว่าคนไหนที่มีแนวโน้มจะเป็นผู้ปฏิบัติงานที่ดีหรือดีมากกว่ากัน การสัมภาษณ์เชิงลึกมักจะทำกัน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์ ขั้นตอนดำเนินการสัมภาษณ์ และขั้นสรุปผลการสัมภาษณ์

2.5 การใช้แบบทดสอบที่มีความเป็นปรนัย การให้รายงานตนเอง และแบบวัดเชิงอัตวิสัย (Objective, Self – Report, and Subjective Measures) ตัวอย่างแบบวัดที่ให้รายงานตนเอง (Self – Report EQ Measures)

2.5.1 Trait Meta – Mood Scale ของ Salovey และคณะ (1995) จำนวน 30 ข้อ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การใส่ใจในความรู้สึก ความชัดเจนของอารมณ์ และการปรับปรุงภาวะอารมณ์ โดยให้ผู้เข้าสอบรายงานว่า ตนเห็นด้วยกับแต่ละข้อความในระดับใด ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1) ไปจนถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)

2.5.2 Toronto Alexithymia Scale แบบรายงานตนเองที่ให้ผู้ตอบเลือกตอบว่าแต่ละข้อความ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” กับคำถาม 20 ข้อ สร้างโดย Bagby, Taylor & Parker ในปี 1994 Alexithymia เป็นลักษณะความผิดปกติทางจิตใจของบุคคล ที่รู้สึกยากลำบากใจในการรายงานเกี่ยวกับตนเอง โดยเฉพาะการพูดคุยเกี่ยวกับความรู้สึกอารมณ์ต่างๆ ของตน

2.5.3 Emotional Control Questionnaire เป็นแบบทดสอบความสามารถในการควบคุมตนเองฉบับย่อจำนวน 32 ข้อ 4 มิติ ด้านละ 8 ข้อ สร้างโดย Roger และ Najarian ในปี 1989 วัดว่าผู้รับการทดสอบสามารถควบคุมตนเองได้ดีเพียงใด

2.5.4 แบบสอบถามประเมินการแสดงความรู้สึก ภาวะอารมณ์ที่เอื้ออาทรผู้อื่น (Emotional Empathy) มี 33 ข้อ โดยให้ผู้ตอบ ตอบว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” กับแต่ละกิจกรรม สร้างโดย Mchrabian และ Epstein ในปี 1970 เพื่อประเมินว่าบุคคลแสดงความรู้สึกเอื้ออาทรกับผู้คนในแต่ละสถานการณ์ต่างๆ หรือไม่

2.5.5 แบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์ มีผู้สร้างแบบทดสอบวัดความฉลาดทางอารมณ์ ไว้หลายรูปแบบ พอสรุปได้ดังนี้

แบบที่ 1 EQ Map สร้างโดย Cooper ;& Sawaf ในปี 1997 วัดทักษะด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร มี 5 หมวด วัด 21 ด้าน จำนวน 259 ข้อความ โดยให้คิดทบทวนเหตุการณ์ในรอบระยะเวลาที่ผ่านมาว่าคิดรู้สึกอย่างไร แล้วให้ตอบว่าเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับใด 4 ช่วงค่า

แบบที่ 2 Bar-on Emotional Intelligence Inventory (Bar-on EQ-I) สร้างโดย Reuven Bar-on นักจิตวิทยาคลินิกชาวอิสราเอล สร้างขึ้นในปี 1992 ประกอบด้วย 5 หมวด 15 ด้าน จำนวน 130 ข้อความ และอีก 3 ข้อ เป็นข้อตรวจสอบความเที่ยงตรงของการตอบ โดยให้ผู้ตอบพิจารณาแต่ละข้อความว่าใช่ตนเองในระดับใด 1 – ไม่ใช่ตนเอง ไปจนถึง 5 – เป็นจริงเกี่ยวกับตนเอง ใช้เวลาในการตอบประมาณ 30-40 นาที มีหลายแบบที่ปรับให้เหมาะกับลักษณะของผู้ตอบตามวัย

แบบที่ 3 The Emotional IQ Test สร้างโดย Peter Salovey และ John Mayer ในปี 1998 วัด 4 ด้านหลักที่สะท้อนแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ องค์ประกอบ 4 ด้านของ The Emotional IQ Test ได้แก่ 1) ความสามารถในการระบุอารมณ์ต่างๆ 2) ความสามารถในการใช้อารมณ์ 3) ความสามารถเข้าใจอารมณ์ 4) ความสามารถในการควบคุมอารมณ์

แบบที่ 4 Weisinger's EQ Instrument สร้างขึ้นโดย Hendrie Weisinger ในปี 1997 วัด 5 ด้าน ของความฉลาดทางอารมณ์ โดยมุ่งเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ แบบประเมินนี้ให้ผู้ตอบประเมินว่าตนเองแสดงพฤติกรรมต่างๆ ในระดับใด 1 = แสดงออกน้อยมาก 7 = แสดงออกมากที่สุด ผลที่ได้จะนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละด้าน

แบบที่ 5 แบบวัด EQ ของ Schutte และ คณะ สร้างขึ้นในปี 1998 พัฒนาแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ 33 ข้อขึ้นจากโมเดลพื้นฐานเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ที่ Salovey และ Mayer เสนอไว้ องค์ประกอบที่แบบทดสอบวัดมีความเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเปิดตนต่อประสบการณ์ (Openers to Experience) ของโครงสร้างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ (The Big-Five Personality Model) ผู้ตอบพิจารณาแต่ละข้อความและประเมินตนเองในระดับ 5 ช่วงค่า ว่าตนแสดงออกในระดับใด

แบบที่ 6 EQ Test Goleman (1995) ได้สร้างแบบวัดเชิงสถานการณ์ 10 เหตุการณ์ขึ้น เพื่อให้ผู้ตอบเลือกรายงานตนเองว่า จะแสดงออกเช่นไร จาก 4 ตัวเลือก

แบบที่ 7 Affective Communication Test เป็นแบบวัดการแสดง อารมณ์และความรู้สึก โดยให้รายงานตนเองว่า มีการแสดงอารมณ์ตามรายการข้อความต่างๆ จำนวน 13 ข้อความนั้นเกิดขึ้นกับตนเองบ่อยครั้งในระดับใดในช่วงเวลา 9 ค่า เช่น ขณะพูดคุยโทรศัพท์ข้าพเจ้า มักจะแสดงอารมณ์ออกมาได้โดยง่าย

แบบที่ 8 Emotion Perception Test ของ Mayer, J.D., Dipanlo, M. ;& Salovey, P. (1990) เป็นแนวการวัดที่ให้ผู้รับการทดสอบพิจารณาสิ่งเร้า เช่น ภาพใบหน้า ที่แสดงถึงภาวะอารมณ์ต่างๆ ภาพสี ท่วงทำนองดนตรี เสียงต่างๆ ที่สะท้อนถึงภาวะอารมณ์ 6 ประเภท ได้แก่ ความสุข ความเศร้า ความโกรธ ความกลัว ความประหลาดใจ และสิ่งที่น่าขยะแขยง โดยให้ ผู้ตอบรายงานว่าตนเองเกิดความรู้สึกใดบ้างใน 5 ระดับ ช่วงค่า 1 - ไม่มีความรู้สึกหรือภาวะอารมณ์ ใดๆ ไปจนถึง 5 - เกิดความรู้สึกหรือภาวะอารมณ์เช่นนั้นอย่างแน่นอน ตัวอย่างเช่น

1. การให้รายงานภาวะอารมณ์จากการให้ดูบัญชีคำคุณศัพท์ ให้ผู้รับการทดสอบรายงานความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับตนเอง ในระดับช่วงค่า 1-5 ตนได้แสดงออกเช่นไร เพื่อเป็นการประเมินการสื่อสารที่เกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง

2. การให้รายงานเป็นคำพูดจากการให้ชมวีดิทัศน์เชิงสถานการณ์ ทางสังคมระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แล้วให้รายงานความรู้สึกออกมา เป็นภาพตามที่ได้กำหนดไว้ วิธีการนี้ การประเมินผล และการตีความจำเป็นต้องอาศัย ผู้ประเมินที่มีความเชี่ยวชาญด้านอารมณ์ พัฒนาการของมนุษย์ และพฤติกรรมศาสตร์เป็นอย่างมาก

3. การประเมินเชิงสถานการณ์ การให้นี้ยกย่อนหลังแล้วรายงานทาง วาจา การประเมินปฏิกิริยาทางใบหน้าโดยการวัดคลื่นไฟฟ้าจากการสังเกตพฤติกรรม การสังเกต บุคลิกภาพ การแสดงออกในทางสถานการณ์สังคม ในการประเมินต้องอาศัยความร่วมมือของ นักจิตวิทยาในสาขาต่างๆ รวมทั้งนักประสาทวิทยาที่มีความเชี่ยวชาญ

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก ของกรมสุขภาพจิต กระทรวง สาธารณสุข สร้างขึ้นในปี 2543

2.6 การวัดความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก

กรมสุขภาพจิต (2545) กล่าวว่า โดยข้อเท็จจริงแล้วการวัดความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ โดยส่วนมากการวิจัยการวัดความฉลาดทางอารมณ์และแบบวัดความ ฉลาดทางอารมณ์ส่วนมากจะพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้สำหรับผู้ใหญ่ทั้งนี้การวัดความฉลาดทางอารมณ์ใน เด็กเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก เนื่องจากเด็กก่อนวัยเรียนและวัยเรียน มีพัฒนาการทางอารมณ์ที่ยังไม่คงที่ หรือมีการเปลี่ยนแปลงไปตามอายุที่เพิ่มขึ้น จึงเป็นการยากที่จะกำหนดคุณลักษณะซึ่งต้องการวัดให้

แน่นอนลงไป เด็กจะมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทั้งครอบครัว เพื่อนบ้าน และโรงเรียน ดังนั้น เด็กจะแสดงพฤติกรรมออกมาจะสะท้อนถึงการอบรมเลี้ยงดู ท่าที การเรียนรู้และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการวัดจึงรวมพฤติกรรมทางอารมณ์และสังคมเข้าด้วยกันมากกว่าการวัดอารมณ์อย่างเดียว และยังคงต้องพิจารณาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กโดยอ้างอิงหลักเกณฑ์ตามแนวของแบบวัดในผู้ใหญ่ โดยการประเมินในเด็กอาจจะต้องพิจารณาร่วมไปกับการพัฒนาการทางอารมณ์ตามปกติของเด็กวัยต่างๆ

การวัดอารมณ์ของเด็กยังมีปัญหาในการจำกัดเรื่องของการรู้การคิด(cognitive abilities)และการแสดงออก(express self) ทำให้มีข้อจำกัดในการใช้แบบวัดสำหรับเด็ก เช่น การวัดประเภทรายงานตนเอง (self-report)มักจะใช้กับเด็กโตหรือผู้ใหญ่ แต่เด็กยังไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ จึงไม่สามารถทำแบบทดสอบนี้ได้ และปัญหาที่สำคัญ คือ เด็กวัยนี้ยังไม่เข้าใจลักษณะต่างๆในสถานการณ์ที่ต้องประเมิน จากข้อจำกัดดังกล่าวจึงต้องวัดโดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู

โดยการวิจัยในประเทศกรมสุขภาพจิต (2545)ได้วิจัยแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กโดยได้สร้างแบบประเมินเป็น 2 แบบประเมินคือ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-5 ปีและแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 6-11 ปี

2.7 ความเป็นมาของการวัดความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต

กรมสุขภาพจิตได้พัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ครั้งแรกเมื่อปีงบประมาณ 2543 โดยเริ่มจากการพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับประชาชนอายุ 12-60 ปี และในปีงบประมาณ 2544 กรมสุขภาพจิตโดยสำนักพัฒนาสุขภาพจิตก็ได้พัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กอายุ 3-11 ปี โดยจัดทำเป็น 4 ชุด คือชุดที่ 1 สำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครองใช้ประเมินเด็กอายุ 3-5 ปี ชุดที่ 2 สำหรับครู/ผู้ดูแลเด็กใช้ประเมินเด็กอายุ 3-5 ปี ชุดที่ 3 สำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครองใช้ประเมินเด็กอายุ 6-11 ปี ชุดที่ 4 สำหรับครู ใช้ประเมินเด็กอายุ 6-11 ปี ทั้ง 4 ชุดมีการตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินทั้งด้านความเป็นปรนัย ด้านความเที่ยงตรง ด้านอำนาจจำแนก ด้านความเชื่อมั่น และมีการหาเกณฑ์ปกติของเด็กไทยจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแล จำนวนทั้งสิ้น 5,200 ราย โดยให้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นผู้ประเมินเด็ก ซึ่งแบบประเมินเด็กทั้ง 4 ฉบับนี้ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมิน ติดตามและเป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กต่อไป

ผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กอายุ 3-11 ปี ของกรมสุขภาพจิต ซึ่งเป็นแบบประเมินที่มีมาตรฐาน และใช้ในกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

งานวิจัยต่างประเทศ

ดันและคณะ (Dunn ; et al. 1991) พบว่าการที่แม่และลูกได้พูดคุยกันในเรื่องอารมณ์ ความรู้สึก และสาเหตุ จะมีความสัมพันธ์กับการที่เด็กสามารถทำกิจกรรมที่ต้องเข้าใจในเรื่องอารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่นได้ คณะผู้วิจัยยังรายงานว่ ตอน 2 ขวบ เด็กส่วนมากได้คุยกับแม่ของตนเรื่อง ความรู้สึก และแม่ก็ใช้การสนทนານี้แนะนำเรื่องพฤติกรรมการแสดงออกของเด็ก หรืออธิบายถึง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่นมากกว่าเพียงแต่การพูดถึงอารมณ์ของคนอื่นเฉยๆ เท่านั้น และจากผลการ ติดตามระยะยาว เมื่อเด็กเหล่านี้มีอายุ 6 ขวบ พบว่าการพูดคุยในครอบครัวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ สามารถทำนายความเข้าใจในเรื่องอารมณ์ต่อมาได้ แม้ว่าผู้วิจัยได้ควบคุมเรื่องความสามารถทาง ภาษาของเด็ก และเรื่องความบ่อยในการสนทนากันภายในครอบครัวแล้ว ในเรื่องการแสดงอารมณ์ ของพ่อ แม่ ผลการวิจัยพบว่า มีความคล้ายคลึงกันระหว่างอารมณ์ของพ่อ แม่ กับอารมณ์ของลูก กล่าวคือ แม่ที่แสดงอารมณ์ทางบวกมักมีลูกวัยเตาะแตะที่มีอารมณ์ทางบวกมากกว่าทางลบ ที่แม่ที่ แสดงความโกรธมากกว่า มักมีลูกที่แสดงอารมณ์ทางลบและมีอารมณ์ทางบวกน้อย เมื่อเทียบกับแม่ที่ แสดงความโกรธน้อยกว่า

กรีนเนอร์ (Greener. 1989) ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างลักษณะ และความสามารถ ทางอารมณ์กับพฤติกรรมเอื้อสังคม (Prosocial Behavior) ของเด็กอายุ 8-12 ปีโดยในเบื้องต้น ผู้วิจัย แบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีพฤติกรรมเอื้อสังคมสูง ปานกลาง และต่ำ โดยใช้กฎเกณฑ์ที่ได้ จากเด็กๆ กำหนดขึ้นเองผลการวิจัยปรากฏว่าเด็กที่มีพฤติกรรมเอื้อสังคมสูง จะมีคะแนนการเข้าใจ ความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy) (จากการรายงานของเด็กเอง) สูงกว่า มีอารมณ์ทางบวกสูงกว่า มีความ แม่นยำในการตีความการแสดงอารมณ์ทางสีหน้าได้แม่นยำกว่า และมีการจัดการกับอารมณ์ได้ดีกว่า เด็กที่มีการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นต่ำกว่า นอกจากนี้เด็กที่มีพฤติกรรมเอื้อสังคมสูง จะได้รับการ ยอมรับจากเพื่อนมากกว่าด้วย พบว่า เด็กหญิงได้คะแนนความสามารถทางอารมณ์และพฤติกรรมเอื้อ สังคมสูงกว่าเด็กชาย จากการวิจัยอาจสรุปได้ว่า ลักษณะอารมณ์และการควบคุมตนเองของเด็ก มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางสังคม และการยอมรับของเพื่อนๆ โดยที่เด็กที่มีลักษณะอารมณ์ ทางบวก มีการควบคุมตนเอง และสามารถจัดการกับปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จะมีพฤติกรรมทางสังคมที่ เหมาะสมกว่า และได้รับการยอมรับจากเพื่อนมากกว่า

วอลเตอร์ มิสเชล (Walter Mischel) (นุชานฎ เนตรประเสริฐศรี. 2545: 29; แปลจาก Goleman. 1999: 255) เป็นนักจิตวิทยาในช่วงปี 1960 ที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford University) ได้ทดสอบเด็กวัย 4 ขวบด้วยขนมหวาน (Marshmallow Test) โดยเขาให้เด็กเลือกว่าจะ เลือกกินขนมหวานชิ้นเดียวตอนนี้เลย หรือรออีกไม่กี่นาทีจนกว่านักวิจัยกลับเข้ามาในห้องและจะได้

กินขนม 2 ชิ้น การที่เด็กทนรอและฉลาดพอที่รู้จักอดใจไม่กินขนมชิ้นนั้น มีผลสัมพันธ์กับผลลัพธ์ทางจิตวิทยาและพฤติกรรม หลังจากการติดตามเด็กเหล่านี้เมื่อสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีสเชลพบว่า นักเรียนที่อดใจรอกินขนมได้ มีสุขภาพจิต และพฤติกรรมแง่บวกสูงกว่าเกณฑ์และคะแนน SAT (ทักษะทางวิชาการที่ต้องทดสอบเพื่อเข้าเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัย) ยิ่งสูงกว่าเพื่อนร่วมกลุ่มที่ด่วนกินขนมชิ้นเดียวถึง 200 คะแนน)

งานวิจัยในประเทศ

วันเพ็ญ พิศาลพงษ์ และคณะ (2526) ศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาการทางร่างกายและความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า เด็กที่มารดามีการศึกษาระดับสูง จะมีความพร้อมด้านความรู้ และความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมสูงกว่าเด็กที่มารดามีการศึกษาระดับต่ำ

รักตวรรณ ศิริภาพร (2532) ได้ศึกษาความสามารถทางอารมณ์ในเรื่องการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) โดยให้เด็กอนุบาล 2 เล่นกิจกรรมที่คลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจำนวน 40 กิจกรรมแล้ววัดการรับรู้และความเข้าใจทัศนคติของผู้อื่นของเด็กที่ได้เล่นกิจกรรม เทียบเด็กในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เล่นกิจกรรมดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่า เด็กกลุ่มที่ได้เล่นกิจกรรม มีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนคติของผู้อื่นสูงกว่าเด็กกลุ่มที่ไม่ได้เล่น ทั้งนี้เพราะ กิจกรรมการเล่นดังกล่าวทำให้เด็กได้มี ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุและบุคคล

ชิตกมล สังข์ทอง (2536) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยตนเองของวัยรุ่นชายหญิงอายุ 15-18 ปี จำนวน 120 คน โดยวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมของตนเอง โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับวินัยในตนเอง และเพศหญิงมีวินัยในตนเองมากกว่าชาย

ธัญยาภรณ์ พาพลงาม (2545) ได้ศึกษาผลของการใช้ตัวแบบวีดีทัศน์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยแก้วห้วยสำราญ ต.หนอง ม. อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง 22 คน ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์จากตัวแบบวีดีทัศน์ มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ดีขึ้น และนักเรียนที่ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์จากตัวแบบวีดีทัศน์ มีความฉลาดทางอารมณ์ก่อนและหลังการได้รับเงื่อนไขการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุภา แสงพรหม (2545) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติ และการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนจันทรสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น หลังจากได้รับ

การใช้บทบาทสมมติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กาญจนา กลิ่นหอม (2546) ศึกษาการพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์โดยใช้การสร้างอุปนิสัยใหม่และการใช้เทคนิคแม่แบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้โปรแกรมกิจกรรมจำนวน 14 กิจกรรมทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ผลที่น่าสนใจ พบว่า นักเรียนมีความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์มีความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศรีรัตน์ ฐิฏอนันต์ (2546) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของพ่อแม่ ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู กับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการศึกษาของพ่อแม่ สูง กลาง ต่ำ มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ด้านรวม และยังพบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าเพศชาย

2.9 ผลกระทบทางอารมณ์จากการดูโทรทัศน์

จันตรี คุปตะเวทิน และคณะ (2535) การชมรายการโทรทัศน์ของเด็กมีผลดีต่ออารมณ์และจิตใจของเด็กคือ เด็กได้รับความเพลิดเพลิน เกิดความรู้สึกอ่อนโยนต่อผู้ที่รู้สึกด้อยกว่า เกิดแรงจูงใจให้เด็กสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อนตนเองและได้รับคติธรรมต่างๆ ส่วนผลเสียคือเด็กซึมซับความรู้สึกอิจฉาริษยา ความเห็นแก่ตัวจากภาพยนตร์หรือละคร และเกิดความกลัวโดยไม่มีเหตุผล เช่น กลัวผี นอกจากนี้ ปรมะ สตะเวทิน (2528) เด็กที่ดูรายการโทรทัศน์ประเภทอาชญากรรมมากจะไม่มีความรู้สึกตื่นเต้นอีกต่อไปเมื่อดูรายการประเภทนี้ในเวลาต่อมา ทั้งนี้เพราะผ่านความตื่นเต้นมามากจนจิตใจตายด้าน ดังนั้นจึงรู้สึกเฉยชาไม่เกิดอารมณ์ใดๆ หลังจากดูรายการเช่นนั้น และกลายเป็นคนที่ไม่เห็นอกเห็นใจ คนที่ประสบเคราะห์กรรมจากอาชญากรรม ซึ่งสอดคล้องกับ เมอร์เรย์ และลอมเบิร์ก (จันตรี คุปตะเวทิน และคณะ. 2535; อ้างอิงจาก Murray ;& Lomburg) พบว่าเด็กในสหรัฐอเมริกาที่ชอบดูรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาของความรุนแรง จะเห็นว่าความรุนแรงนั้นเป็นเรื่องธรรมดา เช่น ไม่ตื่นเต้น หรือช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเห็นเพื่อนเล่นกันด้วยความรุนแรง และกำลังต่อสู้กัน

ในวัยเด็กตอนต้น เด็กมักจะกลัวสิ่งที่แปลกใหม่และกลัวแบบไม่มีเหตุผล เด็กจะชอบดูรายการที่ตื่นเต้นสนุกสนาน ซึ่งจะมีผลต่อเด็กโดยเด็กจะรู้สึกหวาดกลัวตามที่เด็กได้ดูจากโทรทัศน์และคิดว่าเป็นเรื่องจริง ในเด็กอายุ 3-5 ปี จะกลัวสิ่งต่างๆที่ก่อให้เกิดความกลัว เช่น ที่มีด การอยู่คนเดียว คนแปลกหน้า เป็นต้น ในเด็กวัยเรียนจะกลัวสิ่งที่มองไม่เห็นน้อยลง แต่จะเริ่มกลัวสิ่งต่างๆที่จะเกิด

ขึ้นกับชีวิตหรือบุคคลในครอบครัวเช่น การกลัวความเจ็บป่วย เป็นต้น และเด็กอายุ 9-11 ปี จะกลัวการ แสดงออกของคน โดยเนื่องจากเด็กสนใจและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นมากขึ้น เช่น การสังเกตสีหน้า หรือการเกิดเสียงดัง เป็นต้น และเริ่มกลัวสิ่งที่เด็กจินตนาการขึ้นมาเอง

การดูรายการโทรทัศน์ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว เช่น การ์ตูน จะทำให้เด็กมีพฤติกรรม ก้าวร้าวมากขึ้น(N.J. Salkind, 1994, W. Damon, 1998; citing A. Stein ;& L. Friedrich, 1976; Murray, 1984) และในเด็กวัยก่อนเรียน เด็กที่ดูรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหารุนแรงจะก้าวร้าวกับเพื่อนๆ มากกว่าเด็กที่ไม่ได้ดูรายการที่มีเนื้อหารุนแรง (D.R. Shaffer, 2000; citing A. Stein and L. Friedrich, 1972)

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์กับความฉลาดทางอารมณ์

วราภรณ์ ศรีกาญจนเพริศ (2544) ได้ศึกษาการถ่ายทอดความหมายความฉลาดทาง อารมณ์ในละครโทรทัศน์หลังข่าว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเนื้อหาของละครโทรทัศน์ที่มุ่งศึกษาและ วิเคราะห์ลักษณะความฉลาดทางอารมณ์ที่ถูกถ่ายทอดผ่านตัวละครในละครโทรทัศน์ที่แพร่ภาพ ออกอากาศในช่วงเวลาหลังข่าวภาคค่ำในช่วงเดือนพฤษภาคม – กันยายน พ.ศ. 2542 ซึ่งศึกษาจาก ละคร 3 เรื่อง ผลที่น่าสนใจพบว่า ละครโทรทัศน์หลังข่าวมีการถ่ายทอดลักษณะความฉลาดทาง อารมณ์ออกมาทั้ง 5 ลักษณะในระดับที่แตกต่างกัน ได้แก่ พบลักษณะความสามารถในการรับรู้ อารมณ์ผู้อื่น (Empathy) มากที่สุด รองลงมา คือ ความสามารถในการบริหารและจัดการกับอารมณ์ ของตนเอง (Self regulation) ความสามารถในการตระหนักรู้ในตนเอง (Self awareness) ทักษะใน การเข้าสังคมหรือทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Social skill) และความสามารถในการสร้าง แรงจูงใจ (Motivation) ตามลำดับ โดยลักษณะความฉลาดทางอารมณ์เหล่านี้ถูกถ่ายทอดผ่าน พฤติกรรมของตัวละคร ซึ่งปรากฏทั้งพฤติกรรมที่สอดคล้องและพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับลักษณะ ความฉลาดทางอารมณ์โดยส่วนใหญ่ตัวละครเอกฝ่ายดีของเรื่องมักมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับ ลักษณะความฉลาดทางอารมณ์ ในทางกลับกันตัวละครเอกฝ่ายร้ายจะมีพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับ ลักษณะความฉลาด ทางอารมณ์ ส่วนตัวละครประกอบนั้น พบว่า ตัวละครประกอบฝ่ายดีอาจมี พฤติกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะความฉลาดทางอารมณ์หรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะ นิสัยที่ถูกกำหนดมาส่วนตัวละครประกอบฝ่ายร้ายจะมีลักษณะพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับลักษณะ ความฉลาดทางอารมณ์โดยสิ้นเชิง

หฤทัย อนุสรราชกิจ (2539) พบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กบางรายการมี ผลกระทบต่อเด็กในด้านพัฒนาการทางอารมณ์ พบว่ารายการประเภทการ์ตูน นิตยสารทางอากาศ

(ปกิณกะบันเทิง) สารคดี เกมโชว์และข่าว มีพฤติกรรมทางบวกในการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก และรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ประเภทการ์ตูน นิตยสารทางอากาศ (ปกิณกะบันเทิง) มีพฤติกรรมทางลบในการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก

เบญจมาศ เบ็ญจพรกุลพงศ์ (2544) ได้ศึกษาการรับรู้ของเด็กที่มีต่อพฤติกรรมของตัวการ์ตูนชินจังในการ์ตูนทางโทรทัศน์ชุดชินจังจอมแก่น พบว่า ในการ์ตูนมีการแสดงพฤติกรรมที่พบมากที่สุด คือ พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการพูดจาที่ไม่สุภาพ พูดจาเถียงผู้ใหญ่ ตำหนิผู้ใหญ่ และพฤติกรรมที่พบรองลงมา คือ การแสดงความดื้อรั้น ซุกซน เอาแต่ใจตนเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3 -11 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 1-3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีอายุระหว่าง 3-11 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ในเขตกรุงเทพมหานคร

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล 1-3 และประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีอายุระหว่าง 3-11 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ในเขตโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) จำนวน 120 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ดำเนินตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. สํารวจรายชื่อของโรงเรียนที่มีตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1-3 และประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในกรุงเทพมหานคร จำแนกเป็นรายสำนักเขต และรายชื่อโรงเรียน ปีการศึกษา 2548 และสุ่มอย่างเจาะจงโดยเลือกเขตที่สะดวกไปเก็บข้อมูล มา 2 เขต

2. ในแต่ละเขตสำนักเขตสุ่มโรงเรียนที่มีตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1-3 และประถมศึกษาปีที่ 1-6 สุ่มโรงเรียนมาเขตละ 1 โรงเรียน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ได้ทั้งหมด 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสมถวิล และโรงเรียนโชคชัย (ครูเกี้ยว)

3. ในแต่ละโรงเรียนสุ่มเลือกนักเรียนชั้นอนุบาล 1-3 และประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีอายุระหว่าง 3-11 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิง จำแนกตามระดับชั้นอนุบาล 1-3 ระดับชั้นละ 10 คน แบ่งเป็นนักเรียนชายและหญิงกลุ่มละ 5 คน โรงเรียนละ 30 คนและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ใน

โรงเรียนเดียวกัน เฉลี่ยเป็นนักเรียนชายและหญิงกลุ่มละ 5 คน โรงเรียนละ 30 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียนรวมทั้งหมด 120 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ 1 ฉบับ คือ แบบสัมภาษณ์ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตามตัวแปรที่ศึกษา และการสัมภาษณ์เด็กเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กในการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) โดยมีตารางผังรายการโทรทัศน์ให้เด็กดูและสัมภาษณ์รายการที่เด็กรับชมและนำมารวมเวลาเป็นเวลาชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่เด็กดูโทรทัศน์ และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี สำหรับครู/ผู้ดูแลเด็กชั้นอนุบาล 1-3 กับแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปีสำหรับครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของเด็ก (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์)

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ตามระดับอายุที่ศึกษา ตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เพศของเด็ก และ การศึกษาของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 ตารางผังรายการโทรทัศน์สำหรับสัมภาษณ์พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์)

ฉบับที่ 2 เป็นแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก โดยแบ่งเป็น 2 แบบวัดจำแนกตามอายุของเด็ก ดังนี้

1. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี สำหรับครู/ผู้ดูแล
2. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปี สำหรับครูประจำชั้น

ซึ่งเครื่องมือมีรายละเอียดดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์)

ตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามตัวแปรที่ศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตามตัวแปรที่ศึกษา โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ตามระดับอายุที่ศึกษา ตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เพศของเด็ก และ การศึกษาของผู้ปกครอง โดยศึกษาจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังตัวอย่าง

แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป

1. อายุของเด็ก3 - 5 ปี
.....6 - 11 ปี
2. เพศของเด็ก ชาย
..... หญิง
3. การศึกษาของผู้ปกครอง ต่ำกว่าปริญญาตรี
..... ปริญญาตรี
..... สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

ตอนที่ 2 เป็นผังรายการโทรทัศน์โดยจัดทำตารางแสดงช่วงเวลาของรายการแต่ละรายการตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ ซึ่งออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 ช่อง ได้แก่ ช่อง 3, ช่อง 5, ช่อง 7, ช่อง 9 และ ช่อง itv เริ่มตั้งแต่เวลาประมาณ 06.00-24.00 น. เพื่อนำไปประกอบการสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ถามเด็กเกี่ยวกับรายการที่ดูและเวลาที่เด็กดูนานแค่ไหน หลังจากนั้นสัมภาษณ์แล้วนำเวลาที่เด็กตอบว่าดูรายการอะไรบ้างมารวมกันเป็นจำนวนชั่วโมงที่เด็กดูรายการโทรทัศน์ต่อ 1 สัปดาห์ ดังตัวอย่างผังรายการโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ ดังต่อไปนี้

ช่อง 3

วัน	วันจันทร์	วันอังคาร		วันพุธ	วันพฤหัสบดี		วันศุกร์
เวลา	รายการ		เวลา	รายการ		เวลา	รายการ
06:30-08:30	เรื่องเล่าเช้านี้		06:30-08:30	เรื่องเล่าเช้านี้		08:30-10:25	ผู้หญิง..ถึง..ผู้หญิง
08:30-10:25	ผู้หญิงถึงผู้หญิง		08:30-10:25	ผู้หญิง..ถึง..ผู้หญิง		10:25-10:50	คุยเฟื่องเรื่องผู้หญิง
10:00-10:50	คุยเฟื่องเรื่องผู้หญิง		10:25-10:50	คุยเฟื่องเรื่องผู้หญิง		10:50-11:15	สอยหาร2
10:50-11:15	ครัวคุณหิวด์ อร่อยคุณ 3		10:50-11:15	ศิริราณี	ช่อง3ยามเช้า	10:15-11:20	รายการ เพื่อนคู่คิด
11:15-12:20	ข่าวเที่ยงวันทันเหตุการณ์		11:15-11:20	มุมมองท่องเที่ยวไทย	เพื่อนคู่คิด	11:20-12:20	เที่ยงวันทันเหตุการณ์
12:20-12:25	รายการ คนหัวหมอก		11:20-12:20	เที่ยงวันทันเหตุการณ์		12:20-12:25	"คนหัวหมอก"
12:25-12:35	รายการ บางกอกกระซิบ		12:20-12:25	รายการ "คนหัวหมอก"		12:25-12:35	รายการ บางกอกกระซิบ
12:35-13:00	รายการ ก่อนบ่ายคลายเครียด		12:25-12:35	รายการ บางกอกกระซิบ		12:35-13:00	รายการ ก่อนบ่ายคลายเครียด
13:00-13:30	มาสเตอร์คีย์ มหาสนุก		12:35-13:00	รายการ ก่อนบ่ายคลายเครียด		13:00-13:30	มาสเตอร์คีย์ มหาสนุก, 180 วินาทีข่าว
13:30-14:30	ละครได้ร่วมเงารัก		13:00-13:30	มาสเตอร์คีย์ มหาสนุก, 180 วินาทีข่าว		13:30-14:30	ละคร ได้ร่วมเงารัก/180 วินาทีข่าว
14:30-15:30	ตำนานรักดอกเหมย "เลือกนักสู้จอมทรนง" / 180 วินาทีข่าว		13:30-14:30	ละคร ได้ร่วมเงารัก/180 วินาทีข่าว		14:30-15:30	ตำนานรักฯ "เลือกนักสู้จอมทรนง"/ ข่าวสั้น 180 วินาที
15:30-16:00	ดารานอกจอ	เชิญยิ้มโชว์	14:30-15:30	ตำนานรักฯ "เลือกนักสู้จอมทรนง"/ ข่าวสั้น 180 วินาที		15:30-16:00	รายการ 3 ซ่าคาเฟ่
16:00-16:25	รายการ KIDS WB		15:30-16:00	รายการ วิก 3 โชว์	หมู่บ้านจำพวก	16:00-16:25	ละคร สาทรดอนเจดีย์
16:25-17:25	ภ.จัน คู่แฝดเขี้ยวอ้อยพิชิตมาร		16:00-16:25	ดาวอัศจรรย์ะ	สาทรดอนเจดีย์	16:25-17:25	คู่แฝดเขี้ยวอ้อยพิชิตมาร
17:25-17:27	สตาร์สปอร์ต		16:25-17:25	ภ.จัน คู่แฝดเขี้ยวอ้อยพิชิตมาร		17:25-17:30	สตาร์สปอร์ต
17:30-18:30	เรื่องเด่นเย็นนี้		17:25-17:27	สตาร์สปอร์ต		17:30-18:30	เรื่องเด่นเย็นนี้
18:30-18:45	รายการกรี๊ดสลบ		17:30-18:30	เรื่องเด่นเย็นนี้		18:30-18:45	รายการ กรี๊ดสลบ
18:45-19:15	ครอบครัวตัวละคร"ขบวนการ บิด ปรี บิด"		18:30-18:45	รายการ กรี๊ดสลบ		18:45-19:15	โลกกลมๆของชนมถั่ว
19:15-20:00	ละคร บาปรักทะเลฝัน, / ภาษาอังกฤษ 1 นาที/สมานฉันท์...สมานชาติ		18:45-19:15	"ขบวนการ บิด ปรี บิด"		19:15-20:00	ละคร เลือดสามสี/ ภาษาอังกฤษ1นาที/ สมานฉันท์...สมานชาติ
20:00-20:30	ข่าว20.00 น./เก็บตก / สิ้นบันเทิง / สารคดีเฉลิมพระเกียรติ		19:15-20:00	ละคร บาปรักทะเลฝันภาษาอังกฤษ1 นาที/สมานฉันท์...สมานชาติ		20:00-20:30	ข่าว20.00 น./เก็บตก / สิ้นบันเทิง
20:30-22:15	ละคร ราชนิหมอลำ		20:00-20:30	ข่าว20.00 น./เก็บตก / สิ้นบันเทิง		20:30-22:00	ละคร รักของนายดอกไม้
22:15-22:25	ตะลุยกองถ่าย		20:30-22:15	ละคร สองเรา นิรันดร		22:00-22:30	เอ็มไทยแลนด์
22:25-22:30	ต่อหน้าต่อตา		22:15-22:25	ตะลุยกองถ่าย			
22:30-23:30	รายการ กล่องคำ	ตีสิบ	22:25-22:30	ต่อหน้าต่อตา			

ฉบับที่ 2 เป็นแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก โดยแบ่งเป็น 2 แบบวัดจำแนกตามอายุของเด็ก ดังนี้

1. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี สำหรับครู/ผู้ดูแล
2. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปี สำหรับครูประจำชั้น
มีรายละเอียดดังนี้

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก แบ่งเป็น 2 แบบประเมิน จำแนกตามอายุของเด็ก ดังนี้

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี สำหรับครู/ผู้ดูแล

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปี สำหรับครูประจำชั้น

โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบการวัดความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก สร้างโดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2545) มาใช้ในการวิจัย

โดยแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี สำหรับครู/ผู้ดูแลนั้น มี 55 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านดี 24 ข้อ ด้านเก่ง 18 ข้อ และด้านสุข 13 ข้อ และ

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปี สำหรับครูประจำชั้นนั้น มี 60 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านดี 23 ข้อ ด้านเก่ง 19 ข้อ และด้านสุข 19 ข้อ

ตัวอย่าง

	ไม่เป็นเลย	เป็นบางครั้ง	เป็นบ่อยครั้ง	เป็นประจำ	คะแนน
1. มักโอบกอดคนที่ตนรัก					

เกณฑ์การให้คะแนนประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี สำหรับครู/ผู้ดูแล

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี สำหรับครู/ผู้ดูแล ให้คะแนนดังนี้

1. กลุ่มที่ 1 เป็นข้อคำถามเชิงบวก ให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้

ไม่เป็นเลย	ให้	1 คะแนน
เป็นบางครั้ง	ให้	2 คะแนน
เป็นบ่อยครั้ง	ให้	3 คะแนน
เป็นประจำ	ให้	4 คะแนน

2. กลุ่มที่ 2 เป็นข้อคำถามเชิงลบ ให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้

ไม่เป็นเลย	ให้	4 คะแนน
เป็นบางครั้ง	ให้	3 คะแนน
เป็นบ่อยครั้ง	ให้	2 คะแนน
เป็นประจำ	ให้	1 คะแนน

กลุ่มที่ 1 เป็นข้อคำถามเชิงบวก ได้แก่ ข้อ 1 2 3 4 5 10 11 12 13 14 15 17 18 19 20
21 22 23 25 26 27 28 29 30 32 33 34 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53

54

กลุ่มที่ 2 เป็นข้อคำถามเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 6 7 8 9 16 24 31 35 36 55

เกณฑ์การแปลระดับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี

1. รวมคะแนนแต่ละด้านย่อย คือ
ดี

1.1 รู้จักอารมณ์	ข้อ 1-9
1.2 มีน้ำใจ	ข้อ 10-16
1.3 รู้ว่าอะไรผิดอะไรถูก	ข้อ 17-24

เก่ง

2.1 กระตือรือร้น/สนใจใฝ่รู้	ข้อ 25-30
2.2 ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง	ข้อ 31-36
2.3 กล้าพูดกล้าบอก	ข้อ 37-42

สุข

3.1 มีความพอใจ	ข้อ 43-46
3.2 อบอุนใจ	ข้อ 47-49
3.3 สนุกสนานร่าเริง	ข้อ 50-55

2. นำคะแนนที่ได้ไปแปลงเป็นคะแนนมาตรฐานคะแนนที (T-score) ตามตารางเปรียบเทียบ
คะแนนที่ได้กับเกณฑ์ปกติคะแนนที (T-Score Norms) ของความฉลาดทางอารมณ์แต่ละด้าน (ภาคผนวก)

3. คัดคะแนนความฉลาดทางอารมณ์รวมโดยนำคะแนนที่ทั้ง 9 ด้าน มารวมกันแล้วหาร
ด้วย 9 โดย

เด็กที่ได้คะแนนที่ตั้งตั้งแต่ 50 คะแนนขึ้นไป จัดเป็นเด็กที่ความฉลาดทางอารมณ์ดี

เด็กที่ได้คะแนนที่ตั้งแต่ 40-49 คะแนน จัดเป็นเด็กที่ควรได้รับการพัฒนาความฉลาดทาง
อารมณ์อย่างต่อเนื่อง

เด็กที่ได้คะแนนที่ต่ำกว่า 40 คะแนน จัดเป็นเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความฉลาดทาง
อารมณ์ให้ดียิ่งขึ้น

เกณฑ์การให้คะแนนประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปี

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปี ให้คะแนนดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นข้อคำถามเชิงบวก ให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้

ไม่เป็นเลย	ให้	1 คะแนน
เป็นบางครั้ง	ให้	2 คะแนน
เป็นบ่อยครั้ง	ให้	3 คะแนน
เป็นประจำ	ให้	4 คะแนน

กลุ่มที่ 2 เป็นข้อคำถามเชิงลบ ให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้

ไม่เป็นเลย	ให้	4 คะแนน
เป็นบางครั้ง	ให้	3 คะแนน
เป็นบ่อยครั้ง	ให้	2 คะแนน
เป็นประจำ	ให้	1 คะแนน

กลุ่มที่ 1 เป็นข้อคำถามเชิงบวก ได้แก่ ข้อ 1 2 3 7 8 9 10 11 12 14 15 16 17 18 19 21 22
23 24 25 26 27 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 43 44 45 46 49 50 51 55 56 57 58 59 60

กลุ่มที่ 2 เป็นข้อคำถามเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 4 5 6 13 20 28 29 40 41 42 47 48 52 53 54

เกณฑ์การแปลระดับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปี

1. รวมคะแนนแต่ละด้านย่อย คือ

ดี

1.1 ควบคุมอารมณ์	ข้อ 1-7
1.2 ใส่ใจและเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น	ข้อ 8-16
1.3 ยอมรับถูกผิด	ข้อ 17-23

เก่ง

2.1 มุ่งมั่นพยายาม	ข้อ 24-30
2.2 ปรับตัวต่อปัญหา	ข้อ 31-36
2.3 กล้าแสดงออก	ข้อ 37-42

สุข

3.1	พอใจในตนเอง	ข้อ 43-48
3.2	รู้จักปรับใจ	ข้อ 49-54
3.3	รื่นเริงเบิกบาน	ข้อ 55-60

2. นำคะแนนที่ได้ไปแปลงเป็นคะแนนมาตรฐานคะแนนที่ (T-score) ตามตารางเปรียบเทียบคะแนนที่ได้กับเกณฑ์ปกติคะแนนที่ (T-Score Norms) ของความฉลาดทางอารมณ์แต่ละด้าน (ภาคผนวก)

3. คิดคะแนนความฉลาดทางอารมณ์รวมโดยนำคะแนนที่ทั้ง 9 ด้าน มารวมกันแล้วหารด้วย 9 โดย

เด็กที่ได้คะแนนที่ตั้งแต่ 50 คะแนนขึ้นไป จัดเป็นเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ดี

เด็กที่ได้คะแนนที่ตั้งแต่ 40-49 คะแนน จัดเป็นเด็กที่ควรได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์อย่างต่อเนื่อง

เด็กที่ได้คะแนนที่ต่ำกว่า 40 คะแนน จัดเป็นเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้ดียิ่งขึ้น

โดยกรมสุขภาพจิต (2545) ได้ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี สำหรับครู/ผู้ดูแลเด็ก และ 6-11 ปี สำหรับครูประจำชั้น ดังนี้

1. การตรวจสอบความเป็นปรนัย (Objectivity) ดำเนินการโดยวิธีจัดประชุมกลุ่ม กลุ่มตัวอย่าง ที่มีการคัดเลือกให้มีความหลากหลายจำนวน 32 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่มๆละ 8 คน คือกลุ่มพ่อแม่/ผู้ปกครองเด็กอายุ 3-5 ปี กลุ่มครู/ผู้ดูแลเด็กอายุ 3-5 ปี กลุ่มพ่อแม่/ผู้ปกครองเด็กอายุ 6-11 ปี กลุ่มครูประจำชั้นเด็กอายุ 6-11 ปี ผลการประชุมกลุ่มได้ตัดข้อคำถามที่ยากและไม่ชัดเจนออก ได้ข้อคำถามที่มีความเป็นปรนัยสำหรับแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-5 ปี จำนวน 96 ข้อ เป็นข้อคำถามเชิงบวก 58 ข้อ ข้อคำถามเชิงลบ 38 ข้อ สำหรับแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 6-11 ปี เป็นจำนวน 99 ข้อ เป็นข้อคำถามเชิงบวก 63 ข้อ เป็นข้อคำถามเชิงลบ 36 ข้อ

2. การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) หลังจากแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ได้ผ่านกระบวนการการตรวจสอบความเป็นปรนัยแล้ว จึงทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยใช้วิธี Known group technique ในกลุ่มตัวอย่างรวม 60 คนผลที่ได้เปรียบเทียบโดยใช้สถิติเปรียบเทียบ t-test แบบ Independent พบว่า แบบประเมินฉบับครู/ผู้ดูแลเด็กอายุ 3-5 ปี และฉบับครูประจำชั้นเด็กอายุ 6-11 ปี มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันระหว่างกลุ่มเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงและเด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ที่ต่ำในทุกด้านขององค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 - 0.01

3. การตรวจสอบอำนาจจำแนก (Discrimination) ได้ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมิน โดยใช้วิธีหาค่าอัตราวิกฤต t เป็นรายข้อ ตามวิธีการของ t -test หลังจากนั้นได้ตัดข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกต่ำออกและคัดเลือกข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกสูงและสามารถเป็นตัวแทนในเชิงเนื้อหาได้ โดยการประชุมกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่า ได้ข้อคำถามในแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กที่ผ่านการกลั่นกรองในขั้นนี้เหลือ 55 ข้อ และ 60 ข้อย่อย ในกลุ่มเด็กอายุ 3-5 ปี และ 6-11 ปีตามลำดับ

4. การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าความเชื่อมั่นแบบของครอนบัค (Cronbach) หรือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ผลดังนี้ ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินฉบับครู/ผู้ดูแลเด็ก อายุ 3-5 ปี เท่ากับ 0.9497 และฉบับครูประจำชั้นเด็กอายุ 6-11 ปี เท่ากับ 0.9045 และจากการตรวจสอบพบว่าแบบประเมินของเด็กทั้ง 2 กลุ่มมีความเชื่อมั่นสูงเพียงพอที่จะเป็นแบบประเมินที่ได้มาตรฐาน หลังจากนั้นได้มีการนำแบบประเมินที่ได้รับการพัฒนาแล้วไปสำรวจหาเกณฑ์ปกติ (norms) ในกลุ่มตัวอย่าง 5,200 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 1,300 คน คือ กลุ่มครู/ผู้ดูแลอายุ 3-5 ปี และกลุ่มครูของเด็กอายุ 6-11 ปี ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานที่ (Normalized T- score)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูประจำชั้นของกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำจดหมายถึงผู้อำนวยการของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 ฉบับ ไปยื่นกับผู้อำนวยการโรงเรียนหรืออาจารย์โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 โรงเรียน โดยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูโรงเรียน ให้แจกแบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์กับครูประจำชั้นของระดับชั้นอนุบาลระดับชั้นละ 10 คน แบ่งเป็นนักเรียนชายและหญิงกลุ่มละ 5 คน จำนวนทั้งหมด 30 คนต่อโรงเรียน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ 1-6 ในโรงเรียนเดียวกัน เฉลี่ย 30 คน เป็นนักเรียนชายและหญิงกลุ่มละ 15 คน จำนวนทั้งหมด 30 คนต่อโรงเรียน หลังจากนั้นจึงนำกลุ่มตัวอย่างที่ครูประจำชั้นสุ่มและตอบแบบประเมินมานั้นมาสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 2 โรงเรียน รวมทั้งหมดจำนวนกลุ่มตัวอย่างเด็กทั้งหมด 120 คน

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์ จำนวน 120 ฉบับ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS for windows

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อมูลวิธีค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ทดสอบสมมติฐานข้อ 2 โดยใช้สถิติค่าที (t-test)
4. ทดสอบสมมติฐานข้อ 3 โดยใช้สถิติ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson

Product Moment Correlation Coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม เพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แจกแจงพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม อายุ เพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) และความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ในแต่ละระดับอายุ

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) และความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่าง ในแต่ละระดับอายุ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาความมีนัยสำคัญในการแจกแจงแบบ t
p	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม เพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครองในแต่ละระดับอายุ

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม เพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ระดับอายุ	ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- 3-5 ปี	เพศ		
	- ชาย	30	50.0
	- หญิง	30	50.0
	ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง		
	- ต่ำกว่าปริญญาตรี	5	8.3
	- ปริญญาตรี	47	78.3
	- สูงกว่าปริญญาตรี	8	13.3
- 6-11 ปี	เพศ		
	- ชาย	30	50.0
	- หญิง	30	50.0
	ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง		
	- ต่ำกว่าปริญญาตรี	9	18.0
	- ปริญญาตรี	44	73.3
	- สูงกว่าปริญญาตรี	7	11.7

จากตาราง 1 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นช่วงอายุ 3-5 ปี และช่วงอายุ 6-11 ปี โดยในช่วงอายุ 3-5 ปีแบ่งเป็นเพศชายร้อยละ 50 และเพศหญิงร้อยละ 50 และระดับการศึกษาของผู้ปกครองอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุดร้อยละ 78.3 รองลงมาคือระดับสูงปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 13.3 และ 8.3 ตามลำดับ และในช่วงอายุ 6-11 ปีแบ่งเป็นเพศชายร้อยละ 50 และเพศหญิงร้อยละ

50 และระดับการศึกษาของผู้ปกครองอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุดร้อยละ 73.3 รองลงมาคือระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 18 และ 11.7 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 แจกแจงพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม อายุ เพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง) และความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ในแต่ละระดับอายุ ปრაกฏตาม ตาราง 2-3

2.1 พฤติกรรมในการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) จำแนกตาม อายุ เพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตาราง 2 พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม อายุ เพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตัวแปร	n	\bar{X}	พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) (ชั่วโมงต่อสัปดาห์)	
			ต่ำสุด	สูงสุด
อายุ				
- 3-5 ปี	60	25.75	16	40
- 6-11 ปี	60	33.07	17	48
เพศ				
- ชาย	60	30.65	16	48
- หญิง	60	28.17	17	43
ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง				
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	34.86	22	48
- ปริญญาตรี	91	28.90	16	45
- สูงกว่าปริญญาตรี	15	27.40	18	43

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า เด็กช่วงอายุ 3-5 ปี ใช้เวลาในการดูโทรทัศน์สูงสุด 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และดูโทรทัศน์ต่ำสุด 16 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยเฉลี่ย 25.75 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และเด็กช่วงอายุ 6- 11 ปี ดูโทรทัศน์สูงสุด 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และดูโทรทัศน์ต่ำสุด 17 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยเฉลี่ย 33.07 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยเพศชายใช้เวลาในการดูโทรทัศน์สูงสุด 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และดูโทรทัศน์ต่ำสุด 16 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยเฉลี่ย 30.65 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และเพศหญิงใช้เวลาในการดู

โทรทัศน์สูงสุด 43 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และดูโทรทัศน์ต่ำสุด 17 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยเฉลี่ย 28.17 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีใช้เวลาในการดูโทรทัศน์สูงสุด 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และดูโทรทัศน์ต่ำสุด 22 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยเฉลี่ย 34.86 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีใช้เวลาในการดูโทรทัศน์สูงสุด 45 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และดูโทรทัศน์ต่ำสุด 16 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยเฉลี่ย 28.90 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษามีระดับสูงกว่าปริญญาตรีใช้เวลาในการดูโทรทัศน์สูงสุด 43 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และดูโทรทัศน์ต่ำสุด 18 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยเฉลี่ย 27.40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ตาราง 3 ความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ในแต่ละระดับอายุ

ระดับอายุ	ตัวแปร	n	\bar{X}	ความฉลาดทางอารมณ์ (คะแนนมาตรฐานที่)	
				ต่ำสุด	สูงสุด
- 3 -5 ปี	เพศ				
	- ชาย	30	47.37	17	71
	- หญิง	30	49.86	20	70
	ระดับการศึกษาของ ผู้ปกครอง				
	- ต่ำกว่าปริญญาตรี	10	48.84	23	67
	- ปริญญาตรี	34	48.07	17	71
- สูงกว่าปริญญาตรี	16	51.69	23	71	
- 6 -11 ปี	เพศ				
	- ชาย	30	44.99	27	65
	- หญิง	30	52.21	29	72
	ระดับการศึกษาของ ผู้ปกครอง				
	- ต่ำกว่าปริญญาตรี	18	47.74	28	72
	- ปริญญาตรี	28	48.67	27	72
- สูงกว่าปริญญาตรี	14	49.24	43	65	

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า ในระดับอายุ 3-5 ปี เพศชายมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 71 คะแนนและคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 17 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 47.37 คะแนน และเพศหญิงมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 70 คะแนนและคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 20 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 49.86 คะแนน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมี

ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 67 คะแนนและมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 23 คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 48.84 คะแนน และเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 71 คะแนนและมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 17 คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 48.07 คะแนน และเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษามีระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 71 คะแนนและมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 23 คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 51.69 คะแนน

ในระดับอายุ 6-11 ปี เพศชายมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 65 คะแนนและคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 27 คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 44.99 คะแนน และเพศหญิงมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 72 คะแนนและคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 29 คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 52.21 คะแนน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 72 คะแนนและมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 28 คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 47.74 คะแนน และเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 72 คะแนนและมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 27 คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 48.67 คะแนน และเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษามีระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 65 คะแนนและมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 43 คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 49.24 คะแนน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม อายุ เพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ในแต่ละระดับอายุ

3.1 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) จำแนกตาม อายุ เพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ปรากฏตามตาราง 4-5

ตาราง 4 เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) จำแนกตาม อายุ และ เพศ

ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.	t	p
อายุ					
- 3-5 ปี	60	25.75	5.66	32.29*	.000
- 6-11 ปี	60	33.07	8.21		
เพศ					
- ชาย	60	30.65	8.65	2.99	.086
- หญิง	60	28.17	6.98		

* $p < .05$

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าเด็กในช่วงอายุ 3-5 ปีมีพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) แตกต่างจากเด็กในช่วงอายุ 6-11 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

และเมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า เพศชาย มีพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) ไม่แตกต่างจากเพศหญิง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1

ตาราง 5 เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) ตามตัวแปรระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	2	499.57	249.78	4.190*	.017
	ภายในกลุ่ม	117	6975.42	59.62		

*p<.05

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1

เพื่อให้เห็นความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี จึงได้ทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างระดับการศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้สถิติการเปรียบเทียบแบบรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ (Scheffe') ดังตาราง 5

ตาราง 6 เปรียบเทียบรายค่าของพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ระดับการศึกษา ของผู้ปกครอง	\bar{X}	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ต่ำกว่าปริญญาตรี	34.857	-	5.956*	7.4571*
ปริญญาตรี	28.901		-	1.5011
สูงกว่าปริญญาตรี	27.400			-

*p<.05

จากตาราง 6 พบว่า กลุ่มเด็กที่มีผู้ปกครองมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมีพฤติกรรม
การดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) น้อยกว่าในกลุ่มเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำกว่า
ปริญญาตรี และกลุ่มเด็กที่มีผู้ปกครองมีการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีพฤติกรรมการดู
โทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) น้อยกว่าในกลุ่มเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำกว่า
ปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ในแต่ละระดับอายุ ปรากฏตามตาราง 7-8

ตาราง 7 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ จำแนกตาม เพศ ในแต่ละระดับอายุ

ระดับอายุ	ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.	t	p
- 3-5 ปี	เพศ					
	- ชาย	30	47.37	6.84	-1.599	.115
	- หญิง	30	49.86	5.14		
- 6-11 ปี	เพศ					
	- ชาย	30	44.99	5.87	-4.575**	.000
	- หญิง	30	52.21	6.33		

** p<.01

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่าเด็กในระดับอายุ 6-11 ปี เพศชาย มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างจากเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยเพศหญิงมีความฉลาดทางอารมณ์มากกว่าเพศชาย

ส่วนเด็กในระดับอายุ 3-5 ปี เพศชาย มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างจากเพศหญิง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2

ตาราง 8 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ ตามตัวแปรระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ในแต่ละระดับอายุ

ระดับอายุ	ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
- 3-5 ปี	ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	2	89.834	44.917	1.204	.307
		ภายในกลุ่ม	57	2125.863	37.296		
- 6-11 ปี	ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	2	9.699	4.849	.094	.910
		ภายในกลุ่ม	57	2936.131	51.511		

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่าในทั้งระดับอายุ 3-5 ปี และ 6-11 ปี กลุ่มเด็กในครอบครัวที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) และความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) และความฉลาดทางอารมณ์ ในแต่ละระดับอายุ ปรากฏตามตาราง 9

ตาราง 9 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) และความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละระดับอายุ

ระดับอายุ	ตัวแปร	ความฉลาดทางอารมณ์
- 3-5 ปี	พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์)	-0.301*
- 6-11 ปี	พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์)	-0.334**

* $p < .05$

** $p < .01$

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) ของเด็กในระดับอายุ 3-5 ปี และเด็กในระดับอายุ 6-11 ปีมีความสัมพันธ์ทางลบกับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3 -11 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูโทรทัศน์(จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์)ของเด็ก และความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละระดับอายุของเด็ก ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการดูโทรทัศน์(จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์)และความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละระดับอายุของเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร ตามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์(จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์)ของเด็กและความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละระดับอายุของเด็ก ในเขตกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญในการวิจัย

ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้กับ ผู้ปกครองให้ทราบและเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของเด็ก ซึ่งเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อเด็กอย่างมากในปัจจุบัน กับความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมในสังคมอย่างปกติสุข และได้ตระหนักถึงการส่งเสริมในปัจจัยที่มีประโยชน์สำหรับเด็ก และลดหรือหลีกเลี่ยงผลกระทบที่ก่อให้เกิดผลเสียสำหรับเด็กในด้านของอารมณ์จากพฤติกรรมการดูโทรทัศน์

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3 -11 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มเด็กอายุ 3 -11 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล 1- 3 และประถมศึกษาที่ 1-6 ที่มีอายุระหว่าง 3 -11 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ในเขต

กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multiple Random Sampling)
จำนวน 120 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) ของเด็ก
ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล

1.1 อายุของเด็ก แบ่งเป็น

1.1.1 อายุ 3-5 ปี

1.1.2 อายุ 6-11 ปี

1.2 เพศของเด็ก แบ่งเป็น

1.2.1 ชาย

1.2.2 หญิง

1.3 การศึกษาของผู้ปกครอง แบ่งเป็น

1.3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

1.3.2 ปริญญาตรี

1.3.3 ปริญญาตรีขึ้นไป

ตัวแปรตาม

พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์)

2. เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กในแต่ละระดับอายุ

ตัวแปรอิสระ

2.1 เพศของเด็ก แบ่งเป็น

2.1.1 ชาย

2.1.2 หญิง

2.2 การศึกษาของผู้ปกครอง แบ่งเป็น

2.2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

2.2.2 ปริญญาตรี

2.2.3 ปริญญาตรีขึ้นไป

ตัวแปรตาม

ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก

สมมติฐานของการวิจัย

1. เด็กมีพฤติกรรมในการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) แตกต่างกันตามตัวแปรระดับอายุ เพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง
2. เด็กมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันตามตัวแปรเพศ และการศึกษาของผู้ปกครอง ในแต่ละระดับอายุของเด็ก
3. พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละระดับอายุของเด็ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ 1 ฉบับ คือ แบบสัมภาษณ์ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตามตัวแปรที่ศึกษา และการสัมภาษณ์เด็กเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กในการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) โดยมีตารางผังรายการโทรทัศน์ให้เด็กดูและสัมภาษณ์รายการที่เด็กรับชมและนำมารวมเวลาเป็นชั่วโมงต่อสัปดาห์มาเด็กดูโทรทัศน์ และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี สำหรับครู/ผู้ดูแล เด็กชั้นอนุบาล 1-3 กับแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปีสำหรับครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการดูโทรทัศน์

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ อายุ และเพศของเด็ก และปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ได้แก่ การศึกษาของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 ตารางผังรายการโทรทัศน์สำหรับสัมภาษณ์พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ โดยศึกษาจากหนังสือ เอกสาร ประกอบด้วย จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์

ฉบับที่ 2 เป็นแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก โดยแบ่งเป็น 2 แบบวัดจำแนกตามอายุของเด็ก ดังนี้

1. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี สำหรับครู/ผู้ดูแล
2. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปี สำหรับครูประจำชั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูประจำชั้นของกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำจดหมายถึงผู้อำนวยการของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 ฉบับ ไปยื่นกับผู้อำนวยการโรงเรียนหรือครูใหญ่ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 โรงเรียน โดยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนและครูใหญ่ ให้แจกแบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์กับครูประจำชั้นของระดับชั้นอนุบาลระดับชั้นละ 10 คน แบ่งเป็นนักเรียนชายและหญิงกลุ่มละ 5 คนจำนวนทั้งหมด 30 คนต่อโรงเรียน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ 1-6 ในโรงเรียนเดียวกันเฉลี่ย 30 คน เป็นนักเรียนชายและหญิงกลุ่มละ 15 คนจำนวนทั้งหมด 30 คนต่อโรงเรียน หลังจากนั้นจึงนำเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ครูประจำชั้นสุ่มและตอบแบบประเมินมานั้นมาสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 2 โรงเรียน รวมทั้งหมดจำนวนกลุ่มตัวอย่างเด็กทั้งหมด 120 คน

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์ จำนวน 120 ฉบับมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS for windows

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อมูลวิธีค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ทดสอบสมมติฐานข้อ 2 โดยใช้สถิติค่าที (t-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (One-way ANOVA) และใช้สถิติการเปรียบเทียบแบบรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ (Scheffe')
4. ทดสอบสมมติฐานข้อ 3 โดยใช้สถิติ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient.)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดูโทรทัศน์และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3 -11 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แบ่งเป็นช่วงอายุ 3-5 ปี ร้อยละ 50 และช่วงอายุ 6-11 ปี ร้อยละ 50 โดยแบ่งเป็นเพศชายร้อยละ 50 และเพศหญิงร้อยละ 50 และระดับการศึกษาของผู้ปกครองอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุดร้อยละ 75.83 รองลงมาคือระดับสูงปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 12.5 และ 11.67 ตามลำดับ

2. เมื่อศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการโทรทัศน์) ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม อายุ เพศ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง พบว่า เด็กอายุ 6-11 ปี ใช้เวลาเฉลี่ยในการดูโทรทัศน์ 33.07 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งมากกว่าเด็กอายุช่วง 3-5 ปีซึ่งใช้เวลาเฉลี่ยในการดูโทรทัศน์ 25.75 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

โดยเพศชายใช้เวลาเฉลี่ยในการดูโทรทัศน์สูงสุด 30.65 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งมากกว่าเพศหญิง ซึ่งใช้เวลาเฉลี่ยในการดูโทรทัศน์ 28.17 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

โดยกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีใช้เวลาเฉลี่ยในการดูโทรทัศน์ 34.86 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ซึ่งมากที่สุด รองลงมาคือ เด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีใช้เวลาเฉลี่ยในการดูโทรทัศน์ 28.90 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และเด็กที่ใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ต่ำที่สุด คือ เด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษามีระดับสูงกว่าปริญญาตรีใช้เวลา เฉลี่ย ในการดูโทรทัศน์ 27.40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

3. ในระดับอายุ 3-5 ปี เพศชายมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 71 คะแนนและคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 17 คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 47.37 คะแนน และเพศหญิงมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 70 คะแนนและคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 20 คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 49.86 คะแนน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 67 คะแนนและมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 23 คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 48.84 คะแนน และเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 71 คะแนนและมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 17 คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 48.07 คะแนน และเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษามีระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 71 คะแนนและมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 23 คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 51.69 คะแนน

ในระดับอายุ 6-11 ปี เพศชายมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 65 คะแนนและคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 27 คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 44.99 คะแนน และเพศหญิงมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 72 คะแนนและคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 29 คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 52.21 คะแนน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 72 คะแนนและมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 28

คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 47.74 คะแนน และเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 72 คะแนนและมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 27 คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 48.67 คะแนน และเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาที่มีระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงสุด 65 คะแนนและมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำสุด 43 คะแนน คะแนนโดยเฉลี่ย 49.24 คะแนน

4. เด็กในช่วงอายุ 3-5 ปีมีพฤติกรรมในการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) แตกต่างจากเด็กในช่วงอายุ 6-11 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. เพศชาย มีพฤติกรรมในการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) ไม่แตกต่างจากเพศหญิง

6. ระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่ต่างกัน มีพฤติกรรมในการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า กลุ่มเด็กที่มีผู้ปกครองมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีจำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์น้อยกว่าในกลุ่มเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มเด็กที่มีผู้ปกครองมีการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีจำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์น้อยกว่าในกลุ่มเด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ในระดับอายุ 6-11 ปี เพศชาย มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างจากเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยเพศหญิงมีความฉลาดทางอารมณ์มากกว่าเพศชาย

ส่วนในระดับอายุ 3-5 ปี เพศชาย มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างจากเพศหญิง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2

8. ในทั้งระดับอายุ 3-5 ปี และ 6-11 ปี กลุ่มเด็กในครอบครัวที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

9. พฤติกรรมในการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) ของเด็กอายุ 3-5 ปี มีความสัมพันธ์ทางลบกับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และพฤติกรรมในการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) ของเด็กอายุ 6-11 ปี มีความสัมพันธ์ทางลบกับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. เด็กในช่วงอายุ 3-5 ปีมีพฤติกรรมในการดูโทรทัศน์ (จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์) แตกต่างจากเด็กในช่วงอายุ 6-11 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเด็กในช่วงอายุ 6-11 ปีดูโทรทัศน์มากกว่าเด็กในช่วงอายุ 3-5 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ บำรุงสุข สีหอำไพ และคณะ พบว่าเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 9 ปี ดูโทรทัศน์อย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมง และเด็กที่มีอายุ 10-21 ปี ดูโทรทัศน์วันละไม่ต่ำกว่า 3 ชั่วโมง โดยเด็กจะมีแนวโน้มในการดูโทรทัศน์มากขึ้นและเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับ นันทวัน สุชาโต (2530) พบว่า เด็กในช่วงอายุ 10-12 ปี เป็นวัยที่ดูโทรทัศน์มากที่สุด ซึ่งเด็กที่เข้าโรงเรียนได้ประมาณ 1 ปี จนกระทั่งถึงอายุ 12 ปี และยังคงสอดคล้องกับ พาลเมอร์ (อรพินท์ ศักดิ์เยี่ยม. 2537; อ้างอิงจาก Palmer. 1974: 95-100) ที่พบว่า เด็กเล็กชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ 16 ชั่วโมง ในขณะที่เด็กโตชมโทรทัศน์สัปดาห์ละ 24 ชั่วโมง เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อที่ได้อินทงภาพ เสียง ทำให้เป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจที่สามารถทำให้คนทุกเพศทุกวัยอยากที่จะรับชมร่วมกันในบ้าน โดยเฉพาะวัยเด็กที่ค่อนข้างมีเวลาว่างมากกว่าวัยอื่น โดยเด็กในช่วงอายุ 6-12 ปีนั้นเป็นวัยที่มีเพื่อน ดังนั้นการดูโทรทัศน์จึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน โดยการดูโทรทัศน์แล้วนำเรื่องราวเกี่ยวกับสาระต่างๆจากโทรทัศน์ มาเป็นหัวข้อในการสนทนาพูดคุยกัน (ปณิติตา ทองสีมา. 2536; อ้างอิงจาก Lull. 1980) ทำให้เด็กที่อายุมากขึ้นยิ่งต้องดูโทรทัศน์มากขึ้น เพื่อหาเรื่องราวต่างๆ มาพูดคุยกับเพื่อน

2. และเมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า เพศชาย มีจำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์ไม่แตกต่างจากเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับ นราพร สังข์ชัย (2539) พบว่า เวลาในการดูโทรทัศน์ของเพศชายและหญิงไม่แตกต่างกัน เนื่องจากเด็กในวัย 3-11 ปี เป็นวัยที่ชอบดูโทรทัศน์เป็นกิจกรรมยามว่างที่มากที่สุด (สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2527: 6-1 - 6-2) ทำให้ความต้องการในการดูโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน

3. ระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน มีจำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า กลุ่มเด็กที่มีผู้ปกครองมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีจำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์น้อยกว่าในกลุ่มเด็กที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มเด็กที่มีผู้ปกครองมีการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์น้อยกว่าในกลุ่มเด็กที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) พบว่า ผู้ปกครองที่ตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเด็กน้อย คือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำกว่าผู้ปกครองที่ตระหนักในอิทธิพลสื่อมวลชนต่อเด็กและเชื่อในประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อเด็ก เด็กที่ชอบชมโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ จะเป็นเด็กรายงานว่าถูกอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (ปณิติตา ทองสีมา. 2536) และวไลรัตน์ พูนวศิน (2535) พบว่าการเปิดรับโทรทัศน์ของเด็กจะ

เป็นเวลาส่วนตัวของเด็ก เด็กมีสิทธิที่จะเลือกรับสิ่งที่ตัวเองต้องการได้ ดังนั้นผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำที่ไม่ตระหนักถึงผลจากการดูโทรทัศน์ทำให้เด็กสามารถดูรายการโทรทัศน์ได้ และนานเท่าไรก็ได้

4. ในระดับอายุ 6-11 ปี เพศชาย มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างจากเพศหญิง โดยเพศหญิงมีความฉลาดทางอารมณ์มากกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซิดกมล สังข์ทอง (2536) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยตนเองของวัยรุ่นชาย หญิงอายุ 15-18 ปี จำนวน 120 คน โดยวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมของตนเอง โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับวินัยในตนเอง และเพศหญิงมีวินัยในตนเองมากกว่าชาย และ ในระดับอายุ 3-5 ปี เพศชาย มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างจากเพศหญิง ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ศรีรัตน์ ชัญญอนันต์ (2546) ศึกษา ความฉลาดทางอารมณ์ของ พ่อแม่ ลักษณะการอบรมการเลี้ยงดู กับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนวัยเรียนในกรุงเทพฯ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าเพศชาย

6. ในทั้งระดับอายุ 3-5 ปี และ 6-11 ปี กลุ่มเด็กในครอบครัวที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ พิศาลพงษ์ และคณะ (2526) ศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาการทางร่างกายและความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียน ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า เด็กที่มารดามีการศึกษาระดับสูง จะมีความพร้อมด้านความรู้ และความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมสูงกว่าเด็กที่มารดามีการศึกษาระดับต่ำ และศรีรัตน์ ชัญญอนันต์ (2546) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของพ่อแม่ ลักษณะการอบรมการเลี้ยงดู กับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการศึกษาของพ่อแม่ สูง กลาง ต่ำ มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ด้านรวม

7. พฤติกรรมในการดูโทรทัศน์ จำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์ของเด็กอายุ 3-5 ปี มีความสัมพันธ์ทางลบกับความฉลาดทางอารมณ์ และจำนวนเวลาในการดูโทรทัศน์ของเด็กอายุ 6-11 ปี มีความสัมพันธ์ทางลบกับความฉลาดทางอารมณ์ นั่นคือ เด็กที่ดูโทรทัศน์มากจะมีความฉลาดทางอารมณ์ที่ต่ำ จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2547) พบว่า ประชากรในอายุ 11-19 ปี ชมโทรทัศน์เป็นประจำสูงสุด คือ ประมาณร้อยละ 86.3 ของประชากรในอายุเดียวกัน รองลงมาได้แก่ อายุ 6-10 ปี มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 83.4 จากสถิติดังกล่าวจะเห็นว่า กลุ่มผู้ชมโทรทัศน์ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงวัยเด็กนั่นเอง โทรทัศน์เป็นสื่อที่เข้ามามีบทบาทต่อผู้ชมในช่วงวัยเด็กมาก และเด็กใช้เวลาในการดูโทรทัศน์มากจนโทรทัศน์กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของเด็กไปแล้ว นอกจากนั้นยังมีงานวิจัยพบว่า เฉพาะในกรุงเทพมหานคร เด็กกว่าร้อยละ 80 ดูโทรทัศน์ทุกวัน การดูโทรทัศน์กลายเป็น

กิจกรรมหลักในชีวิตประจำวันทำให้การทำกิจกรรมอื่นๆ ในชีวิตประจำวันวันน้อยลงจากการวิจัยของสถาบันวิจัยสังคมจุฬา (2525) พบว่า เด็กนักเรียนใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์ 25.3% เล่น 23.1% อ่าน 18.4% ทำงานบ้าน 16.5% เนื่องจากในวัยเด็กเป็นวัยที่เด็กจะต้องมีสัมพันธภาพกับเพื่อน ฉะนั้นสิ่งจะช่วยส่งเสริมให้เด็กที่พัฒนาการทางอารมณ์ที่ดีนั้นจะต้องเป็นสิ่งมีชีวิตตอบโต้ได้ ซึ่งสอดคล้องจากการวิจัยของ รักตวรรณ ศิริภาพร (2532) ได้ศึกษาความสามารถทางอารมณ์ในเรื่องการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) โดยให้เด็กอนุบาล 2 เล่นกิจกรรมที่คลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจำนวน 40 กิจกรรมแล้ววัดการรับรู้และความเข้าใจทัศนระของผู้อื่นของเด็กที่ได้เล่นกิจกรรมเปรียบเทียบกับเด็กในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เล่นกิจกรรมดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่า เด็กกลุ่มที่ได้เล่นกิจกรรมมีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนระของผู้อื่นสูงกว่าเด็กกลุ่มที่ไม่ได้เล่น ทั้งนี้เพราะกิจกรรมการเล่นดังกล่าวทำให้เด็กได้มี ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุและบุคคล หรืองานวิจัยของ ดัน และคณะ (Dunn et al. 1991) พบว่าการที่แม่และลูกได้พูดคุยกันในเรื่องอารมณ์ ความรู้สึก และสาเหตุ จะมีความสัมพันธ์กับการที่เด็กสามารถทำกิจกรรมที่ต้องเข้าใจในเรื่องอารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่นได้ คณะผู้วิจัยยังรายงานว่ ตอน 2 ขวบ เด็กส่วนมากได้คุยกับแม่ของตนเรื่องความรู้สึก และแม่ก็ใช้การสนทนานี้แนะนำเรื่องพฤติกรรมการแสดงออกของเด็ก หรืออธิบายถึงอารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่นมากกว่าเพียงแต่การพูดถึงอารมณ์ของคนอื่นเฉยๆ เท่านั้น และจากผลการติดตามระยะยาว เมื่อเด็กเหล่านี้มีอายุ 6 ขวบ พบว่าการพูดคุยในครอบครัวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ สามารถทำนายความเข้าใจในเรื่องอารมณ์ต่อมาได้ แม้ว่าผู้วิจัยได้ควบคุมเรื่องความสามารถทางภาษาของเด็ก และเรื่องความบ่อยในการสนทนากันภายในครอบครัวแล้ว ในเรื่องการแสดงอารมณ์ของพ่อ แม่ ผลการวิจัยพบว่า มีความคล้ายคลึงกันระหว่างอารมณ์ของพ่อ แม่ กับอารมณ์ของลูก กล่าวคือ แม่ที่แสดงอารมณ์ทางบวกมักมีลูกวัยเตาะแตะที่มีอารมณ์ทางบวกมากกว่าทางลบ ที่แม่ที่แสดงความโกรธมากกว่า มักมีลูกที่แสดงอารมณ์ทางลบและมีอารมณ์ทางบวกน้อย เมื่อเทียบกับแม่ที่แสดงความโกรธน้อยกว่า จะเห็นได้ว่า การเล่น หรือการโต้ตอบกับสื่อที่มีชีวิตโต้ตอบได้ ไม่เป็นการสื่อสารทางเดียวจะช่วยส่งเสริมในเรื่องความฉลาดทางอารมณ์มากกว่าสื่อที่เป็นการสื่อสารทางเดียวเหมือนเช่น โทรทัศน์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

การศึกษาคั้งนี้ พบว่า พฤติกรรมการดูโทรทัศน์มีผลเสียต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-11ปี ซึ่งปัจจุบันเด็กและเยาวชนที่มีความต้องการดูโทรทัศน์เพิ่มขึ้น ดังนั้นพ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ เด็กควรได้รับคำแนะนำในการดูโทรทัศน์มีการใส่ใจในเวลาที่ลูกดู ควรจัดสรรหรือแบ่งเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันให้เหมาะสมมากขึ้น เพื่อพัฒนาการ

ที่ดีในทุกด้าน โดยเฉพาะทางด้านอารมณ์ เนื่องจากรายการโทรทัศน์ในปัจจุบันมีความหลากหลายรูปแบบในการนำเสนอ การให้คำแนะนำจึงเป็นการแนะแนวทางในสิ่งที่ดี และบ่งบอกถึงสิ่งที่ไม่ดีและไม่ควรนำไปปฏิบัติ เด็กจะได้รับประโยชน์มากกว่าโทษจากการดูโทรทัศน์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างออกไป เช่น ในช่วงวัยรุ่น หรือแบ่งช่วงอายุให้ชัดเจนอยู่ในช่วงแคบลง เช่น ช่วงปฐมวัย วัยเด็กตอนต้น และวัยเด็กตอนปลาย
2. ควรศึกษาพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ในตัวแปรอื่น เช่น รายการที่เด็กดู การมีส่วนร่วมในการดูโทรทัศน์ของพ่อแม่ การกิจกรรมที่ทำระหว่างดูโทรทัศน์
3. ผลกระทบที่เกิดจากการดูโทรทัศน์ด้านอื่น เช่น ผลกระทบในด้านร่างกาย - ความอ้วน การอุปโภค บริโภคจากการดูโฆษณาชวนเชื่อ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2543). *ความฉลาดทางอารมณ์*. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข.
- (2545). *รายงานการวิจัยการพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-5 ปี และ 6-11 ปี*. กรุงเทพฯ : องค์การทหารผ่านศึก.
- กุลยา ตันติผลลาชีวะ. (2542). *การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โชติสุขการพิมพ์.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2548,มิ.ย.). *นักนิเทศศาสตร์เตือนเรียลลิตี้โชว์สำหรับเด็กเครียด*. (Online).
- กาญจน์ นิโรธนันท์. (2536). *พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของเด็กอนุบาล*. วิทยานิพนธ์การศึกษาและอบรม. (กุมารเวชศาสตร์). กรุงเทพฯ : กองกุมารเวช โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช พอ. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา กลิ่นหอม. (2546). *การพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์โดยใช้การสร้างอุปนิสัยใหม่และการใช้เทคนิคแม่แบบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมณ์ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คณะอนุกรรมการศึกษาบทบาทสื่อมวลชนในการพัฒนาเด็ก. (2535). *บทบาทสื่อมวลชนในการพัฒนาเด็ก*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- คมเพชร ฉัตรศุกกุล และผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2544). *การสร้างมาตรฐานประเมินและปกติวิสัยของความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นไทย*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จุฑามาส กীরติกสิกร. (2542). *รูปแบบการดำเนินชีวิต การเปิดรับสื่อ และการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนของเด็กวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์ คุปตะเวทิน; ผุสดี ภูอินทร์; และ อรุณี หวดาล. (2535). *รายงานการวิจัยเรื่องการใช้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการชมรายการวิทยุโทรทัศน์ของเด็ก*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- ชิตกมล สังข์ทอง. (2536). *การศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองของวัยรุ่น..* วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชุติมา สัจจานนท์. (2528). *เด็กกับโทรทัศน์*. วารสารวิทยากรย์. 26.
- ดำเนิน ยอดมิ่ง. (2543). *ภาษาโทรทัศน์*. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : นันทกานต์.
- ดิเรกนันท์ อนวัชศิริวงศ์. (2528). *พฤติกรรมการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทศพร ประเสริฐสุข. (2543). "ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์", รวมบทความทางวิชาการเรื่องอีคิว.

กรุงเทพฯ : Desktop.

เทอดศักดิ์ เดชคง. (2543). ความฉลาดทางอารมณ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.

ธีระ ชัยยุทธยรรยง. (2521, มิ.ย.-ก.ค.). พฤติกรรมของเด็กกับโทรทัศน์. วารสารแนะแนว. 117.

ธันยาภรณ์ พาพลงาม. (2545). ผลการใช้ตัวแบบวีดีทัศน์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยแก้วห้วยสำราญ ต.หนองม อ.อาจสามารถ จ.ร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

นราพร สังข์ชัย. (2539). ความพึงพอใจของเด็กที่มีต่อรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

นารากร ดิยายน. (2536). การวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (นิเทศศาสตร์พัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

นันทวัน สุขาโต. (2530). อิทธิพลของสื่อโทรทัศน์กับแบบแผนการสื่อสารในครอบครัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (วารวิทยาและการสื่อสารการเสด็จ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

นันทวัลย์ ตันดิธวัฒน์. (2535). ผลกระทบของการดูโทรทัศน์ต่อพฤติกรรมของเด็กอายุ 4-11 ปี. วิทยานิพนธ์เพื่อวุฒิปริญญาตรีแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม. (กุมารเวชศาสตร์) กรุงเทพฯ : แพทยสภา โรงพยาบาลเด็ก. ถ่ายเอกสาร.

เบญจมาศ เบ็ญจพรกุลพงศ์. (2544). การรับรู้ของเด็กที่มีต่อพฤติกรรมของตัวการ์ตูนชินจังในการ์ตูนทางโทรทัศน์ชุดชินจังจอมแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

บำรุงสุข สีหอำไพ และ จำนง วิบูลย์ศรี. (2518). อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ต่อเด็กที่มีสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ คม.กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ประมะ สตะเวทิน. (2528). เด็กกับทีวี ใน 15 ปี นิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. หน้า 50-53. กรุงเทพฯ : จำรัสการพิมพ์.

ประมวณ คิตคินสัน. (2533). เร่งลูกมากเกินไปอันตรายยิ่งนัก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ลูกรัก.

- ประณต คำจิม. (2544). เอกสารประกอบการสอน เด็กกับพัฒนาการทางอารมณ์. ภาควิชาจิตวิทยา. คณะมนุษยศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บัณฑิตา ทองสีมา. (2536). การใช้โทรทัศน์ของเด็กภายในครอบครัว. วิทยานิพนธ์ปริญญา นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. (การสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พันเพชร พัฒนาประสิทธิชัย. (2536). คู่มือการดูโทรทัศน์อย่างสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ. มติชน. (2548,พ.ค.). เขาเห็นหนูเป็นไม้ประดับหน้าจอสะท้อนมุมมองเด็กจากทีวีฟลอร์คิดส์. (Online). มนต์ชัย นินนาทนนท์. (2526). อิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชนในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสื่อสารมวลชน). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- มอริส อีเลียส; และคนอื่นๆ. (2545). เชื้อเกาะ EQ คุณสร้าง EQ ลูก : วิธีเลี้ยงลูกให้มีวินัย รู้จักรับผิดชอบ และมีทักษะทางสังคม. แปลโดย นุชนาฏเนตรประเสริฐสุข. กรุงเทพฯ: แสบปีแฟมิลี่.
- รักตวรรณ ศิริถาวร. (2532). ความสามารถในการเรียนรู้และเข้าใจทักษะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ได้เล่นกิจกรรมการเล่นเพื่อคลายการยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) . กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัฐจวน มีนประดิษฐ์. (2513). อิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อนักเรียนประถมศึกษาตอนปลายซึ่งมาจากครอบครัวที่มีฐานะต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต. (ใส่ทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วนิดา เปาอินทร์. (2534). พฤติกรรมการดูโทรทัศน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์เพื่ออุทิศบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม. (กุมารเวชศาสตร์) กรุงเทพฯ: แพทยสภา โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า. ถ่ายเอกสาร.
- วราภรณ์ ศรีกาญจนเพริศ. (2544). การถ่ายทอดความหมายความฉลาดทางอารมณ์ในละครโทรทัศน์หลังข่าว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต. (การสื่อสารมวลชน) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วีระวัฒน์ บันนิต้ามัย. (2542). เซาว์อารมณ์ (EQ) ดัชนีวัดความสุขและความสำเร็จของชีวิต. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท. ถ่ายเอกสาร.
- วิลาสลักษณ์ ชวัลลล. (2543). ความสามารถทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง. รวบรวมความทางวิชาการ EQ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ DESKTOP.

- วันชาติ ศิลาน้อย. (2528). *ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกชมรายการโทรทัศน์กับฐานะทางสังคมมิติสัมพันธ์ผลทางการเรียน และสถานะภาพทางครอบครัวของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วันเพ็ญ พิศาลพงษ์ และคณะ. (2526). *การศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดู พัฒนาการทางร่างกาย และความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพ*. รายงานวิจัยฉบับที่ 29. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัฒนา พุทธางกูรานนท์. (2531). *สื่อสารมวลชนกับสังคม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วไลรัตน์ พูนวศิน. (2534). *การศึกษาความต้องการรายการโทรทัศน์ของเด็กชนบทในจังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การประชาสัมพันธ์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริรัตน์ เจริญรัตน์. *ความสนใจรายการโทรทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริรัตน์ ชัญญอนันต์. (2546). *ความฉลาดทางอารมณ์ของพ่อแม่ ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู กับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2545?). *เทคนิคสร้าง IQ EQ AQ : 3Q เพื่อความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: สถาบันสร้างสรรค์ศักยภาพสมองศรีเอทีพีเปอรน.
- สถาบันวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2527). *เด็กไทยไม่สามารถแยกออกได้ว่าระหว่างการเป็นนักการทหารกับนักการเมืองนั้นมันต่างกันอย่างไร*. ใน *การผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก*. (เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ). หน้า 6-1 – 6-6. กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- สุกัญญา ตีระวณิช. (2518,ก.ย.). *อิทธิพลของโทรทัศน์ต่อเด็ก*. นิตยสาร. 4(9). 7-14.
- สุกัญญา ตีระวณิช และนันทริกา คุ่มไพโรจน์. (2536). *รายงานการวิจัยเรื่องอิทธิพลของสื่อต่อเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร*. ม.ป.ท..
- สุพา แสงพรหม. (2545). *การเปรียบเทียบการใช้บทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิต*

- กรุงเทพมหานคร. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักสถิติแห่งชาติ. (2547). *สรุปผลการสำรวจสื่อมวลชน(โทรทัศน์) พ.ศ.2546.* (ออนไลน์) <http://www.nso.go.th/nso/data/data23/data23-3.html>.วันที่สืบค้น 12 พฤศจิกายน 2547.
- หฤทัย อนุสรราชกิจ. (2539). *การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการจากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อรพินท์ ศักดิ์เยี่ยม. (2537). *การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่เด็กได้รับจากการชมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก.* วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต. (นิเทศศาสตร์พัฒนาการ.). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อรรณพ เขียวถาวร. (2520,ก.พ.). บทบาทของโทรทัศน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและการศึกษา. *นิเทศสาร.* 5. 117.
- Cooper R.K. & Sawaf, A. (1997). *Executive EQ intelligence in leadership and organization.* New York : Grosset & Putnum.
- Damon, William. (1998). *Handbook of children development.* 5th ed. New York: J. Wiley.
- Dunn,J. B. ;& Brown,J.; Slomkowski,C. ; Telsa,C. ; & Youngblade,L. (1991). Young Children's understanding of other people's feeling and beliefs: Individual differences and their antecedents. *Child development,* 62, 1352-1360.
- Greener,S.H. (1989). The relationship between emotional predispositions,emotional coding and regulation skills and children's prosocial behavior. *Dissertation Abstract International,* 59-08, Section B, 4509.
- Goleman,D. (1995). *Emotional Intelligence: Why it can matter more I.Q.?.* New York: Bantam Books.
- (1998). *Working with emotional intelligence.* New York : Bantam Books.
- Huston,A.C. ; & Jonh C. (1998). Mass Media and Children's Development. In *Handbook of Child Psychology.* Damon, William. Pp.999-1057. 5th ed. USA. : John Wiley&Sons.
- Kail, R. V. (1998).Electronic Media. In *Children and their development.* Pp.401. U.S.A.: Prentice- Hall.

- Lyle, J.; Hoffman, Heidi R. 1976. Television Viewing by Pre-school-age Children. In *Children and Television*. Brown, Ray. Pp.45-61. U.S.A. : SAGE.
- Mayer, J.D.& Salovey, P.(1997). "What is emotional intelligence?" In P.Salovey & D.J.Sluyter (eds.), *Emotional development and emotional intelligence*. Pp.3-31. New York : Basic Books.
- Nora, Newcomb. (1995).The children Years. *Child Development Change Over time*. Pp.403. 8th ed. HarperCollins.
- Ray, Brown. (1976). *Children and television*. U.S.A. : SAGE.
- Shaffer, D. R. (2000). Extra familial Influences I : Television, computers and Schooling. In *Social and Personality Development* . Pp.400-434.. 4th ed. Belmont : Wadsworth.
- Salkind, N.J. (1994). *Children development*. 7thed. Philadelphia. Harcourt Press.

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-5 ปี

ข้อความต่อไปนี้เป็นการอธิบายถึงอารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมของเด็กในช่วง 4 เดือนที่ผ่านมา โปรดใส่เครื่องหมาย "✓" ในช่องที่ท่านคิดว่าตรงกับตัวเด็กมากที่สุด มีคำตอบที่เป็นไปได้ 4 คำตอบ สำหรับข้อความแต่ละประโยคคือ ไม่เป็นเลย เป็นบางครั้ง เป็นบ่อยครั้ง เป็นประจำ

	ไม่เป็นเลย	เป็นบางครั้ง	เป็นบ่อยครั้ง	เป็นประจำ	คะแนน
1 บอกความรู้สึกของตนเองได้เมื่อถูกถาม เช่น รู้สึกดีใจ เสียใจ โกรธ ไม่ชอบ ไม่พอใจ					
2 มักโอบกอดหรือคลอเคลียคนที่ตนรัก					
3 ยิ้มแย้มเมื่อเล่นกับเพื่อน					
4 แสดงความเห็นใจเมื่อเห็นเพื่อนหรือผู้อื่นทุกข์ร้อน เช่น บอกว่าสงสาร เข้าไปปลอบหรือเข้าไปช่วย					
5 หยุดการกระทำที่ไม่ดีเมื่อเห็นสีหน้าไม่พอใจของผู้ใหญ่					
6 ร้องไห้งอแงเวลาไปโรงเรียนหรือสถานที่ที่ไม่อยากไป					
7 กลัวสิ่งที่อยู่ในจินตนาการ เช่น ผี สัตว์ประหลาด					
8 เอาแต่ใจตนเอง					
9 กลัวคนแปลกหน้า					
10 เต็มใจแบ่งปันสิ่งของให้คนอื่น ๆ เช่น ขนม ของเล่น					
11 ชวนคนอื่นให้เล่นด้วยกัน					
12 สงสาร ไม่ทำร้ายสัตว์					
13 บอกผู้ใหญ่เมื่อเพื่อนหรือคนในครอบครัวไม่สบาย					
14 ใจดีกับเด็กที่เล็กกว่า					
15 อาสาช่วยผู้อื่น เช่น งานบ้าน เก็บของที่เกะกะ					
16 ไม่ช่วยเหลือเมื่อได้รับการขอร้อง					
17 เชื่อฟังและทำตามที่ผู้ใหญ่ต้องการ					
18 บอกขอโทษหรือเข้ามาประจบเมื่อทำผิด					
19 ไม่เล่นของที่เป็นอันตราย เช่น ไม่ขีดไฟ ปลั๊กไฟ มีด หลังจากได้รับการปรามจากผู้ใหญ่					
20 ให้อภัยคนอื่นเมื่อผู้อื่นให้ของโดยผู้ใหญ่ไม่ต้องบอก					
21 ให้อภัยหรือสวัสดีเมื่อพบผู้ใหญ่					
22 บอกให้คอยก็ไม่อแง					
23 อุดทนได้ รอคอยได้ ไม่ลงมือลงเท้า					
24 เรียกชื่อเขาแต่ใจตนเอง					
25 ช่างสังเกตและตั้งคำถามผู้ใหญ่ถึงสิ่งต่างๆ ที่ได้พบเห็น					
26 มักอยากรู้อยากเห็นกับของเล่นหรือสิ่งแปลกใหม่					
27 กล้าซักถามหรือแสดงท่าที่สนใจเมื่อมีข้อสงสัย					

		ไม่เป็น เลย	เป็น บางครั้ง	เป็น บ่อยครั้ง	เป็น ประจำ	คะแนน
28	สนใจ รู้สึกสนุกกับงานหรือกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ					
29	ชอบเดินสำรวจเมื่ออยู่ในสถานที่ใหม่ๆ					
30	ตั้งใจฟังเมื่อผู้ใหญ่ตอบเรื่องที่ยาก					
31	ร้องไห้เมื่อไปโรงเรียน					
32	เมื่อไม่ได้ของเล่นที่ยากได้ก็สามารถเล่นของอื่นแทน					
33	ยอมรับคำอธิบายเมื่อไม่ได้สิ่งที่ต้องการ					
34	เข้ากับเด็กคนอื่นๆ ได้ง่ายเมื่อเริ่มรู้จักกัน					
35	หงุดหงิดเมื่อต้องเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่คุ้นเคย					
36	ไม่ชอบไปในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย เช่น บ้านญาติ บ้านเพื่อนของพ่อแม่					
37	กล้าบอกเรื่องที่ตนเองทำผิดพลาดให้ผู้ใหญ่ฟัง					
38	บอกผู้ใหญ่เมื่อทำของเสียหาย					
39	กล้าปฏิเสธเมื่อผู้ใหญ่จะช่วยเหลือเพราะเด็กอยาก ทำด้วยตนเอง					
40	บอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรู้					
41	บอกปฏิเสธเมื่อมีผู้ชวนเล่นสิ่งที่ไม่ชอบ					
42	กล้าพูด กล้าคุย ทักทายตอบกลับผู้อื่น					
43	เมื่อได้รับคำชมเชย มักบอกให้คนอื่นรู้					
44	ช่วยเหลือตนเองมากขึ้นเมื่อได้รับคำชม					
45	ชอบเอาผลงานที่ทำเสร็จมาให้ผู้ใหญ่ดู					
46	พอใจที่ผู้ใหญ่ชมว่าเป็นเด็กดี					
47	ช่วยเหลือตัวเองได้ดีเมื่อผู้ใหญ่ให้กำลังใจ					
48	ไม่หวาดกลัวเมื่อต้องอยู่กับคนที่ไม่คุ้นเคย					
49	รู้จักเผื่อแผ่ความรักให้คนอื่น เช่น กอด ปรกบ่น้องหรือ เด็กที่เล็กกว่า					
50	ร่วมเล่นสนุกสนานกับคนอื่นๆ ได้					
51	รู้จักค้นหาของมาเล่นเพื่อสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน					
52	ถึงไม่ได้เล่นก็สนุกกับการดูคนอื่นเล่นได้					
53	เมื่อเห็นคนอื่นเล่นสนุกสนานก็อยากเข้าไปเล่นสนุกด้วย					
54	แสดงอารมณ์สนุกร่วมตามไปกับสิ่งที่เห็น เช่น ร้องเพลง กระโดดโลดเต้น หัวเราะเฮฮา					
55	เก็บตัว ไม่เล่นสนุกสนานกับเด็กคนอื่นๆ					

ตารางเกณฑ์ปกติคะแนนที (T-Score Norms) ของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 3-5 ปี									
คะแนนดิบ	ดี			เก่ง			สุข		
	รู้จักอารมณ์	มีน้ำใจ	รู้ถูกผิด	กระตือรือร้น	ปรับตัว	กล้าพูด	มีความสุข	อบอุ่นใจ	ร่าเริง
3 คะแนน								16	
4 คะแนน							8	22	
5 คะแนน							13	28	
6 คะแนน				11		19	17	33	
7 คะแนน		9		14	3	22	21	39	2
8 คะแนน		12	12	17	7	25	25	45	6
9 คะแนน		15	15	20	11	28	30	50	10
10 คะแนน		17	17	23	15	31	34	56	13
11 คะแนน	2	20	19	26	19	34	38	62	17
12 คะแนน	5	23	22	29	23	37	43	67	20
13 คะแนน	8	26	24	31	27	40	47		24
14 คะแนน	11	29	26	43	31	43	51		27
15 คะแนน	14	31	29	37	35	46	55		31
16 คะแนน	17	34	31	40	39	49	60		35
17 คะแนน	19	37	3	43	43	52			38
18 คะแนน	22	40	36	46	47	55			42
19 คะแนน	25	43	38	49	51	58			45
20 คะแนน	28	45	41	52	55	61			49
21 คะแนน	31	48	43	54	59	64			52
22 คะแนน	34	51	45	57	63	67			56
23 คะแนน	37	54	48	60	67	70			60
24 คะแนน	40	56	50	63	71	73			63
25 คะแนน	43	59	52						
26 คะแนน	46	62	55						

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อสกุล	นางสาวมัธยมวิทย์ หนังสือ
วันเดือนปีเกิด	1 กุมภาพันธ์ 2520
สถานที่เกิด	เพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	31 หมู่ 2 ต.สมอพลี อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี 76150
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักกิจกรรมบำบัด
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บ้านพัฒนาการครูอ้อ เลขที่ 94/2 หมู่ 3 ซ.วัดเทวสุนทร ถ.วิภาวดี รังสิต แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2538	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2542	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต วท.บ. (เทคนิคการแพทย์) จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ. 2549	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตารางเกณฑ์ปกติคะแนนที่ (T-Score Norms) ของความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กอายุ 6-11 ปี									
คะแนนดิบ	ดี			เก่ง			สูง		
	ควบคุมอารมณ์	ใส่ใจผู้อื่น	ยอมรับผิด	พยายาม	ปรับตัว	กล้าแสดงออก	พอใจในตนเอง	ปรับใจ	จำเริญ
3 คะแนน									
4 คะแนน									
5 คะแนน									
6 คะแนน					22	11	11	7	9
7 คะแนน	10		13	13	25	14	14	10	12
8 คะแนน	13		15	16	27	17	17	14	15
9 คะแนน	16	15	18	18	30	20	20	17	18
10 คะแนน	19	17	20	20	33	23	23	20	21
11 คะแนน	22	19	23	23	35	26	26	23	24
12 คะแนน	25	21	25	25	38	29	29	27	26
13 คะแนน	28	22	28	27	41	32	32	30	29
14 คะแนน	31	24	30	30	43	35	35	33	32
15 คะแนน	34	26	33	32	46	38	38	36	35
16 คะแนน	37	28	35	34	49	41	41	40	38
17 คะแนน	40	30	38	37	51	44	44	43	41
18 คะแนน	43	32	40	39	54	48	48	46	43
19 คะแนน	46	34	43	41	57	51	51	49	46
20 คะแนน	48	36	45	44	59	54	54	53	49
21 คะแนน	51	38	48	46	62	57	57	56	52
22 คะแนน	54	40	50	48	64	60	60	59	55
23 คะแนน	57	42	53	51	67	63	63	63	58
24 คะแนน	60	44	55	53	70	66	66	66	60
25 คะแนน	63	45	58	55					
26 คะแนน	66	47	60	58					
27 คะแนน	69	49	63	60					
28 คะแนน	72	51	65	62					
29 คะแนน		53							
30 คะแนน		55							
31 คะแนน		57							
32 คะแนน		59							
33 คะแนน		61							
34 คะแนน		63							
35 คะแนน		65							
36 คะแนน		67							